

Уважаеми пътници, Добре дошли на борда на *България Ер*!

Вероятно ви е омръзнало да чувате, че образованието и науката трябва да са приоритети за България. И политици, и анализатори ни го повтарят от години - без от това да е произлязъл кой знае какъв видим ефект. А времето ни за действие неумолимо изтича. Човечеството вече навлиза в период на драматични промени, които ще се отразят тежко на неподготвените.

Всяка технологична революция предизвиква социални сътресения. Механизацията през XIX век по принуда превърна занаятчиите и ратаите в заводски работници. Интернет лиши от смисъл пощите, видеотеките, може би в перспектива дори магазините. А сега се задава нова революция - на роботите и изкуствения интелект. В Япония вече текат изпитания на роботи като улични регулировчици и като рецепционисти. Автомобилните компании уверяват, че до пет-шест години ще ни предлагат самоуправляващи се коли - и какво ще стане тогава с такситата и тираджиите? Кол центровете, които осигуряват прилични доходи на десетки хиляди българи, също са в края на дните си.

Разбира се, за компенсация се появяват нови индустрии и сектори. В близките

десетилетия най-атрактивни ще са два: биотехнологиите, насочени към удължаване на живота, и информационните технологии. В първата област България няма почти никаква база, и трудно ще я създаде тепърва. Но във втората основата е налице и за да строим върху нея, е достатъчно просто да скъсаме веднъж за винаги с прословутата философия "учи, за да не работиш". Време е вече да учим, именно за да работим.

Пожелавам ви приятно четене, и приятен полет.

Янко Георгиев,
Изпълнителен директор

Dear Passengers,
Welcome aboard *Bulgaria Air*!

You're probably sick and tired of hearing that education and science should be priorities for Bulgaria. Politicians and analysts alike have been saying it for years, without this producing any marked visible effect. Yet our time for action is inexorably running out. Humanity is entering a period of dramatic changes that will be heavily felt by those who are unprepared.

Any technological revolution causes social upsets. Mechanisation in the 19th century forced craftsmen and farmhands into the factories. Posts, video rental shops, in perspective possibly even stores as we know them, are rendered meaningless by the Internet. And now a new revolution is looming - of robots and artificial intelligence. In Japan robots are already being tested as traffic policemen and receptionists. Car companies promise to offer self-driving cars in five-six years - what then will happen to cabs and truckers? The end of call centres, which provide a decent income to tens of thousands of Bulgarians, is also in sight.

Of course, to make up for it, new industries and sectors are emerging. In the next decades two will be most attractive: biotechnology, aimed at prolonging human life, and information technology. In the former field, Bulgaria has almost no background and will find it difficult to set it up from scratch. As to the latter one, the background is there, and to build on it we must simply break, once and for all, with the notorious conventional wisdom that "you should study hard so as not to have to work hard after that". The time has come to study precisely in order to be able to work successfully, applying the acquired knowledge.

I wish you pleasant reading and a pleasant flight.

Yanko Georgiev
CEO

ДО/ОТ БРЮКСЕЛ ВСЕКИ ДЕН?
ДА. А ВСЕКИ ВТОРНИК С ВЪЗМОЖНОСТ
ЗА ОТИВАНЕ И ВРЪЩАНЕ В РАМКИТЕ НА ДЕНЯ!

FROM/TO BRUSSELS EVERY DAY?
YES. AND EVERY TUESDAY WITH OPTION
FOR TRAVEL WITHIN A DAY!

Брюксел Brussels

OT FROM
€170 ✈️

СОФИЯ – БРЮКСЕЛ
SOFIA – BRUSSELS

06:40 – 08:25

БРЮКСЕЛ – СОФИЯ
BRUSSELS – SOFIA

09:10 – 12:40

СОФИЯ – БРЮКСЕЛ
SOFIA – BRUSSELS

17:50 – 19:40

БРЮКСЕЛ – СОФИЯ
BRUSSELS – SOFIA

20:20 – 23:55

Цените са крайни и включват: 1 бр. ръчен багаж до 10 кг, кетъринг на борда, безплатен check-in. Чекиран багаж може да се закупи преди полет на летище или в офис на издателя на билета - цена на първо парче багаж до 23 кг - 20 евро за отсечка.

Prices are final and include: 1 piece of hand baggage up to 10 kg; free catering on board, free check-in. Checked in baggage could be purchased before flight at the airport or from the ticket issuer. The price for checked-in baggage up to 23 kg is 20 EUR per direction.

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

FLY GOOD

FEEL GOOD

11 | **BUSINESS
ECONOMY**

26 | Най-важната инвестиция е добрият екип
Никола Петров,
управител на „Естер
Спс“, пред Bulgaria ON AIR

30 | A Good Team Is the Best Investment

12 | Числа и лица
Figures & Faces

14 | Да изнасяш нефт за Близкия изток
Exporting Oil in the Middle East

18 | Търговия с души

22 | Ghost Accounts for Sale

33 | **ANALYSIS
POLITICS**

48 | Когато "няма хора"
Бизнесът все по-често
страда от недостиг на
квалифицирани работници

52 | When There Are "No People"

34 | Великото преселение на народа
The Great Migration of People

36 | Поуката на Сан Стефано

38 | The Lesson of San Stefano

40 | В плен на политическата коректност
42 | Trapped by Political Correctness

57 | **SCIENCE
TECHNOLOGY**

66 | На какво мирише въздухът?
Неща като парфюми
и дезодоранти имат
неочаквано голям принос
за смога в градовете

68 | What Does Air Smell Like?

58 | Калифорния разреши колите без шофьор
California Authorized the Use of Cars Without a Driver

60 | Революция отвътре
62 | Revolution from Within

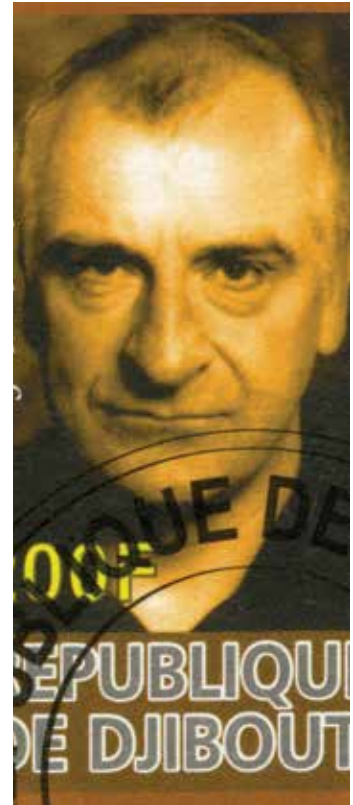
70 | Ако птиците можеха да снимат...
If birds could take pictures...

76 | Наука за годините
78 | Age Science

80 | Красотата иска жертви

82 | Beauty Needs Sacrifices

83 | **TRAVEL
LIFESTYLE**

86 | Стопаджията и галактиката
От "Доктор Смагълс" до
"Пинк Флойд": какво не
знаете за Дъглас Адамс

88 | The Hitchhiker and the Galaxy

84 | Афиш
Poster

93 | Осиротели храмове
94 | Orphaned Churches

96 | Клиентът винаги е прав

98 | The Customer is Always Right

102 | Време за мъже
104 | Time for Men

106 | И нека силата бъде с теб

108 | And May the Force Be With You

2018
ICE HOCKEY
WORLD
CHAMPIONSHIP
DENMARK
Copenhagen - Herning

T+ TISSOT

#ThisIsYourTime

TISSOT T-TOUCH EXPERT SOLAR
ICE HOCKEY SPECIAL EDITION.
POWERED BY SOLAR ENERGY WITH 20
TACTILE FUNCTIONS INCLUDING ALTIMETER
WEATHER FORECAST AND COMPASS.

TISSOTWATCHES.COM
TISSOT, INNOVATORS BY TRADITION

JULIANY

София: Новооткрит магазин - THE MALL, SOFIA RING MALL,
MEGA MALL SOFIA, PARADISE CENTER, SERDIKA CENTER,
MALL OF SOFIA, ул. Г. С. Раковски 70, бул. Ген. Скобелев 53,
ул. Граф Игнатиев 1. Пловдив: MALL PLOVDIV, MALL MARKOVO TERE.
WWW.JULIANY.COM

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

THE INFLIGHT MAGAZINE

БОРДНОТО СПИСАНИЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР ИМА СРЕДНА МЕСЕЧНА АУДИТОРИЯ
ОТ НАД 100 000 ДУШИ, ИЛИ НАД МИЛИОН ЧИТАТЕЛИ ГОДИШНО

THE INFLIGHT MAGAZINE ENJOYS AN AVERAGE MONTHLY AUDIENCE
OF MORE THAN 100,000 PEOPLE, OR OVER A MILLION READERS PER YEAR

ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Константин Томов
ktomov@bulgariaonair.bg

РЕДАКТОР
Кристина Нигохосян
cnigohosian@bulgariaonair.bg

ПРЕВОДАЧИ
Албена Манафска
"Pagukc"

АВТОРИ
Бойко Василев
Валери Ценов
Ивайло Петров
Калин Ангелов
Маргарита Спасова
Олег Попов
Ясен Бориславов

ДИЗАЙН

BRAND NEW

ИЗДАТЕЛ
ИНВЕСТИР МЕДИА ГРУП

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
Виктория Миткова

ТЪРГОВСКИ ДИРЕКТОР
Леа Бакалова
lbakalova@bulgariaonair.bg

РЕДАКЦИОНЕН АДРЕС
1540 София, бул. Брлосел 1
office@bulgariaonair.bg
тел.: 02 448 40 70
www.bgonair.bg

БАНКОВА СМЕТКА

EDITOR-IN-CHIEF
Konstantin Tomov
ktomov@bulgariaonair.bg

EDITOR
Cristina Nigohosian
cnigohosian@bulgariaonair.bg

TRANSLATORS
Albena Manafska
"Radix"

CONTRIBUTORS
Boyko Vasilev
Valeri Tsenkov
Ivaylo Petrov
Kalin Angelov
Margarita Spasova
Oleg Popov
Yassen Borislavov

DESIGN

BRAND NEW

PUBLISHER
INVESTOR MEDIA GROUP

CEO
Victoria Mitkova

MARKETING DIRECTOR
Lea Bakalova
lbakalova@bulgariaonair.bg

EDITORIAL ADDRESS
1540 Sofia, 1 Brussels Blvd.
office@bulgariaonair.bg
phone: (+359) 2 448 40 70
www.bgonair.bg

BANK ACCOUNT

ISSN 1314-2216

IBAN: BG57 CECB 9790 1019 1023 03
BIC: CECBGBSF
Банка „ЦКБ“ АД - клон Варна

По смисъла на Закона за изменение и допълнение на Закона за задължителното
депозитиране на печатни и други произведения обн.в ДВ, бр.87 от 05.11.2010г.,
мажоритарният собственик на дружеството издател на списание „Bulgaria on air THE
INFLIGHT MAGAZINE“ и списание „GO ON AIR“ е „Холдинг Варна АД с ЕИК 103249584.
„Холдинг Варна“ АД е публично дружество по Закона за публичното предлагане на
ценни книжа и е под надзора на Комисията за финансов надзор.

Viva!

CASINO

AT

SOFIA HOTEL BALKAN
THE LUXURY COLLECTION

BLACKJACK
AMERICAN ROULETTE
RUSSIAN POKER
CARIBBEAN POKER
TEXAS POKER
NOVO POKER
NEWEST SLOT MACHINES

OPEN 24/7 FREE ENTRANCE & BAR

SOFIA HOTEL BALKAN
5, Sveta Nedelja Square 1000 Sofia Bulgaria
+359 (2) 981 5747; info@groupviva.com
www.vivacasino.biz

CONTRIBUTORS АВТОРИ

ОЛЕГ ПОПОВ е част от медийна група "Инвестор" от 2016. Той е сред най-именините български фотографи, минал през всички етапи от професията - от асистент, до прес фотограф за БТА, за Reuters, където работи 21 години (включително като ръководител за Балканите). Има богат опит от някои от най-опасните точки по света, включително размириците в Чечня през 1995, събитията в Близкия изток, Втория преврат в Москва, Световната купа по футбол в САЩ през 1994.

OLEG POPOV has been part of the Investor Media Group team since 2016. He's one of Bulgaria's most prominent press photographers; he's gone through all the stages of the job – from assistant, to press photographer at the Bulgarian News Agency, Reuters, where he worked for 21 years (finally as head of the press photographers for the Balkans), to the 'Presa' and 'Trud' newspapers.

He has extensive experience in covering events in the most dangerous points in the world, including the unrest in Chechnya in 1995, the events in the Middle East, the second coup in Moscow, the 1994 FIFA World Cup in the USA.

ЯСЕН БОРИСЛАВОВ е роден през 1964. Завършил е история в Софийския университет, доктор е по журналистика (2008). Бил е завеждащ отдел "Култура" във вестник "Дума", от 1997 е журналист на свободна практика с постоянен ангажимент към в. "Сега". Автор е на книгите "Виното. Българска енциклопедия" и "Боб и метафизика. Кулинарно-исторически етюди". Учредител и първи председател на национален клуб "Винен наблюдател".

YASSEN BORISLAVOV was born in 1964. He graduated with a degree in History from the University of Sofia and holds a PhD in Journalism (since 2008). He worked as managing editor for culture at the Duma newspaper and, since 1997, he has worked as a freelance journalist and a regular columnist for the Sega newspaper. He is the author of Bulgarian Wine Book and Beans and Metaphysics: Culinary and Historical Essays. He is the founder and first chair of the nationwide Wine Observer Club.

Graffiti Gallery Hotel

Knyaz Boris I Blvd. 65, Varna 9000, Bulgaria
phone +359 52 989 900, fax +359 52 989 902
reservations@graffithotel.com
www.graffithotel.com

ВЕЛИКДЕНСКИ ПРАЗНИЦИ

Двудневен пакет за двама в двойна стая
360.00 евро*

*Закуска *Великденски брънч *СПА услуги
*Късно напускане *Цена на човек в двойна стая – 180.00 евро

Офертата е валидна за периода 06.04. – 09.04.2018

EASTER SPECIALS

2-day package for two in DBL room
EUR 360.00**

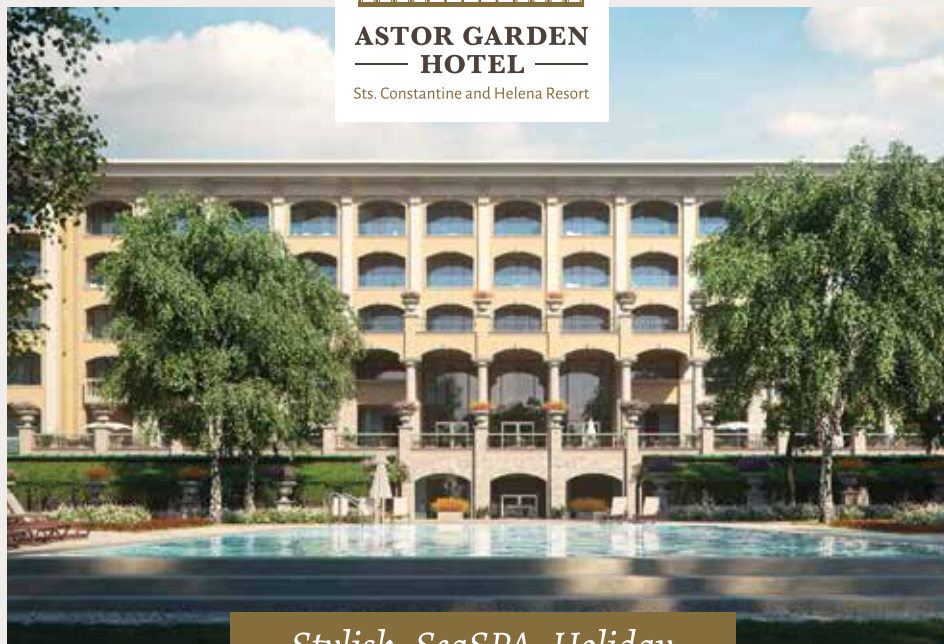
**BB **Easter Brunch **SPA Services **Late Check-out
**Price per pax in DBL room – EUR 180.00

The offer is valid for the period 06.04. – 09.04.2018

**ASTOR GARDEN
HOTEL**

Sts. Constantine and Helena Resort

Stylish. SeaSPA. Holiday

Дата на отваряне:
юли 2018 г.

For information, please contact:
Marketing department | T: +359 52 38 39 44 | e-mail: marketing@stconstantine.bg
Reservations department | reservations@astorgardenhotel.com
www.astorgardenhotel.com

Opening date:
July 2018

„ЕДНО ФРЕНСКО СЕЛО“ ПО BULGARIA ON AIR

A FRENCH VILLAGE ON BULGARIA ON AIR

Слабост, кураж, алчност, опортюнизм, любов и антисемитизъм бушуват в малко френско село по времето, когато половин Франция е под нацистка окупация. Нахлуването на германски войни принуждава Ортанс (Огре Флоро), Жан (Никола Гоб), Ремон (Тиери Годар) и Мари (Над Дьо) да изоставят обикновения си живот и да направят избори, които не биха направили в мирно време. Някои се превръщат в патриоти, други в предатели, а трети решават да се присъединят към съпротивата.

Гледайте премиерния за България френски сериал от 26 февруари, всеки ден от 20.30 ч. по Bulgaria ON AIR

Weakness, courage, greed, opportunism, love and anti-Semitism rage in a small French village at a time when half of France is under Nazi occupation. The invasion of the German military forces causes Hortense (Audrey Fleurot), Jean (Nicolas Gob), Raymond (Thierry Godard) and Marie (Nade Dieu) to abandon their normal lives and to make choices they would not make in peacetime. Some become patriots, others turn traitors, and still others decide to join the Resistance.

Watch the Bulgaria premiere of the French television series from 26 February, Monday to Friday at 8.30 pm, on Bulgaria ON AIR.

CASINO SOFIA

LIVE GAMES

AMERICAN ROULETTE
BLACK JACK
CARRIBBEAN POKER
THREE CARD POKER
CASINO TEXAS POKER

SLOTS

PREMIER SERIES
WMS MULTI GAME
SUPER GAMINATORS
RISE OF RA
MEGA JACK
CAT 4 CASH
HOT GAME
ELECTRONIC
ROULETTE

POKER ROOM

TEXAS HOLD`EM POKER
OMAHA POKER
CHINESE POKER

phone INFORMATION POKER ROOM
+359 878 170 161

CASINO OFFERS VERY ATTRACTIVE CONDITIONS
AND BONUSES FOR THE PLAYERS,
FREE FOOD, DRINKS AND TRANSPORT
FOR THE GOOD PLAYERS CASINO OFFERS
FREE ACCOMMODATION IN THE HOTEL

HOTEL INTERCONTINENTAL SOFIA

4, NARODNO SABRANIE Sq.

e-mail: casinosofia@cebs.bg

www.casino-sofia.bg

free line +359 (0)800 18 800

phone: +359 2 980 10 60

INTRODUCING BEOVISION ECLIPSE

Welcome home. To a place where technology doesn't steal your attention but earns it for all the right reasons. Combining the power of OLED 4K images with the world's best TV sound system, the new BeoVision Eclipse is redefining the TV experience. Available in 55 and 65 inches.

PRESS PAUSE AND PLAY

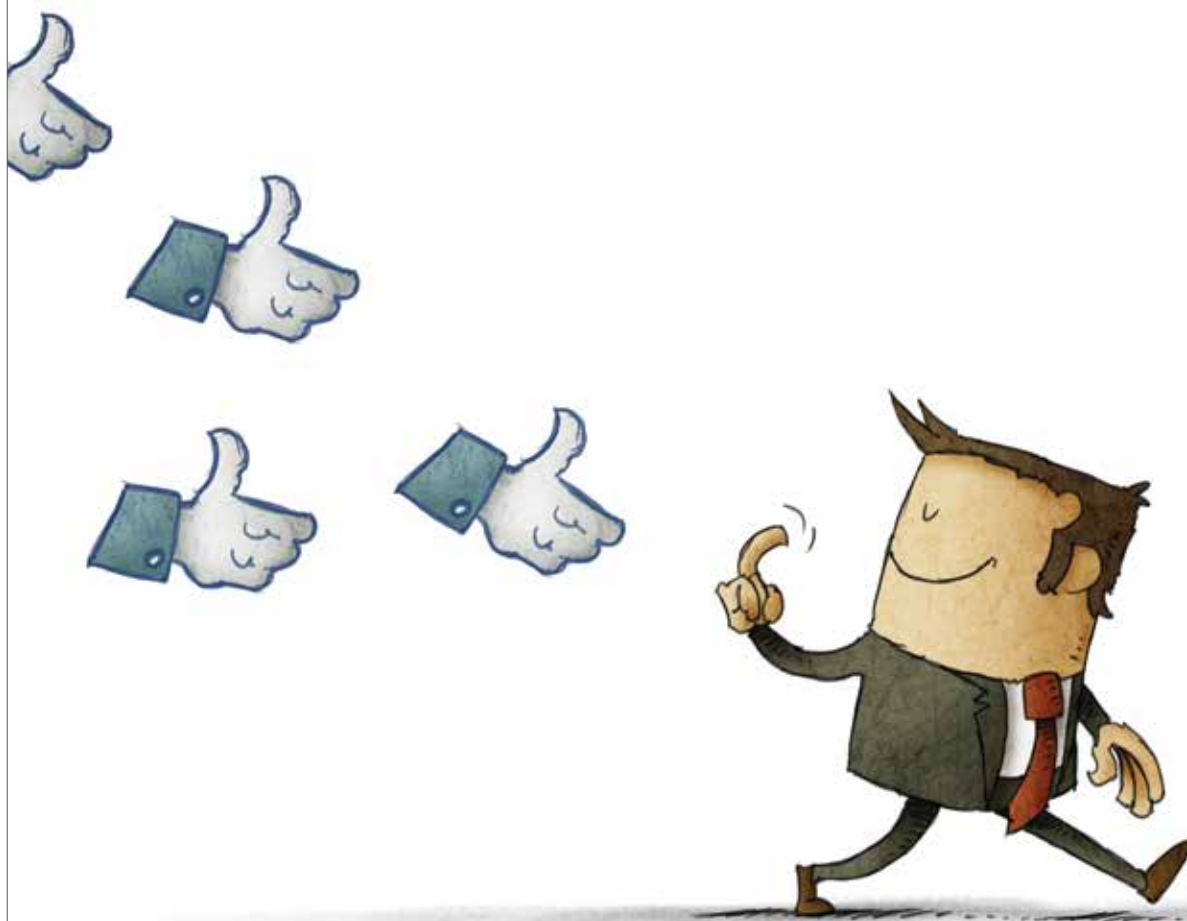
beostores.bg

BEOVISION ECLIPSE

BANG & OLUFSEN
LIKE NO ONE ELSE

18 | **ТЪРГОВИЯ
С ДУШИ**
GHOSTS FOR SALE

12 | **ЧИСЛА И ЛИЦА**
FIGURES & FACES

26 | **ИНТЕРВЮ: НИКОЛА ПЕТРОВ**
INTERVIEW: NIKOLA PETROV

ЧИСЛА И ЛИЦА FIGURES & FACES

133 000 000

лева са просрочените задължения на Националната здравноосигурителна каса към чужди здравни фондове, потвърди Жени Начева, председател на надзора на НЗОК и заместник-министър на здравеопазването. Това е установила проверката, свикана след разкритията на управителя на касата проф. Камен Плочев. Общо задълженията на НЗОК са 271 млн. лева, уточни Начева.

EN

leva are the arrears of the National Health Insurance Fund (NHIF) to foreign health funds, Deputy Minister of Health and Chairperson of the NHIF Supervisory Board, Zheni Nacheva, confirmed. This was established by the check made after the revelations of NHIF Director Prof. Kamen Plochev. The total liabilities of the NHIF amount to 271 million leva, Nacheva said. ■

3.5

милиарда лева е общата стойност на новите търгове за пътно строителство, които ще бъдат обявени през тази година, съобщи шефът на Агенция "Пътна инфраструктура" Дончо Атанасов. Най-големите проекти са за три лота от автомагистрала "Хемус", съответно за 129, 165 и 163 милиона лева. Започват и процедурите за скоростния път Вудин - Ботевград.

EN

billion leva is the total value of the new road construction tenders to be announced this year, the head of the Road Infrastructure Agency, Doncho Atanasov, said. The biggest projects are for three lots of the Hemus motorway, respectively for 129, 165 and 163 million leva. The procedures for the Vidin – Botevgrad express road are also underway. ■

30 000 000 000

евро са необходими за модернизирването и разширяването на транспортната и дигитална инфраструктура на Балканите, обяви българският премиер Бойко Борисов в Лондон при откриването на инвестиционния форум на ЕБРР. Всички основни транспортни коридори в региона могат да се довършат до 7-8 години, ако има "ясен план и финансиране", подчерта Борисов.

EN

euros are needed to modernize and expand transport and digital infrastructure in the Balkans, Bulgarian Prime Minister Boyko Borissov said in London at the opening of the EBRD Investment Forum. All major transport corridors in the region can be completed within 7-8 years, provided there is a "clear plan and financing", Borissov said. ■

Да изнасяш нефт за Близкия изток

Exporting Oil in the Middle East

Българският експорт расте уверено през 2017, но за сметка на еднични събития

Въпреки че 2017 се очертава като най-силната година за европейската икономика след кризата, износът няма да е двигател на растежа на българския БВП. Данните на НСИ за външната търговия, обявени през февруари, освен това сочат понижението на износа в края на годината. Налице са и други събития, които подсказват, че увеличението на износа не е толкова силно и трайно.

ОБЩО ПРЕЗ 2017 ИЗНОСЪТ е нараснал с 10.7%, а през декември намалява с 0.9% спрямо същия месец на 2016. Това е първият му спад от 18 месеца насам. Тези данни са предварителни и са подробни само по отношение на т. нар. трети страни (извън ЕС).

ЧУГУН ЗА РУСИЯ И НЕФТ ЗА БЛИЗКИЯ ИЗТОК. Износът за трети страни е пораснал с 10.7% през миналата година.

Най-забележителният ръст е за Русия – с 83% спрямо 2016, или почти двойно. Прегледът показва, че става дума за износ на чугун и стомана, започнал в края на май и продължил до септември. Увеличението на износа за Русия по това перо спрямо 2016 е с 621 млн. лева. Според „Капитал“ става дума за връщане на тръби за „Южен поток“, които са били внесени пак от Русия преди години. Според информация от Пристанище Варна обаче тръбите за „Южен поток“ ще останат складираны там до 2019. Възможно е да става дума за транзит на тръби.

Освен това се отчита ръст на износа на цигари и лекарства за Русия, но далеч не в такава обема.

ОСНОВНАТА ЗАСЛУГА за ръста в износа за трети страни е на възстановяването на търговията с основния партньор извън ЕС – Турция (ръст от 10%) и значителни увеличения за страни като Китай и Сърбия. В същото време износът за много близоизточни страни, и на първо място ОАЕ, намалява. Противно на очакванията спадът на обемите за емирствата, които е с една трета, не идва от износа на цигари. Тук наистина е налице низходяща тенденция от 2014 насам, но спрямо предходната година понижението е минимално и износът се запазва на ниво от 189 млн. лева. По-големият спад е по отношение на износа на... нефт, който през 2016 е достигал 117 млн. лева (в предходни години и над 200 млн. лева), а миналата година спира.

Трябва да се отбележи също ръстът на износа за Египет, отново благодарение на нефта – през миналата година стойността на неговия износ за Египет са е увеличила със 168 млн. лева (до 538 милиона).

ГЕРМАНИЯ Е ДВИЖЕЩАТА СИЛА В ЕС. Износът за страни от Европейския съюз нараства с 10.7% през миналата година, но само с 2.8% през декември – най-нисък месечен темп след април, когато бе регистрирано временно понижението. Дали това е временно и се дължи на сезонни фактори, е трудно да се каже на този етап.

Данните за 11-те месеца сочат, че най-голям ръст регистрира износът за Белгия – със 71%. Тук има базов ефект, който се дължи на това, че заводът на Aurubis временно не работеше през 2016. Сега износът на цветни метали за Белгия се връща на обичайните нива над 1.1 млрд. лева, като разликата спрямо 2016 е 668 млн. лева.

Германия остава основен партньор, като увеличава дела до 20.6%. Износът за нея расте с 13.9%, но това са 807 млн. лева. ■

The Bulgarian exports are growing confidently in 2017, but due to single events

Although 2017 seems to be the strongest year for the European economy after the crisis, the exports will not be a motive force for the growth of the Bulgarian Gross Domestic Product (GDP). The National Statistical Institute's data on the foreign trade, announced in February, are in addition indicating a decrease in the exports at the end of the year. There are other events as well, which are suggesting that the increase in the exports is not so strong and lasting.

IN TOTAL DURING 2017 THE EXPORTS have grown by 10.7%, and in December it is decreasing by 0.9% as compared to the same month of 2016. This is its first reduction for the past 18 months.

These data are preliminary and have been chosen only as regards so-called third countries (outside the EU).

CAST IRON FOR RUSSIA AND OIL FOR THE MIDDLE EAST. The exports for third countries have grown by 10.7% during the last year.

The most impressive growth is for Russia - by 83% as compared to 2016, or nearly double. The review shows that we are talking about exports of cast iron and steel, which began in the end of May and continued until September. The increase in the exports for Russia on this item in comparison with 2016 is by 621 million BGN. According to "Kapital" we are talking about a returning of pipes for "South Stream", which had been imported again from Russia years ago. According to information by Port Varna the pipes for "South Stream" will remain in storage there until 2019. It is possible that this is a transit of pipes. Moreover a growth is reported in the exports of cigarettes and medicines for Russia, but far from being on such a scale.

THE MAJOR ROLE in the growth of the exportation to third countries is played by the re-establishing of the trade with the main partner outside the EU - Turkey (a growth by 10%) and significant increases for countries such as China and Serbia. At the same time the exports for many Middle Eastern countries and for the UAE in the first place, is diminishing. Contrary to expectation the reduction of the volumes for the Emirates, which is by one third, does not come from the cigarettes exports. There is a downward trend here indeed since 2014, but as compared to the previous year the decrease is minimal and the exports are remaining at a level of 189 million BGN. The greater reduction is with regard to the exports of... oil, which in 2016 have reached 117 million BGN (in previous years even over 200 million BGN), and last year they stopped.

The growth in exports for Egypt should also be noted, again thanks to oil - during the last year the value of its exports to Egypt has increased by 168 million BGN (to 538 million).

GERMANY IS THE DRIVING FORCE IN THE EU. The exports for EU countries have increased by 10.7% during the last year, but only by 2.8% in December - the lowest monthly rate since April, when a temporary decrease was registered. It is hard to say at this stage if this is temporary and due to seasonal factors.

The data for the 11 months are indicating that the biggest growth is registered by the exports for Belgium - by 71%. There is a base effect here, due to the fact that the Aurubis plant was temporarily inactive in 2016. Now the exports of non-ferrous metals for Belgium are returning to their usual levels of over 1.1 billion BGN, with the difference in comparison to 2016 being 668 million BGN.

Germany remains a key partner, increasing its share to 20.6%. The exports for it are growing by 13.9%, but this means 807 million BGN. ■

HelpBook

СИГНАЛИЗИРАЙ

ТЪРГОВИЯ С ДУШИ

Сделките с фалшиви последователи в Twitter и Instagram растат със смайващи темпове

Текст ВАЛЕРИ ЦЕНКОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

В началото на февруари Кайли Дженър, звезда от американско реалити шоу, стъпи рекорда за най-много харесвания в Instagram. Снимката на новороденото ѝ бебе Сторми получи 14 милиона "лайка". Преди това рекордът принадлежеше на Бионсе, която събра 11.2 милиона със снимката на своите близнаци.

ЗА ДА ПРИДОБИЕТЕ ПРЕДСТАВА за мащабите, припомнете си, че Доналд Тръмп спечели номинацията на Републиканската партия за президент с 14.01 милиона гласа. Бебето Сторми събра същата подкрепа на крехката възраст от 7 дни.

Това е достатъчно красноречива илюстрация за могъществото на новите социални мрежи. Но и предупреждение, защото само ген след рекорда The New York Times публикува обширно разследване точно по тази тема: как се купуват likes в мрежата. Вестникът разкри фирма, която разполага с резерв от 3.5 млн. „автоматични“ (тоест фалшиви) акаунта в социалните мрежи, които препродава отново и отново. Чрез тях досега е осигурила на клиентите си повече от 200 милиона последователи в Twitter, Instagram, WhatsApp, Snapchat, YouTube, SoundCloud и прочие.

ТРИ МИЛИАРДА ДУШИ СА ПОЛЗВАЛИ социални мрежи като Facebook, WhatsApp или китайската Sina Weibo през миналата година. Толкова е и публиката в Instagram, YouTube или SoundCloud. Това е един гигантски виртуален пазар, в който много отиват ей-така - просто да погледат. Но има и предприемчиви хора, които печелят много добри пари. Всъщност броят на последователите и харесванията в социалните мрежи вече се превръщат в нов белег за социален статус.

Спомняте ли си селфито на Мадона в Instagram, в което 60-годишната звезда позира с разголяени гърди, прикривани неготам дискретно с гамска чанта. Безобидна снимка? Всъщност не, защото чантата не бе каква да е, а последен модел „Montaigne Bag Mona Lisa“, част от новата колекция на Louis Vuitton в сътрудничество с авангардиста Джеф Куунс. Цената: 4000 долара парчето. След селфито на Мадона бяха продадени близо 3000 чанти, на обща стойност 12 милиона долара. Нищо чудно, защото Мадона има 10.8 млн. последователи в Instagram. От тях снимката с чантата са видели четвърт

милион души, а 12 500 са я харесали.

СЛАВАТА В РЕАЛНИЯ ЖИВОТ понякога естествено се прехвърля и в социалните мрежи. Но интернет е уникална бизнес среда и не е задължително да си известен извън него, за да си знаменитост в мрежата. Много амбициозни млади хора използват този феномен и печелят доста добри пари като „инфлуенсъри“ (от influence - влияние). В тази професия са налице и първите самосъздали се милионери на детска възраст.

Колкото повече последователи имаш, толкова повече пари правиш. Според стартъпа Captiv8 един инфлуенсър със 100 000 последователи може да печели до 2000 долара за промоционален туит или видео, а ако има 1 млн., може да спечели до 20 000 долара.

„Броят на последователите е основният елемент, който използват и върху който залагат инфлуенсърите. Чрез тях социалните платформи се опитват да препоръчат нещо и казват „Популярно ли е това, което ви препоръчваме?“, коментира Джулиан Темпелсман, собственик на фирмата за борба с онлайн измамите Smyte.

ГОЛЕМИЯТ БРОЙ ПОСЛЕДОВАТЕЛИ е от критична важност за тези инфлуенсъри – които в мрежата са дори по-популярни от Мадона. Звездата в този бизнес е англичанката Zoella – Зоуи Елизабет Саг, която има повече 11.1 млн. последователи в Instagram, 12.7 млн. в Twitter и печели месечно по 70 000 долара от промоции на различни продукти в своя видеоблог в YouTube.

В родината си Зоела е смятана за знаменитост. Макар и само на 27, тя вече има восьмична фигура в Музея на Мадам Тюсо, а списание Forbes я обяви за „най-могъщия козметичен блогър“ в света. Вече е издала 4 книги и има своя козметична линия. Брат ѝ Джо, най-добрият ѝ приятел Луиз, приятелят на брат ѝ Алфи - всички те вече имат свои собствени видеоблогове и правят пари от тях.

Зоела е истински идол за децата във Великобритания. Някога на въпроса "какъв искаш да станеш" мнозинството отговаряха "космонавт" или "принцеса". Сега най-популярният отговор е "като Зоела".

СРЕД НАЙ-МЛАДИТЕ ИНФЛУЕНСЪРИ е 8-годишната Ерин Брадли, която вече печели със своя канал в YouTube по 500 долара на месец. ►

► Тя има 1000 абонати и вече над 300 видеопромоции на играчки и продукти за деца на нейната възраст.

Арабела и Джаадин Дахоу са брат и сестра, съответно на 14 и 13 години. Умело менажирани от майка си, те представят продукти на New Look, Monsoon, Amazon, Disney, Warner Brothers, Louis Vuitton и Nintendo в своите канали в YouTube. И с лекота печелят по 100 000 долара годишно. Напоследък печелят дори и от интервюта със знаменитости, за автографа на които другите деца могат само да мечтаят. Продуцентска компания им брои 2800 долара, за да интервюират Джулия Робъртс и Оуен Уилсън за филма "Чудо".

Има още десетки хлапета, които са станали онлайн звезди. Най-гобре платената личност в YouTube според Forbes е 8-годишният Райън, чийто канал Ryan ToysReview има 12 милиона абонати, а самото дете е спечелило 11 млн. долара до момента. Просто като тества различни играчки пред камера и казва какво мисли за тях. Майка му Лиан напусна работата си като учителка и сега се занимава само с управление на онлайн бизнеса на синчето си.

НО ТЕЗИ СИМПАТИЧНИ ИСТОРИИ НА УСПЕХА си имат и своята сенчеста страна. Бизнесът е огромен и това, естествено, събужда алчност - и желание за бързи пари. От компании като Devumi, ASocial Envy или DIYLikes.com можеш да си купиш колкото искаш последователи в най-популярните социални платформи – Twitter, Instagram, LinkedIn, YouTube, WhatsApp. Тези сайтове предлагат „активни“ или „органични“ последователи, но така и не става ясно какви акаунти стоят зад тях. След като бъдат купени, последователите може да се окажат много силен и важен инструмент за маркетингово въздействие – вече видяхме как става това.

„Виждаш по-висок брой последователи, или повече споделени туитове, и предполагаеш, че тази персона е важна или че този туит се посреща много добре“, обяснява Ранг Фишкин, основател на компанията Moz, специализирана в софтуер за оптимизация за търсачки. „В резултат на това е много вероятно сам да го харесаш, споделиш или да последваш тази личност“.

РАЗСЛЕДВАНЕТО НА THE NEW YORK TIMES посочи мистериозната фирма Devumi като главно действащо лице в измамите. Тя няма нито постоянен офис, нито постоянен адрес. Но разполага с 3.5 млн. фалшиви акаунти, които препродава отново и отново. И дори твърди, че продажбата е с одобрението на Twitter, така че купувачът не рискува да бъде блокиран или наказан.

Разследването показва 55 000 фалшиви акаунта само в Twitter, които използват имената, профилните снимки, рогното място и други лични детайли на реални потребители, но са абсолютна измама. Фирмата Cartive8 е изчислила, че 48 млн. потребители в Twitter (или 15% от всички) са т.нар. „автоматични акаунти“. В края на миналата година Марк Зукърбърг призна, че и във Facebook вече има „два пъти повече фалшиви акаунти“ в сравнение с предишната година. Според експертите това прави около 60 милиона – почти колкото населението на Великобритания. Тези "мъртви души" могат да бъдат използвани за всякакви кампании – от реклама до политически дебати. Могат да възродят кариера или бизнес, но също така да провалят продукти или нечия репутация.

ЕКИПЪТ НА TIMES регистрира тест-акаунт и плаща \$225 за 25 000 последователи. Първите 10 000 изглеждали напълно реални хора – със снимки, имена, град и автентично изглеждащи биографии. Но при по-внимателен анализ става ясно, че повечето от имената са фалшиви – варианти на реалните потребители, но с променени букви или добавени знаци. Следващите 15 000 се оказват абсолютно фалшиви: без снимки, с псевдоними или цифри вместо имена и така нататък.

Но това няма значение: повечето купувачи знаят, че купуват фалшиви последователи. За тях това няма значение - важно е какво ще

помислят партньорите и рекламодателите им.

Добър пример е бившият модел Катлийн Айрланд, която вече е бизнес дама и има над 1 млн. последователи в Twitter. Агенция American Family Insurance я обяви за „най-влиятелния „посланик на брандове“ в Twitter. Преди две години Катлийн имаше само 160 000 последователи. Но после неин служител ѝ купува 300 000 нови последователи за 2000 долара, а след това още и още – докато ги докара до 1 милион. След като измамата е „разкрита“, тя хвърля цялото вина върху него и го уволнява.

На Острова баронеса Лейн Фокс - член на Камарата на лордовете, както и на директорския борд на Twitter - си купила 500 000 „смишленици“ за 10 000 долара. Продуцентът, сценарист и приятел на Доналд Тръмп Ерик Каплан осем пъти си купувал последователи, за да има сега 350 000 души в Twitter.

Президентът на Еквадор Ленин Морено спечели на косъм изборите срещу своя противник Гийермо Ласо - не и без подкрепата на социалните мрежи, след като негов съветник купувал щедро от търговци като Devumi.

В списъка са актьори, финансови анализатори, икономисти.

ОТКЪДЕ СЕ ВЗИМАТ МЪРТВИТЕ ДУШИ? В интернет съществуват мистериозни сайтове, където анонимни създатели на ботове обслужват фирми като Devumi. Някои от тях като Peakerr, ShearPanel или Ytbot съществуват полулегално и приемат за плащане кредитни карти, но повечето действат в тъмната част на Интернет и продават само срещу криптовалута като биткойн. Те предлагат фенове, споделяния и likes на едро за различните социални мрежи, като фалшивите акаунти могат да се предлагат от няколко търговци. Peakerr предлага 1000 акаунта със снимка за \$1, докато Devumi след това ги препродава за \$17. Колкото и да е учудващо, клиенти изобщо не липсват.

Според Wired за миналата година Devumi е продала 200 млн. последователи в Twitter на 39 000 клиенти за сумата от 6 милиона долара. От тях досега засегнатата социална платформа е идентифицирала само 6.4 млн. невалидни акаунта, но не предприема реално действие за тяхното блокиране. Защото бизнесът наистина процъфтява. ■

Ипотечен кредит **ДОМ ЗА ТЕБ**

*От Вкъщи
по-хубаво няма!*

- С ниски лихви
- Честен подход и прозрачни условия
- Безплатна имуществена застраховка

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

0800 11 400
www.ccbank.bg

GHOSTS FOR SALE

The deals with ghost followers in Twitter and Instagram are growing in number at a staggering rate

By VALERI TSENKOV / Photography SHUTTERSTOCK

In the beginning of February Kylie Jenner, an American reality show star, broke the most-liked record in Instagram. The photo of her newborn baby Stormi got 14 million “likes”. Before that the record belonged to Beyonce, who collected 11.2 million with the photo of her twins.

IN ORDER TO GET A CLEAR PICTURE of the scale, call to mind that Donald Trump won the nomination of the Republican Party for President with 14.01 million votes. The baby Stormi got the same backing at the tender age of 7 days.

This is an example of the power of the new social media that speaks for itself. But also a warning, because only a day after the record The New York Times published an extensive investigation on precisely that topic: how likes are bought in the Internet. The newspaper uncovered a company, which has at its disposal a reserve of 3.5 million “automatic” (i.e. fake) accounts in the social networks, that it is reselling again and again. Through them it has provided its customers with more than 200 million followers in Twitter, Instagram, WhatsApp, Snapchat, YouTube, SoundCloud and so on.

THREE BILLION PEOPLE HAVE USED social networks such as Facebook, WhatsApp or the Chinese Sina Weibo during the last year. That is also the number of spectators in Instagram, YouTube and SoundCloud. This is one giant virtual market, to which many are going just so - to watch a while. But there are also enterprising people, who are making a lot of money. In fact

the number of the followers and the likes in the social networks are already transforming into a new social status denotation.

Do you remember Madonna’s selfie in Instagram, in which the 60 years old star poses with bared breasts, not quite discretely covered with a handbag? An innocent photograph? Actually no, because the handbag was not just any kind of handbag, but a latest model “Montaigne Bag Mona Lisa”, part of Louis Vuitton’s collection, designed in cooperation with the avant-garde Jeff Koons. The price: 4000 dollars a piece. After Madonna’s selfie nearly 3000 handbags were sold, amounting to a total value of 12 million dollars. No wonder, because Madonna has 10.8 million followers in Instagram. Of them a quarter of a million people have seen the photo with the handbag, and 12 500 have liked it.

THE FAME IN REAL LIFE is sometimes naturally transferred in the social networks. But the Internet is a unique business environment and it is not obligatory to be famous outside of it in order to be a celebrity online. Many ambitious young people are using this phenomenon and are earning quite good amounts of money as “influencers” (from influence). The first self-created childhood millionaires are in place in this profession as well.

The more followers you have, the more money you are making. According to the Captiv8 startup an influencer with 100 000 followers may earn up to 2000 dollars for a promotional tweet or video, and if he/she has 1 million - up to 20 000 dollars.

„Follower counts are one of the factors social media platforms use and stake on. Through them the social platforms are trying to recommend stuff - and they say, 'Is the stuff we are recommending popular?'"

THE LARGE NUMBER OF FOLLOWERS is of crucial importance for these influencers - who are online even more popular than Madonna. The star in this business is the Englishwoman Zoella - Zoe Elizabeth Sugg, who has more than 11.1 million followers in Instagram, 12.7 million in Twitter and is earning 70 000 dollars a month from promotions of various products in her video blog in YouTube.

In her mother country Zoella is considered a celebrity. Even though she is only 27 years old, she already has a wax sculpture in Madame Tussauds, and Forbes magazine declared her "the most powerful cosmetic vlogger" in the world. She has already published 4 books and has her own cosmetics line. Her brother Joe, her best friend Louise, her brother's friend Alfie - they all have their own video blogs and are making money out of them.

Zoella is a true idol for children in Great Britain. Once most of them answered the question "what do you want to be when you grow up" with "an astronaut" or "a princess". Now the most popular answer is "like Zoella".

AMONG THE YOUNGEST INFLUENCERS is the 8 years old Erin Bradley, who is already earning 500 dollars a month with her YouTube channel. She has 1000 subscribers and already over 300 video promotions of toys and products for children her age.

Arabella and Jaadin Dahoo are a brother and sister, 14 and 13 years old respectively. Well managed by their mother, they are presenting products of New Look, Monsoon, Amazon, Disney, Warner Brothers, Louis Vuitton and Nintendo in their YouTube channels. And are easily earning 100 000 dollars per year. Latterly they are earning money even from interviews with celebrities, for the autograph of whom the other children may only dream. A production company paid them 2800 dollars to interview Julia Roberts and Owen Wilson about the movie "Wonder".

There are dozens more kids, who have become stars online. The best paid person in YouTube according to Forbes is the 8 years old Ryan, whose channel Ryan ToysReview has 12 million subscribers, and the child himself has earned 11 million dollars so far. Just by testing various toys in front of a camera and saying what he thinks about them. His mother Liane quit her job as a teacher and now she is engaged only in managing the online business of her son.

BUT THESE SUCCESS STORIES have their shady side. The business is huge and this, naturally, arouses greed - and a desire for making money fast. From companies such as Devumi, ASocial Envy or DIYLikes.com you can buy as many followers as you like in the most popular social platforms - Twitter, Instagram, LinkedIn, YouTube, WhatsApp. These websites are offering "active" or "organic" followers, but it remains unclear what kind of accounts are standing behind them. After being bought, the followers may turn out to be a very powerful and important instrument for marketing influence - we already saw how this happens.

"You see a higher follower count, or a higher retweet count, and you assume this person is important, or this tweet was well received", Rand Fishkin, founder of the company Moz, specialised in software for optimisation of search engines, explains. "As a result, it is very likely that you might like it, share it, or follow that person yourself."

THE NEW YORK TIMES'S INVESTIGATION indicated the mysterious company Devumi as a leading actor in the scams. It does not have a permanent office, nor a permanent address. But it has 3.5 million fake accounts at its disposal, which it reselling again and again. And it even maintains that the sales are with Twitter's consent, so the buyer is in no risk of being blocked or sanctioned.

The investigation revealed 55 000 fake accounts in Twitter alone, which are using the names, profile photos, place of birth and other personal details of real users, but are an absolute scam. The Captive8 company has calcu-

lated that 48 million users in Twitter (or 15% of all users) are the so called "automated accounts". At the end of last year Mark Zuckerberg admitted that in Facebook as well there are already "two times more fake accounts" as compared to the previous year. According to the experts this makes them around 60 million - almost equal to the population of Great Britain. These "ghost accounts" may be used for all kinds of campaigns - from advertising to political debates. They may revive a career or a business, but may also ruin products or someone's reputation.

THE TEAM OF TIMES registers a test account and pays \$225 for 25 000 followers. The first 10 000 looked like absolutely real people - with photographs, names, a city and authentic-looking biographies. But on more careful analysis it became clear that most of the names are fake ones - variants of the real users, but with changed letters or added signs. The next 15 000 turn out to be totally fake: without photographs, with pseudonyms or digits instead of names and so on. But this doesn't matter - most of the buyers know that they are buying false followers. For them this does not matter - the important thing is what their partners and advertisers will think.

A good example is the former model Kathleen Ireland, who is already a businesswoman and has over a million followers in Twitter. The American Family Insurance agency declared her "the most influential "brands ambassador"" in Twitter. Two years ago Kathleen had only 160 000 followers. But then one of her employees bought her 300 000 new followers for 2000 dollars, and then more, and more - until they reached 1 million. After the scam is "revealed", she puts the blame entirely on him and fires him.

In Great Britain Baroness Lane-Fox - a member of the House of Lords, as well as of the Board of directors of Twitter - bought herself 500 000 "adherents" for 10 000 dollars. The producer, television writer and friend of Donald Trump Eric Kaplan bought followers eight times in order to now have 350 000 people in Twitter. The President of Ecuador Lenin Moreno came within a whisker of losing the elections, competing against his rival ▶

Since 1979

Since 2016

Beratungs- & Orga-Control AG

Nordstrasse 1
CH-6302 Zug

boc@boczug.com

Blvd. Totleben, 53-55
BG-1606 Sofia

www.boczug.com

Our Services

- Setting up companies and fiduciary services
- Private Banking and exchange transactions network
- Moving to Switzerland
- Gold transactions
- Tax and auditing
- Representation / assignments abroad
- International Trade Platform

COME & CELEBRATE COLOURFUL

Easter

WITH SPECIAL GREEK NIGHT

DISCOUNT FOR EARLY BOOKING

★★★★★
GRAND HOTEL & SPA

PRIMORETZ

SINCE 1959

WWW.HOTELPRIMORETZ.BG

3000 M² / SPA / WELLNESS

DESTINATION BURGAS +359 56 8 12345 info@hotelprimoretz.bg

Forbes Top 10 на най-печелившите през 2017 в YouTube Forbes Top 10 of the people earning the most in 2017 in YouTube

1.	Даниел Мидълтън Daniel Middleton	27 г. 27 years old	(DanTDM)	\$16.5 млн. \$16.5 million
2.	Иван Фонг Evan Fong	25 г. 25 years old	(VanossGaming)	\$15.5 млн. \$15.5 million
3.	Кори и Коби Котън Cory and Coby Cotton	19 г. 19 years old	(Dude Perfect)	\$14 млн. \$14 million
4.	Логън Пол Paul Logan	22 г. 22 years old	(Logan Paul Vlogs)	\$12.5 млн. \$12.5 million
5.	Марк Фишбах Mark Fischbach	- -	(Markiplier)	\$12.5 млн. \$12.5 million
6.	Феликс Килберг Felix Kjellberg	28 г. 28 years old	(PewDiePie)	\$12 млн. \$12 million
7.	Джейк Пол Jake Paul	21 г. 21 years old	-	\$11.5 млн. \$11.5 million
8.	Иан Ендрю Хикокс Ian Andrew Hecox	20 г. 20 years old	(Smosh)	\$11 млн. \$11 million
9.	Райан Ryan	8 г. 8 years old	ToysReview	\$11 млн. \$11 million
10.	Лили Синг Lilly Singh	29 г. 29 years old	-	\$10.5 млн. \$10.5 million

► Guillermo Lasso - not without the support of the social networks, after one of his advisors bought generously from dealers such as Devumi. Actors, financial analysts, economists are in the list.

WHERE DO THE GHOST ACCOUNTS COME FROM? Mysterious web-sites exist on the Internet, where anonymous creators of bots are servicing companies like Devumi. Some of them, like Peakerr, CheapPanel or YTbot are existing semilegally and are accepting credit cards for payment, but most are active in the dark side of the Internet and are selling only against cryptocurrencies such as Bitcoin. They are offering wholesale fans, shares and likes for the various social networks, and the fake accounts may be offered by several dealers. Peakerr is offering 1000 accounts with a photograph for 1\$, while Devumi resells them after that for 17\$. Surprising as it is, there is no lack of clients.

According to Wired for the last year Devumi has sold 200 million followers in Twitter to 39 000 clients for the sum of 6 million dollars. Of those the affected social platform has identified only 6.4 million invalid accounts, but it is not undertake a real action for blocking them. Because the business is truly flourishing. ■

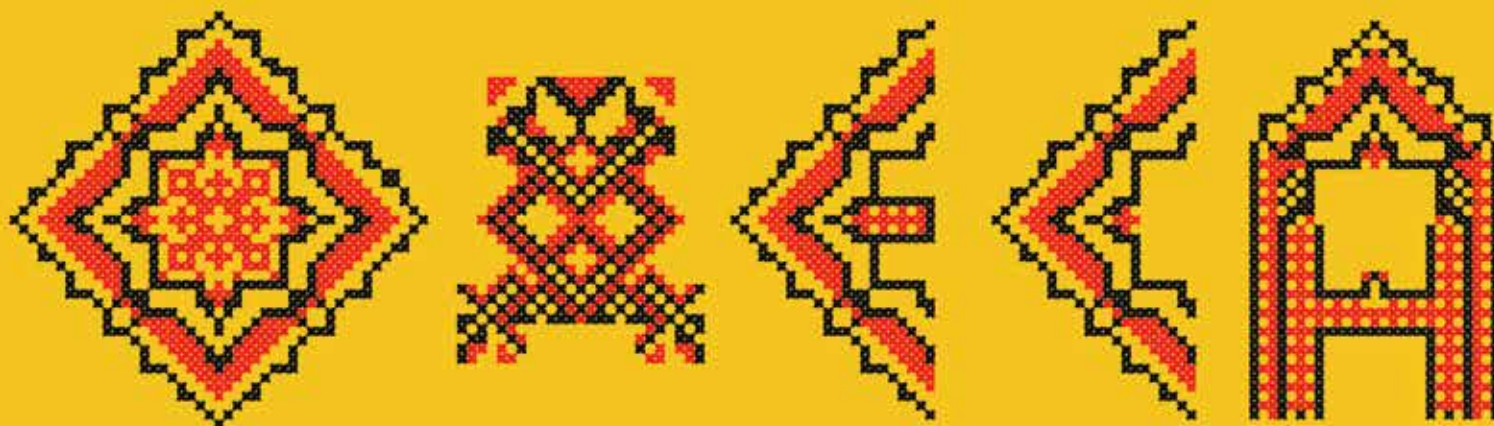

ДИРЕКТНИТЕ ПОЛЕТИ ДО И ОТ УКРАЙНА СА
ФАКТ!

ОТ 02.02.2018

DIRECT FLIGHTS FROM AND TO UKRAINE.
ALREADY A FACT.

FROM 02.02.2018

Одеса

OT FROM
€46

Odessa

OT FROM
€92

Полети по разписание всеки петък и неделя.
Цените са крайна и включват 1 бр. ръчен багаж
до 10 кг и 1 бр. чекиран багаж до 23 кг.

Scheduled flights every Friday and Sunday.
Prices are final and include 1 piece of hand baggage
up to 10 kg and 1 piece of checked-in baggage up to 23 kg!

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

FLY GOOD

FEEL GOOD

www.air.bg

НАЙ-ВАЖНАТА ИНВЕСТИЦИЯ Е ДОБРИЯТ ЕКИП

Никола Петров, управител на „Естер Спс“, прег Bulgaria ON AIR

Текст КРИСТИНА НИГОХОСЯН / Фотография ИВАЙЛО ПЕТРОВ

Г-н Петров, мебелният бизнес е по-словично деликатен, тясно обвързан с постоянно колебаещия се имотен пазар, на всичкото отгоре и България не е от най-големите пазари за вътрешно обзавеждане. Кого приемате за конкуренция и как се справяте с доминацията на мебелните гиганти?

Ние не се конкурираме с мебелните гиганти по отношение на масовото производство. „Естер Спс“ е специализирана компания в цялостните интериорни решения. Имаме изградени партньорски отношения с компании, които работят със стъкло, бетон и камък. Държим на професионалната етика и знам, че в България има производители, които предлагат качествени продукти. Убеден съм, че съвместната работа с други колеги ще

е предпоставка за по-високо качество на пазара, което би повлияло положително на целия бранш.

„Естер Спс“ е нова компания – съществувате от 2014. Какви се оказаха главните предизвикателства и имаше ли непредвидени спънки пред стартирането на подобен бизнес?

Всички ние сме нечий клиенти. За нас като бързо развиваща се компания се оказа много мотивиращо да отговорим на индивидуалните нужди на клиента. Всеки човек иска да знае какво можете да направите за него, а не какво правите за някой друг. А това без съмнение е едно от преимуществата на мебелите по поръчка – с присъствието си да придават индивидуалност на дома. ►

► Вярвам, че когато съчетаваш личната си страст с професионалния си живот, е по-вероятно да вложиш ума и сърцето си в работата и така нещата се получават. В мебелния бранш съм повече от 15 години, но когато придобих увереност да се занимавам сам с производство на мебели, се появи „Естер Спс“. Работех сам и почти геноносно, за да изпълня поръчките в срок. Постепенно екипът се увеличи, преместихме се в по-големи помещения, които да поберат новите машини. Сега в компанията работят 21 служители. Непрекъснато инвестираме в технологично отношение, но се сблъсках с парадокса да имаш машини, а да няма квалифициран персонал, който да работи...

След като дълги години безработицата бе основен проблем на България, сега все по-често чуваме оплаквания от бизнеса, че не достига работна ръка...

Депопулацията и влошената възрастова структура създаде редица проблеми на пазара на труда. В нашия бранш хората с професионална квалификация могат да предлагат своята работна сила само за определен вид трудово дейност. Навлизането на нови технологии при производството на мебели оказва пряко влияние върху труда. Ако наемем човек с дългогодишен опит, то той не умееше да борава с компютризираните машини. Същото беше и с по-младите момчета. Тогава разбрах, че на преден план излиза не подчинението, а сътрудничеството, принципите на доверие и признанието за свършената работа. Моето работно правило е: „Включвай се и помагай, вместо да кряскаш заповеди.“ Радва ме фактът, че екипът е сплотен, което видях и на последното ни обучение. А добрият екип е най-сигурната и важна инвестиция.

На какви пазари работите, освен на българския?

Основно работим за Франция, но имаме реализирани обекти и в Белгия. В момента започнахме проект по обзавеждане на жилище във Виена.

Имате ли планове за разширяване на пазарната си география?

С нетърпение чакаме изложението в Мила-

"Разбрах, че на преден план излиза не подчинението, а сътрудничеството, принципите на доверие и признанието за свършената работа. Моето работно правило е: „Включвай се и помагай, вместо да кряскаш заповеди"

но през април, както и някое от азиатските, което ще е решаващо за следващите ни проекти. За съжаление бяхме претоварени и не успяхме да посетим отминалия салон в Стокхолм. На него се подчерта, че се пренебрегва ролята на интериорния дизайнер. Ние работим тясно с интериорни дизайнери и смятам, че е нормално, когато даваш десетки хиляди за кола, да си готов да дадеш и за жилище. В края на краищата това е мястото, където ще прекараш най-голямата част от живота си - затова жилището трябва да те кара да се чувстваш добре, а не формите да те напрягат.

С какъв капацитет работите в момента и планирате ли разширяване на базата, закупуване на нови машини?

Работим на пълен капацитет. Производството в цеха е разделено на две – от една страна, произвеждаме серийно за голяма българска компания, а от друга е мебелното производство за хотели, те-

левиционни предавания, дентални клиники, магазини, частни клиенти. Въпрос на време е да открием новата фабрика, тъй като непрекъснато инвестираме в технологично отношение. Иновациите в материалите и технологиите ни позволяват гъвкавост по отношение на изработката. „Естер Спс“ е малка компания, което дава възможност контролът по качеството да се извършва на терен, в цеха.

Много компании, които разчитат на дървесината като суровина, се оплакват и от т. нар. "дървена мафия", и от нарастващата конкуренция от сравнително нови сектори като генерацията на електричество от биомаса. Вие срещали ли сте проблеми с материалите?

Всъщност рядко работим по поръчки от непресована дървесина, така че този проблем не стои пред нас. Ползваме плоскости от водещи европейски компании, основно австрийски, които наблягат на рециклира-

ни суровини. Така не само се задоволяват нуждите на пазара, но и се запазва естественият баланс на околната среда. Практиката в Европа е старите мебели да се преработват в нови материали, за да не се стига до безразборна сеч за производство на мебели.

В мебелния сектор напоследък са много популярни и други екологични решения, като залесяване, пълно преработване на отпадъците и т. н.. Как се отнасяте към тях, обмисляли ли сте подобни стъпки?

Използваме пресовано дърво, а то е екологично. По-интересна ще е новата ни фабрика, която ще бъде с така наречения „зелен покрив“, покрит с различни растителни видове. Освен естетическо, този вид оформление обединява в себе си някои важни качества - повишава хидро- и шумоизолацията, сградата става енергийно ефективна и не на последно място – създава се място за отмора на ситивата и допир с природа-

та в градската среда.

Автоматизацията настъпва във всеки аспект от живота - от домашните работи до самоуправляващите се коли. Има ли място и в мебелното производство?

Няма как да не присъства. От една страна, пестим време, а от друга, повишава прецизността по отношение на качеството. Иновативна компания като нашата предлага готови решения за интериора на така наречените „умни домове“.

Има ли мебели, които бихте изработили с удоволствие, но които са далеч от естетиката на масовия вкус?

Аз лично много харесвам изчистените форми и суровата красота при съчетаването на гладки масивни плоскости и необработени детайли. Пример са мебелите от необработени дънери, покрити или напълнени с епоксидна смола. Когато целостта на дървения материал е естествено нару-

шена, има редица варианти за създаването на дървени композиции. Може да излеее стъкло направо върху напуканата дървесина, а това придава характер на мебелите. Определено ми допада тази интересна смесица от минимална намеса и търсене на максимална естественост.

Миналия месец бяхте удостоен с почетен приз „Добродетел на годината“ от Националното сдружение на сираците в България. Какво значи той за вас?

Беше много емоционален момент, защото съм отрасъл без родители и го приемах за лична кауза. Много се гордея, че успях да помогна и да бъда част от наградения. Случайно научих, че домът за сираци във Варна има нужда от мебели и направих цялостното обзавеждане на 13-14 стаи. Искам да покажа, че въпреки трудностите, които човек може да изживява, ако е целеустремен и дава всичко от себе си, нещата няма как да не се случат. ■

A GOOD TEAM IS THE BEST INVESTMENT

Nikola Petrov, Manager of Ester SPS, talks to Bulgaria ON AIR

Mr Petrov, the furniture business is known to be susceptible and closely linked to the constantly fluctuating real estate market and, besides, Bulgaria is not one of the biggest interior design markets. Who do you see as your competitors and how do you deal with the dominance of furniture giants?

We do not compete with furniture giants in terms of mass production. Ester SPS is a company that specialises in comprehensive interior design. We have partnerships with companies that work with glass, concrete and stone. We set great store by professional ethics and I know that there are manufacturers in Bulgaria who offer quality products. I am convinced that working together with other colleagues will be a prerequisite for higher quality on the market, which would reflect positively on the whole industry.

Ester SPS is a young company that was set up in 2014. What were the main challenges and did you face any unexpected obstacles in starting your business?

We are all someone's clients. For us as a fast-growing company, it was a big challenge to cater to the individual needs of clients. Everyone wants to know what you can do for him, not what you can do for someone else. This is undoubtedly one of the advantages of custom built furniture – to lend individuality to the home.

I believe that when you combine personal passion with your professional life, you are more likely to put your mind and heart into your work and the job gets done. I have been working in the furniture industry for 15 years, but once I gained confidence that I could start my own furniture business, Ester SPS appeared. I worked almost around the clock to meet orders on time. Gradually the team expanded and we moved to larger premises to accommodate the new machines. There are now 21 employees in the company. We are constantly investing in technology, but I've faced the paradox of having machines and no qualified staff to work with them...

After unemployment was a major problem for Bulgaria for many years, business is now increasingly complaining of a lack of manpower...

Depopulation and the worsening age structure have created a number of problems on the labour market. In our sector people with professional qualifications are only suited to certain types of activities. The entry of new technologies in furniture production has had a direct impact on labour. If I hire a person with long experience, he is unable to operate computerised machines. It is the same with young people. That's when I realised that not subordination, but cooperation, the principles of trust and appreciation of one's work, are crucial. My working rule is: "Join in and help, instead of shouting orders." I am happy to see that our team is united, something I ►

By CRISTINA NIGOHOSIAN / Photography IVAILO PETROV

С поглед към твоето бъдеще

Пенсионно осигуряване

Животозастраховане

Общо и здравно застраховане

"The practice in Europe is to recycle old furniture into new materials to prevent indiscriminate logging for furniture production"

► witnessed during our last training, too. A good team is the surest and most important investment.

What markets do you work for except the Bulgarian one?

We are mainly working for France, but we have also completed projects in Belgium. Right now we are starting work on an interior design project in Vienna.

Do you plan to expand your market?

We are eagerly looking forward to the Milan Furniture Fair in April, as well as to some Asian exhibitions, which will be decisive for our next projects. Unfortunately, we were too busy to visit the recent Stockholm Furniture Fair, which stressed that the role of the interior designer is often overlooked. We work closely with interior designers and I consider it normal that if you're paying tens of thousands for a car, you should also be prepared to pay for a home. After all, this is the place where you spend the greater part of your life – that's why the home should make you feel good, with relaxing furnishings.

What is your current capacity and are you planning to expand your facilities, to buy new machines?

We are working at full capacity. Our production is divided in two – on the one hand, we supply a big Bulgarian company, and on the other, we make furniture for hotels, television shows, dental clinics, shops, individual clients. It is only a matter of time before we open our new factory, as we are constantly investing in technology. The innovations in materials and technologies

allow for flexibility in manufacturing. Ester SPS is a small company that allows quality control to be effected on the premises, in the workshop.

Many companies which rely on wood as a raw material complain about the so-called "timber mafia" and the growing competition from relatively new sectors such as electricity generation from biomass. Have you had any problems with the materials?

Actually, we rarely work with solid wood, so we don't have this problem. We use boards made by leading European companies, mainly Austrian, which focus on recycled raw materials. Besides meeting market needs, it helps to preserve the natural balance in the environment. The practice in Europe is to recycle old furniture into new materials to prevent indiscriminate logging for furniture production.

The furniture sector has lately turned to other popular environmental measures such as afforestation, full waste management, etc. What do you think of these, have you considered any such steps?

We use plywood which is environment-friendly. Our new factory will be more interesting – it will have a green roof, covered with different plant species. Besides being attractive, this type of design integrates several important qualities: with increased water and sound insulation the building becomes energy efficient and, last but not least, it creates a place for relaxation and contact with nature in an urban environment.

Automation enters every aspect of life – from

household robots to self-drive cars. Does it have a place in furniture production as well?

Yes, it could not be otherwise. On the one hand, it saves time, on the other hand, it increases precision in terms of quality. An innovative company like ours offers ready solutions for the interior of smart homes.

Is there any furniture you would love to make but which does not conform to mass taste?

I personally like clean, sleek shapes and rugged beauty when combining smooth massive boards and rustic elements. Furniture pieces made of natural tree trunks, covered or filled with epoxy resin are one example. When the integrity of the wood is disturbed, there are a number of ways to create wooden compositions. You can pour glass right onto the cracked wood, giving the furniture its distinctiveness. I definitely like this interesting mix of minimum interference and maximum naturalness.

Last month you were distinguished with the Merit of the Year honorary award by the National Orphan Association in Bulgaria. What does it mean to you?

It was a very emotional moment because I grew up without parents and saw this task as a personal cause. I am very proud that I was able to help and be among the prize-winners. I accidentally learned that the orphanage in Varna needed furniture and so I made the complete furnishings for 13-14 rooms. I want to show that despite any difficulties you may experience, as long as you have a clear goal and do your best, things will turn out well. ■

48 | **КОГАТО
"НЯМА ХОРА"**
WHEN THERE ARE "NO PEOPLE"

34 | **ВЕЛИКОТО ПРЕСЕЛЕНИЕ НА НАРОДА**
THE GREAT MIGRATION OF PEOPLE

36 | **ПОУКАТА НА САН СТЕФАНО**
THE LESSON OF SAN STEFANO

ВЕЛИКОТО ПРЕСЕЛЕНИЕ НА НАРОДА

Софиянци отдавна вече изтръпват, когато наблизат четиридневни празници и половината население на града се опита едновременно да излезе с колите си от трите му основни изхода.

Но представете си какви са мащабите на бегството, когато пътуващите са не няколко стотин хиляди, а няколкостотин милиона.

НАЙ-ГОЛЯМОТО МАСОВО пътено преселение се случва всяка година в Китай за местната Нова година. Наричана още Пролетния фестивал, през 2018 тя се падна на 15 февруари, четвъртък. И според статистиката включва приблизително 2.9 милиарда отделни пътувания с автомобил или с обществен транспорт за периода около празника (тук се включват и прекачванията).

В реалния живот тази статистика изглежда като филм на ужасите. По гарите се образуват многочасови опашки. Влаковете са толкова претъпкани, че хора масово висят по прозорците или пътуват в тоалетните. А магистралите се задръстват до степен хора да нощуват на опашката през пропускателните пунктове.

В ОСНОВАТА НА ПРЕСЕЛЕНИЕТО, наричано на китайски chunyun (пролетно пътуване), са около 300 милиона китайци, мигрирали от селата към големите градове в последните десетилетия. Повечето от тях гледат да се върнат у дома поне за празника и да видят роднините. Познатата у нас схема с пълния багажник с буркани е типична и за Китай. Само за ден след китайската Нова година в град като Пекин влизат хранителни продукти, колкото да изхранят страна като България за близо два месеца.

В ПОСЛЕДНИТЕ НЯКОЛКО ГОДИНИ тази трудова миграция от селото към големия град започва да отслабва. Но това се компенсира от нарастващата като брой средна класа в градовете, която пък използва празниците за туризъм из провинцията.

Всъщност празничният трафик е такова бедствие, че напоследък Alibaba (по съвместителство и най-големият продавач на жп билети в страната) отчита обратната тенденция - хората от селата да посещават градските си роднини за празника, като така реално се движат обратно на основния поток от хора. ■

THE GREAT MIGRATION OF THE PEOPLE

The inhabitants of Sofia are since a long time ago shuddering at the approaching of holidays with a four days' duration and half of the city's population attempts to simultaneously get out of it by car through its three main exits. But imagine the scale of the disaster when the people travelling are not several hundred thousand, but several hundred million instead.

THE GREATEST MASS road migration takes place every year in China for the local New Year. Also called the Spring Festival, in 2018 it fell on Thursday, the 15th of February. And, according to statistics, it involved approximately 2.9 billion separate journeys by automobile or by public transport for the period around the holiday (transfers being included here).

In real life these statistics look like a horror movie. Hours-long queues are forming at the train stations. The trains are so crowded that people on a mass scale are hanging at the windows or travelling in the toilets. And the motorways are congested to the extent that people are spending the night at the queue through the crossing points.

AT THE ROOT OF THE MIGRATION, called chunyun (spring journey) in Chinese, are around 300 million Chinese, who have migrated from the villages to the big cities in the past decades. Most of them are trying to get back home at least for the holiday and to see their relatives. The familiar here scheme with the luggage compartment, filled with jars, is typical of China as well. In only a day after the Chinese New Year as many foodstuffs are entering a city like Beijing, as are enough to feed a country like Bulgaria for nearly two months.

IN THE LAST FEW YEARS this labour migration from the villages to the big cities is beginning to weaken. But this is compensated by the increasing numbers of the middle class in the cities, which in turn is using the holidays for tourism in the countryside.

In fact the holiday traffic is such a disaster that Alibaba (also holding the office of the biggest seller of railway tickets in the country) is lately reporting the opposite tendency - people from the villages visiting their relatives in the cities for the holiday, in this way actually moving in the opposite direction of the main flow of people. ■

We place the airport in the traveler's heart

Fraport
Bulgaria

www.varna-airport.bg
www.burgas-airport.bg

ПОУКАТА НА САН СТЕФАНО

140 години след Освобождението онази така и
неосъществена географска карта още сковава българите

Текст БОЙКО ВАСИЛЕВ / Фотография ОЛЕГ ПОПОВ, SHUTTERSTOCK

„Добре дошли на „Сан Стефано“!

Поздравът ми имаше двойно дъно и Исмаил Арамаз го знаеше. Улицата, на която се намира Българската национална телевизия, посеща за българското Освобождение и едно от най-големите поражения на Османската империя. Но първият турски посланик, дошъл на живо в „Панорама“, реагира с чувство за хумор. „Нямам проблем! Живеея на „Цар Освободител“ и работя на „Васил Левски“. Свикнал съм.“

СЕТИХ СЕ ЗА ТАЗИ СТАРА ИСТОРИЯ, за да подсетя колко трудно е да влезеш в кожата на другия. Така е и с българина. Цялата му менталност е изградена върху Възраждането и Освобождението. А геополитическото му въображение – върху санстефанския блян, подсъзнанието на модерната българска държава. Картата от Сан Стефано никога не стана географска реалност, но завинаги се настани в душата на българите – за хубаво и за лошо.

ПЪРВО, ДА КАЖА ЗА ХУБАВОТО. След като Берлинският договор обезсмисли „прелиминарния“, т.н. предварителния Санстефански, изтърваният идеал мобилизира българското общество. Отнеха ни го, след като почти ни го дадоха. Затова ще се напием, за да си го върнем сами.

Резултатите не закъсняха. Съединението бе организирано и проведено блясно, при това като чисто българско дело. Екзархията създаде училища, църковни настоятелства и други институции, които пуснаха дълбоки корени в Македония. Икономиката стори чудеса; Гърция и Сърбия, с половин век аванс свободен живот, бяха надминати. И когато през 1912 всички се хванаха за оръжието, българските войници стигнаха до Цариград.

НО ТУК НЕКА СПРЕМ и помислим. Вдъхновена от санстефанския блян, България влиза в Балканските войни с хлабави уговорки, но затова пък с максималистични очаквания. От четирите големи града, които, ще се раздават след предполагаемата победа (Скопие, Битоля, Солун и Одрин), тя иска и четирите – и накрая не получава нито един. Съюзническите провокации помрачават способността ѝ за трезва оценка – и на 16 юни 1913 напада Сърбия и Гърция. Съвременниците ще нарекат Междусъюзническата война „престъпно безумие“, историята – „първа национална катастрофа“. Ще обвинят за нея цар Фердинанд, политиците, генералите и алчните „съюзници-разбойници“.

НО ПРОЧЕТЕТЕ ВЕСТНИЦИТЕ от онова време – и масовият максимализъм ще ви стресне. Паднал е Одрин; победоносната армията е на Чатаалджа и в българските квартали на Солун. Ето го санстефанският блян: осъществен, че и надхвърлен! Как така сърбите и гърците ще мишкуват в Македония? Кое българско сърце ще изостави Охрид, Струга, Скопие?

ЕДИН ТРЕЗВ АНАЛИЗ би препоръчал окопаване в превземто (Одрин, Родосто, Егея) и изчакване на благоприятен момент, за да вземеш останалото. Къде ти! Победите са напомнали мускула, а замаяното българско общество не може да смели внезапния успех. Ние искаме всичко, веднага. И накрая получаваме малко повече от нищо. Санстефанският идеал не търпи компромиси; сковал е разума. Превърнал се е във фатален рубеж, от който отстъпват само предателите.

ЗАБЕЛЯЗВАТЕ ЛИ ТОЗИ ДУХ у нас и днес? Никога не сме доволни от себе си. Но още по-виновни са ни другите, особено т.н. „велики сили“. Мобилизира ни болката от загубеното вчера, а не от реалностите утре. Когато тръгнем да постигаме и вятърът задуха в платната ни, не си знаем нито възможностите, нито мярката. Не умеем да влезем в кожата на другия, да разберем неговите болки, мечти и планове. Не градим реалистични стратегии, нито правим разумни жертви. Затова закономерно се оливаме, малко след като сме постигнали максимума и сме се юрнали да го надхвърляме.

ТОЗИ АНАЛИЗ ИМА ЕДНА ЛЕСНА – и глупава – поука: да забравим Сан Стефано. Знам, че постмодерните мислители смятат това за най-висшата мъдрост: захвърлете историята, да мислим за бъдещето. Същото чувстваме за Възраждането и Освобождението. Е, това е невъзможно. Никои не може да избяга от себе си, ако щете – от мита за себе си. Вместо да забравяме, нека просто погледнем реалността в очите. Така ще избегнем мочурливите места и ще знаем къде има твърда почва, за да стъпим на нея.

ДА ПОЗНАВАШ БЪЛГАРСКИТЕ МИТОВЕ, не значи, че мечтаеш за санстефанските граници. Да познаваш българските грешки, не означава да мразиш родината. Значи просто, че познаваш себе си. Хубаво каза посланикът, че е свикнал със софийските реалности. С една гума, разбрал е къде се намира. За разлика от някои сред българския „елит“, които не познават нито народа, ни другите, „ни себе дори“. ■

The Lesson of San Stefano

140 years after the Liberation, Bulgarians are still mesmerized by the map that never came to be

By BOYKO VASILEV / Photography OLEG POPOV, SHUTTERSTOCK

Welcome to San Stefano!

My greeting was a double entendre and Ismail Aramaz knew it. The street where the Bulgarian National Television is located reminds of Bulgaria's Liberation and one of the greatest defeats of the Ottoman Empire. But the first Turkish Ambassador to Bulgaria to appear live on the Panorama talk show, reacted with a sense of humour. *"No problem! I live on Tsar Osvoboditel and work on Vasil Levski. I'm used to it."* He was referring to his residence on the boulevard honouring the Liberator Csar, Alexander II, and to his embassy on the thoroughfare named after the national hero who perished fighting against the Ottomans.

THIS OLD STORY made me remember how difficult it is to look at things from the other's perspective. Bulgarians are no exception. Their whole mentality is built on the National Revival and the Liberation. Their geopolitical imagination is centred on the San Stefano dream, the subconscious of modern Bulgarian statehood. The San Stefano map never became a geographical reality, but it became a permanent fixture in Bulgarians' soul – for better or worse.

LET'S START WITH THE BETTER. After the Preliminaries of Peace signed at San Stefano lost purpose with the Treaty of Berlin, the missed ideal mobilized Bulgarian society. They first nearly gave it to us, then took it away. That's why we would try hard to get it back on our own.

The results were not late in coming. The Bulgaria-Rumelia Unification was organized and conducted brilliantly, moreover as a purely Bulgarian cause. The Exarchate set up schools, church boards of trustees and other institutions that took deep roots in Macedonia. The economy did wonders; Greece and Serbia, with a half-century head start on free life, were left behind.

And when everybody took to arms in 1912, the Bulgarian soldiers reached Constantinople.

BUT LET'S STOP AND THINK. Inspired by the San Stefano dream, Bulgaria entered the Balkan Wars with loose provisos, but with maximalist expectations. Of the four big cities that were to be shared out after the presumed victory (Skopje, Bitola, Thessaloniki and Adrianople), it wanted all four – and in the end got none. The Allies' provocations clouded its ability for sound judgement and on 16 June 1913 it attacked Serbia and Greece. Contemporaries would call the Second Balkan War "criminal lunacy", and it would go down in history as "the first national catastrophe". King Ferdinand, the politicians, the generals and the greedy "allies-robbers" would be blamed for it.

BUT READ THE PAPERS of the time – and the massive scale of the all-or-nothing thinking will startle you. Adrianople had fallen; the victorious army was at Çatalca and in the Bulgarian quarters of Thessaloniki. That's the San Stefano dream: achieved, and even surpassed! How come the Serbs and Greeks were sneaking in Macedonia? No Bulgarian heart would abandon Ohrid, Struga, Skopje!

A SOBER ANALYSIS WOULD recommend digging in on captured territory (Adrianople, Rodosto, Aegean Thrace) and waiting for an opportune moment to take the rest. No way! The victories had triggered an adrenaline rush, and the dizzy Bulgarian society was unable to stomach the sudden success. We want it all and we want it now. And we end up with all but nothing. The San Stefano ideal abhors compromise, it has numbed reason.

It has become a fatal frontier from which only traitors retreat.

CAN YOU SEE THIS SAME SPIRIT in us today, too? We are never content with ourselves. But the others are even more to blame, especially the so-called "great powers". What mobilizes us is the anguish of yesterday's losses rather than tomorrow's realities. When we set out to achieve something and the wind stands fair, we do not realize how far we can go or where to stop. We are unable to look at things from the other's perspective, to appreciate the other's anguish, dreams and plans. We do not build realistic strategies, nor do we make sensible sacrifices. That's why we predictably screw up, just after we have reached the limit and rush beyond.

THIS ANALYSIS HAS ONE EASY – and stupid - lesson: forget San Stefano. I know that postmodern thinkers consider this the ultimate wisdom: to hell with history, focus on the future. The same is said about the National Revival and the Liberation. Well, that's impossible. Nobody can get away from himself, from the myth of himself, if you like. Instead of forgetting, let's just face reality. That way we will avoid quicksand and know where there is firm ground to stand on.

BEING AWARE OF THE BULGARIAN MYTHS does not mean that you dream of the San Stefano borders. Being aware of the Bulgarian mistakes does not mean that you hate your fatherland. It simply means that you know yourself. The Ambassador aptly remarked that he was used to Sofia's realities. In a nutshell, he had realized where he was. Unlike some members of the Bulgarian "elite", who are ignorant of their own people or of the others, or even of themselves. ■

from
€ **14**
per day*

N°1
IN EUROPE

Your partner in
mobility.

Leading car rental and operational
leasing company in Bulgaria

Car & Van rental | Operational Leasing | Chauffeur Services

Discover Bulgaria with a rental car from Europcar. For reservations or further information on innovative leasing solutions please contact us at office@europcar.bg, by phone on +359(0)700 18 688, online at europcar.bg or through our Facebook page EuropcarBulgaria.

*daily rate for economy car group for minimum 7-day rental

В ПЛЕН НА ПОЛИТИЧЕСКАТА КОРЕКТНОСТ

Инвалидите стават "хора с увреждания",
бездомниците - "гъвкави резиденти"

Текст ЯСЕН БОРИСЛАВОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

През февруари тази година българският парламент изхвърли гумата „инвалиди“ от законодателството. Те вече ще бъдат наричани само „хора с увреждания“. Идеята беше на леви депутати, а целта – да се улесни социалното приобщаване на тези хора и да се преодолее стереотипното мислене за тях като неспособни, невалидни и негодни. „В Америка гумата „инвалид“ е равнозначна на „негър“, обясни в пленарната зала един от вносителите на законопроекта, сякаш всичко ставащо в Америка има силата на природен закон и добави, че обществото няма да се промени, докато съществува гумата „инвалид“.

НЕКА В ТАЗИ ВРЪЗКА ОПИТАМЕ да си представим как парижани прекръщават Дома на инвалидите, където са погребани славни маршали и губернатори, в това число и самият Наполеон, в „Дом на хората с увреждания“. Едва ли някой вярва, че изгонването на тази или която и да било гума от публичната реч би помогнало за облекчаване на живота на българските инвалиди. Това е възможно със съвсем различни законодателни стъпки, а не с лингвистични упражнения. Който не е минал по тягостния път на инвалида през мизмизмите на българската здравна, социална, общинска и друга администрация, той не знае какво става с човека, когато поради някакви житейски обстоятелства се е озовал в тази социална група. Като начало му се налага да обикаля най-различни институции, да попълва

всевъзможни документи с информация, която самите институции имат и могат спокойно да обменят и без негово участие, да се реди на опашки и да разнася купища хартии от гише на гише из разни краища на града, за да докаже, че има нужда от пенсия, инвалидна количка, инвалиден стол или някой от другите атрибути на инвалидността, които държавата неохотно предоставя, но с цената на сложни и крайно унижителни процедури.

ДА НЕ ГОВОРИМ ЗА ДОСТЪПНОСТТА на градската среда. Рампите за инвалидни колички (ако ги има) често са бутафорни и явно са правени единствено, за да оправдаят част от усвоените средства по разни международни програми. Държавата се отнася с тези хора сякаш заедно с инвалидността са получили и мощен прилив на енергия, воля и възможности да се борят за своите права и да преодоляват физически и други препятствия. На този фон усилията за налагане на доза политическа коректност в административния език изглеждат нелепо и дори гротескно, въпреки очевидно добрите намерения. С други думи прекалената политическа коректност води до политическа некоректност и безтактност.

ВПРОЧЕМ САМАТА ПОЛИТИЧЕСКА КОРЕКТНОСТ има нещо общо с инвалидността. Това е усилие за избягване на вербалната агресия, водещо до инвалидизиране на езика или на части от него, засягащи определени теми. Иначе казано, политическият език е „език с увреждания“, ако ни бъде позволено да използваме собствените му стандарти за вежливост. ►

Trapped by Political Correctness

The handicapped become “people with disabilities”,
the homeless “residentially flexible individuals”

By YASSEN BORISLAVOV / Photography SHUTTERSTOCK

In February this year, the Bulgarian Parliament dropped the word “handicapped” from the country’s legislation. From now on they will only be called “people with disabilities”. The idea was promoted by left-wing MPs, the aim was to facilitate the social inclusion of these people and to overcome the stereotyped image of them as incapable, infirm and unfit. “In the United States, the word ‘handicapped’ is equivalent to ‘nigger’,” one of the MPs who tabled the bill explained in the debating chamber, as if all that happens in America is akin to a law of nature, and added that society would not change as long as the word “handicapped” existed.

HARDLY ANYONE BELIEVES that banishing this or any other word from public speaking will help to facilitate the life of Bulgaria’s disabled people. This requires very different legislative steps, not linguistic exercises. Only the one who has been spared the quagmire of the Bulgarian health, social, municipal and other administration, does not know what happens to a person who, by force of circumstances, finds himself in this social group. For a start, he is forced to

contact all sorts of different institutions, to fill out all sorts of forms and supply information which the institutions actually possess and could easily exchange on their own, to stand in line and to lug heaps of paper from counter to counter in different parts of the city in order to prove that he is in need of a pension, wheelchair, toilet chair or any of the other requisites of disability that the state reluctantly provides, but at the cost of complicated and extremely humiliating procedures.

NOT TO MENTION ACCESSIBILITY to the urban environment. Wheelchair ramps (if any) often serve no purpose and are clearly only installed to justify part of the funds absorbed under various international programmes. The state treats these people as if, together with their disability, they had also received a powerful surge of energy, willpower and opportunity to fight for their rights and to overcome physical and other obstacles.

Against this background, the efforts to impose a dose of political correctness in administrative language seem absurd and even grotesque, despite the apparently good intentions. In other

words, excessive political correctness leads to political incorrectness and tactlessness.

IN FACT, POLITICAL CORRECTNESS itself has something to do with disability. It is an effort to avoid verbal aggression, which cripples language or those parts of it that concern certain topics. In other words, politically correct language is a “language with disabilities” if we are to use its own standards of politeness.

The term “politically correct” was used for the first time in America in the distant 1793. That’s when the US Supreme Court explained in its reasoning of a case that the frequent use of “the States”, rather than “the People” was not politically correct, since the States exist for the sake of the People, due to which when raising a toast, and on other occasions, it would be correct to say the People of the United States.

DURING THE 1980s a whole movement for a linguistic reform evolved around this term (with an extremely liberal ideology), aimed at removing offensive words and phrases relating to racial and gender differences, sexual orientation,

disability, religion or political convictions. The first word to fall victim to political correctness in America was “negro”, which was replaced by “black” and then by “African American”. And this may well not be final because the spirit of egalitarianism, on which the idea of political correctness is based, also presupposes the existence of Euro-Americans (Americans of European ancestry) or Asian Americans – and so across the board. Then the Indians became “native Americans”, triggering an unending coinage of words for moral purposes – describing in a new way those social groups that were formerly victims of genocide, slavery, repression or disregard, and thus effacing the traces of violence through a linguistic procedure. “I baptize this hen fish in the name of the Father, the Son, and the Holy Spirit”, a village priest ritually proclaims in a popular anecdote when he is presented with a grilled hen during Great Lent.

AT THE SAME TIME, POLITICAL PROPRIETY (or the custom to have America serve as a universal Euro-Atlantic standard) caused the new language behaviour to also be adopted by other

countries, even such in which the word “negro” is not considered offensive. By virtue of this logic, in Bulgaria the Gypsies became the Roma, without this causing any change either in their lives or in the attitude towards them, and the Turkish domination first became a “presence” and then “coexistence”.

Linguistic corrections in the US gradually focussed on ironing out gender differences. Chairman became Chairperson to make women, too, feel comfortable in this chair. Not that they did not before. Feminist factions have suggested (sounds like a joke, but apparently it's not) that the word History be replaced by Herstory because of the apparently sexist prefix His in the first word.

GRADUALLY, THE PC IDEOLOGISTS (abridged from politically correct) were trapped by their own universalist pretensions. Especially when they tried to backdate their linguistic corrections by taking the word “nigger” out of Mark Twain's fiction, and to ban Harper Lee's novel *To Kill a Mockingbird* from the curriculum of American schools. Precisely mockery proved a natural

reaction against PC ideology. Dictionaries of politically correct words and phrases appeared on the Internet, where it is not always clear what is true and what is satire. There are clearly comic examples such as “residentially flexible individual” instead of homeless person, or “follicularly challenged” instead of bald. The PC language has turned into a modern source of fun. But not everything is funny. Any of the new PC concepts may prove unacceptable if one social group or another feels offended by them. So you have to think of new ways of expression, and still newer ones, and so ad infinitum. This word coinage seems to show how language can be affected by “linguistic cancer”, endlessly producing new and newer, but less meaningful words, which ultimately render it wooden and meaningless.

POLITICAL CORRECTNESS HAS LONG been the subject of divided opinion and seems to be going out of fashion.

Its advocates see this as a way of eliminating (or at least limiting) social evils by tabooing a specific vocabulary and substituting it with another, more plausible euphemism, even if in the process depriving words of the historical context they inevitably carry. Language structures are assumed to shape ideas and behaviour. Therefore, if we carefully consider how to call someone without insulting him or hurting his feelings, this will spark more interest in him as an individual rather than as member of a group, and this will limit prejudice. In other words, PC disciplines the speaker's thought.

The critics of PC ideology believe that excessive euphemisation leads to absurdity and censures thought, limiting the possibilities for free discussion. Enforcing political correctness as a common standard prevents a public conversation with people who do not accept these standards. Political correctness itself stigmatizes and marginalizes them. Thus the freedom of thought and speech, generously proclaimed since the Age of Enlightenment, has become a non-freedom or freedom of consent and nothing more. Political correctness seems suspicious because it strongly reeks of the Newspeak in George Orwell's novel 1984.

LANGUAGE IS POWER. In the hands of PC-ideologists this power can get out of control, become an instrument of arbitrariness and violence over thought.

Whether a certain word or concept has a negative or a positive meaning depends on usage. If the word “Gypsy” is replaced by the word “Roma” and then used for a long time with a negative connotation, the replacement is pointless. Language, because it is a living thing, has the ability to widen or narrow the meaning of individual words and concepts.

There is another, albeit rarely mentioned, argument against the wooden and rigid politically correct language. You can't write poetry with it. ■

► Терминът „политически коректен“ за първи път е употребен в Америка през далечната 1793. Тогава Върховният съд на САЩ в аргументацията към едно дело обяснява, че честата употреба на "Щат/Държава" вместо "Народ" е not politically correct, тъй като щатите съществуват заради добруването на народа, поради което при вдигане на тост, пък и по други поводи би било коректно да се казва Народа на Съединените щати.

ПРЕЗ 80-ТЕ ГОДИНИ НА МИНАЛИЯ ВЕК около този термин се разви цяло движение (с крайно либерална идеология) за езикова реформа, целяща премахването на обидни думи и изрази, отнасящи се до различия по расов и полов признак, сексуална ориентация, инвалидност, религия и политически убеждения. Първата жертва в Америка стана думата „негър“, която беше заменена от „черен“, а после от „афроамериканец“. И това може би не е окончателно, защото духът на егалитаризъм, върху който се гради идеята за политическата коректност, предполага да има също евроамериканци (потомци на заселници от Стария континент) или азиатскоамериканци - и така по целия глобус. После индианците станаха „коренни американци“ и започна едно нескончаемо словотворчество с морално-хигиенна цел – онези социални групи, които в миналото са били жертва на геноцид, робство, репресии и игнориране да бъдат назовани по нов начин и така чрез езикова процедура да бъдат заличени следите от насилие. „Кръщається сия кокошка риба во име Отца и Сина и Светаго духа“, както според един популярен фолклорен анекдот ритуално обявил някаква селски поп, когато му поднесли печена кокошка по време на Велики пости.

В СЪЩОТО ВРЕМЕ ПОЛИТИЧЕСКОТО ПРИЛИЧИЕ (или обичаят Америка да служи за универсален евроатлантически стандарт) наложи новото езиково поведение да бъде прието и от други страни, дори и такива, в които думата „негър“ не се смята за обидна. У нас по силата на тази логика циганите станаха роми, без това да предизвика някаква промяна нито в техния живот, нито в отношението към тях, а турското владичество стана първо „присъствие“ и после „съжителство“.

Езиковите корекции в САЩ постепенно се насочиха към изравняване на межуполовите различия. Chairman (председател) стана Chairperson, за да могат и жените да се чувстват уютно в този стол. Не че нещо преди това е пречело. Феминистки фракции са предлагали (звучи като шега, но май е било на сериозно) думата History да се замени с Herstory заради явно сексистката представка His в първата дума.

ПОСТЕПЕННО РС ИДЕОЛОЗИТЕ (съкращение от Politically Correct) се озоваха в капана на собствените си универсалистски претенции. Особено когато опитаха да наложат езиковите корекции със задна дата, като извадят думата „негър“ от прозата на Марк Твен, и премахнат романа „Да убиеш присмехульник“ на Харпър Ли от американските училища. Точно присмехулството се оказа естествена реакция срещу РС идеологията. В интернет се появиха речници на политкоректните думи и изрази, в които не винаги е ясно кое е истина и кое - сатира. Има откровено комични примери като „гъвкав резидент“ вместо бездомник, или „фоликулярна регресия“ вместо плешивост. РС-езикът се превърна в модерен резервоар за смешки. Но не всичко е смешно. Всяко от новите РС понятия може да се окаже неприемливо поради засягане на една или друга социална група. От което следва да се мисли за ново, и още по-ново, и така до безкрайност. Това словотворчество сякаш идва да покаже как езикът може да заболее от „лингвистичен рак“, произвеждайки до безкрайност нови и нови, но все по-малко значещи думи, водещи в крайна сметка към неговото „вдървяване“ и обезсмисляне.

ПОЛИТКОРЕКТНОСТТА ОТДАВНА е обект на полярни оценки и вече май излиза от мода.

Защитниците ѝ приемат, че това е начин за премахване (или поне ограничаване) на социални злини чрез табуиране на определена лексика и подмяната ѝ с друга, по-благовидна, евфемизираща същината на нещата, макар и обезличаваща историческия контекст, който думите неизбежно носят със себе си. Приема се, че езиковите конструкции оформят идеите и поведението. Следователно, ако грижливо обмисляме

как да наречем някого, без да го обиждаме и да накърняваме неговите чувства, това ще провокира повече интерес към него като индивидуалност, а не като част от група и така ще се ограничат предразсъдъците. Иначе казано, РС дисциплинира мисълта на говорещия.

Критиците на РС идеологията смятат, че прекаленото евфемизиране води до абсурдност и представлява цензура над мисълта, ограничаваща възможностите за свободна дискусия. Налагането РС като общоприет стандарт прави невъзможен публичен разговор с хора, които не приемат тези норми. Самата РС ги заклемява и маргинализира. Така щедро прокламираната още от епохата на Просвещението свобода на мисълта и словото се превръща в несвобода или в свобода на съгласието и нищо повече. РС изглежда подозрително, защото силно напомня за „новоговора“ на Оруел от романа „1984“.

ЕЗИКЪТ Е ВЛАСТ. В ръцете на РС-идеолозите тази власт може да се окаже безконтролна, да се превърне в инструмент за произвол и насилие над мисълта.

Дали определена дума или понятие има негативно или позитивно значение, зависи от употребата. Ако думата „циганин“ бъде заменена от думата „ром“ и след това продължително бъде употребявана с негативна конотация, подмяната се оказва безсмислена. Пък и какво да правим с думата „цигания“, която, впрочем, се употребява не само за неща от битието на ромските общности. Езикът, понеже е нещо живо, има способността да разширява или стеснява смисъла на отделни думи и понятия.

Има и още един, макар и рядко споменаван, аргумент срещу вдървения и спънат политически коректен език. С него не може да се пише поезия. ■

БЪЛГАРИЯ СУТРИН

нов брой / Всеки денник / 06:30 – 09:30

2018 ON AIR

НАИСТИНА ДОБРО УТРО!

Събудете се в приятната компания на Лора Инджова и Златимир Йочев

От края на 2017 г. Златимир Йочев е лице на сутрешния блок на Bulgaria ON AIR. Той има дългогодишен и разнообразен опит в професията, като преди това е работил като репортер, редактор, сценарист, водещ на сутрешен блок и потребителско предаване, водещ на централни новини, автор на документални филми и туристическо шоу. За него обаче сутрешният блок е най-големият източник на ефирен адреналин. „Тази работа изисква добра подготовка и познания в страшно много сфери, което пасва на любопитен човек като мен. Ставането в 4 сутрин е трудно, но не и непостижимо. Важно е как след това разпределяш ангажиментите си извън работата и какъв живот искаш да водиш“, казва той. Журналистът смята, че има откровена

ниша и дефицит на положителни емоции, които да идват от телевизионния екран. Желанието за търсене на позитивни теми в ефира споделя и екранната му партньорка Лора Инджова. Лора е водещ на сутрешната програма на

телевизията от август 2016 г. Преди това е работила като репортер и водещ на новини в блока. Началото на журналистическия ѝ път започва в регионална телевизия във Велико Търново, където е водещ и репортер на новини и сутрешен блок. По-късно продължава да трупа опит в сутрешния ефир на други телевизии.

Лора е отразявала както политически, така и икономически и социални теми, включително бежанската криза в Прешево, Сърбия. Най-ценното в професията за нея е възможността да се докосва до истински човешки истории, които може освен да разказва, и да променя със своята работа. „Телевизионната двойка е жив организъм. За да бъде успешна, тя със сигурност трябва да има една и съща кръвна група и ДНК“, споделят двамата водещи, като уточняват, че в тази работа жизненоважни са и всички колеги зад кадър.

БЪЛГАРИЯ И СВЕТЪТ

от последните часове

Всеки денник „България сутрин“ ще ви посреща с актуални теми, анализи и коментари. Поднесени в съчетание с кратките емисии новини, вие ще се събуджате заредени и добре

информирани.

А дали да вземете чадър или слънчеви очила – ще получите отговор от прогнозата за времето, подготвена от професионални синоптици. Сегментът съдържа и допълнителна информация за природни явления – наводнения, земетресения, слънчеви затъмнения, урагани и т.н.

Защо денят се познава по сутринта?

Мразени или обичани, сутрешните часове са най-добрият приятел на деня. Установено е, че времето преди работа е ключът към ползотворния работен ден.

Едни от най-успешните популярни хора в света са ранобудни. Бил Гейтс, Фил Найт, Ана Уинтур, Стив Рейнемънд, Джеф Имелт и много други посвещават времето си преди работа на преглед на печата или

гледане на новини. Така те стилумират познанията и общата си култура, а също и вербалната и емоционалната си интелигентност, което в повечето случаи води до печеливши ситуации през деня.

ЗАСТРАХОВКА ОТМЯНА НА ПЪТУВАНЕ

Планирате пътуване? Планирайте непредвидимото – сключете застраховка „Отмяна на пътуване” в срок до 5 дни след подписване на договора и извършване на първото плащане.

Застраховката „Отмяна на пътуване” от ЗАД „Армеец” гарантира компенсиране на невъзстановими разходи при:

- отмяна на пътуването;
- съкращаване, прекъсване или удължаване на пътуването;
- закъснение на самолетен полет.

ЗАСТРАХОВАТЕЛНО
АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО
Армеец
www.armeec.bg

Винаги с вас!

**КАЧЕСТВЕНИЯТ ОТДИХ
ГАРАНЦИЯ ЗА
ТРУДОВИ УСПЕХИ**

**КЛУБ НА
СКАРА БИРА
ДОКЕРА**

Пристанище Варна За резервации звънете на пощар на 0887 005 007

*Charming retro restaurant with typical bulgarian BBQ cuisine. Port Varna

Luxurious complex
FIRST LINE

*LUXURY CONSTRUCTION *ONE- AND TWO- BEDROOM APARTMENTS
WITH FUNCTIONAL DISPOSITION *EXCELLENT INVESTMENT
*INVESTMENT-CONSTRUCTION COMPANY WITH EXPERIENCE
AND A GREAT REPUTATION

Комплекс люкс с вид от морето
ПЕРВАЯ ЛИНИЯ

**ЭЛИТНОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО **ДВУХ- И ТРЕХКОМНАТНЫЕ КВАРТИРЫ С
ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ПЛАНИРОВКОЙ **ОТЛИЧНАЯ ИНВЕСТИЦИЯ
**ИНВЕСТИЦИОННО-СТРОИТЕЛЬНАЯ КОМПАНИЯ С БОЛЬШИМ ОПЫТОМ
И ОТЛИЧНОЙ РЕПУТАЦИЕЙ

MY-HOME.BG

+359 885 190390 | +359 888 603351

КОГАТО "НЯМА ХОРА"

Бизнесът все по-често страда от недостиг на квалифицирани работници. Но образованието, от което зависи този проблем, страда от същото

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография ОЛЕГ ПОПОВ

Ако пътувате от Перник към София, на последното възвишение преди Владая ще ви посрещне огромен рекламен билборд. Той не ви призовава да си купите парфюм, или да отседнете в СПА хотел. На практика дори не е реклама, а малка обява: съобщава ви, че пернишкото предприятие "Стомана" търси да назначи квалифициран кранист, с такава и такава заплатата.

ТОЗИ ОТЧАЯН ХОД е отлична илюстрация за най-сериозния проблем на България днес: недостига на квалифицирана работна ръка. За повечето българи това все още звучи странно - доскоро като по-сериозен проблем се сочеше безработицата. Но то е факт, и "Стомана" съвсем не е единственото предприятие, което се затруднява да намери обучени хора, макар да предлага заплати над средните. В сектора на информационните технологии вече стана масова практика компаниите да създават собствени "академии" и дори "университети", за

да си обучат сами липсващите кадри. В сектори като машиностроене и фармацевтика все повече фирми започват да се оглеждат за работници и инженери в страни като Украйна, Молдова и дори в западноевропейски дестинации като Португалия.

ПРИЧИНИТЕ ЗА ТОЗИ НЕДОСТИГ изглеждат очевидни. Още от 80-те години България има отрицателен естествен прираст; към това се прибавя и колосалната емиграция, започнала през 1989 и продължаваща и до днес. Според преброяванията страната е загубила почти два милиона жители за последните два десетилетия - или над една пета. При това статистиката не е много надеждна - доста от преброените през 2015 година 7.153 милиона българи всъщност живеят и работят в чужбина (постоянно или сезонно). Приемането в Европейския съюз през 2007 даде право на българите свободно да работят в другите страни от общността и допълнително усложни ►

► ситуацията на трудовия пазар. Опитите това да се коригира с "внос" - тоест като се дава българско гражданство на македонци или украинци с предполагаеми български корени - са като цяло провал. "Новите" българи получават паспортите си и после с тях заминават на Запад, също като голяма част от родените в страната. "Проблемът с чужденците с български паспорт е същият, който България има и със собствениците си младежи - те са част от ЕС и се оглеждат за всички възможности в неговите рамки", коментира г-р Стивън Съливън, президент на Американския университет в България, пред Bloomberg TV.

НО МИГРАЦИЯТА Е САМО едно от обясненията за недостигащите кадри. Не по-малък принос за това има и образователната система. След четвърт век половинчати и невинаги добре обмислени реформи тя си остава с почти непроменена философия от периода на социализма - а светът се е променил до неузнаваемост.

Последното проучване PISA от 2015 показва, че като функционална грамотност българските ученици са на последно място в Европейския съюз. Същото важи и за уменията за екипна работа.

В същото време разпадането на промишлеността през 90-те насочи непропорционално много младежи към хуманитарно образование, към специалности като право или икономика. Стигна се до абсурдната ситуация университетите да обявяват повече места, отколкото са кандидат-студентите, докато системата на професионалните училища бе унищожена. "Знаете, че техниките бяха изключително добра основа за квалифициран персонал", коментира Александър Александров, изпълнителният директор на "Стомана Индъстри". "Това изчезна през годините и няма как да се възстанови. Ние правим отделни програми, помагаме си на местно ниво със специализирани училища, но това не е достатъчно. То не е държавна политика".

ТАЗИ ЛИПСА НА ВЪЗМОЖНОСТИ за професионално образование обяснява отчасти и големия брой българи в трудоспособна възраст, които дори не се опитват да си намерят работа. Според статистиката става дума за между 200 000 и 250 000 души. "Това е ресурс, който не се използва - загуба и за икономиката, и за самите хора", смята г-р Съливън. "Със сигурност ще бъде много скъпо да се реинтегрират всички, които не са част от трудовия пазар. Но да позволим на толкова голяма част от човешките ресурси да не работят, също е много скъпо".

ОГРОМЕН ФИНАНСОВ РЕСУРС така или иначе ще е нужен на българското образо-

вание, защото и то, като почти всеки друг сектор в страната, страда от... остър недостиг на хора. В близките 8 години в пенсия предстои да излязат 40% от всички преподаватели в средните училища, твърди Деница Сачева, заместник-министър на образованието, пред БНР. Според нея са необходими спешни мерки да се повиши престижът на учителската професия. „За първи път се говори за двойно увеличение на заплатите на учителите. Това е една от много съществени мерки, които трябва да бъдат взети. Говорим за инвестиции от над 600 млн. лева - и дори те ще бъдат недостатъчни за всички нужди".

В СЪЩОТО ВРЕМЕ образователната система в България има нужда и от основна промяна на концепцията - просто защото информационните технологии и автоматизацията са на път да преобразят коренно трудовия пазар в световен мащаб. "Ще се промени самата концепция на образованието - в смисъл, че ще учим цял живот", казва Детелина Смилкова, вицепрезидент на Вишето училище по застраховане и финанси. "Досега имахме един прост линеен цикъл: раждане - учене - работа - пенсиониране. Този цикъл ще се промени: раждане - учене - работа - почивка - отново учене и преквалификация - работа - отново почивка, и така нататък... Университетите вече свикват с нови възрастови граници за студентите си. Технологиите със сигурност ще променят много от професиите. След пет години ще съществуват професии, за които и не подготвяхме... Един цикъл в университета продължава пет години, а ми се струва невъзможно да се предвиди бъдещето за повече от две-три. Дори работодателите, когато ги питаме какви и колко кадри ще им трябва след две години, се

затрудняват да отговорят".

ВПРОЧЕМ БЪЛГАРИЯ НЕ Е ЕДИНСТВЕНАТА страна с проблеми в образователния сектор. Цялата система се нуждае от преосмисляне. Като се започне от цената на образованието - в САЩ например университетските такси са се увеличили три пъти от 1976 година насам (а половината завършили студенти смятат, че не си е струвало парите, показва скорошно проучване на Pew Research Centre). През 1945 в света е имало около 500 университета. Днес са над 10 000, без това да има особено видим ефект върху общата образованост на обществата. На много места образованието се е превърнало във формалност, която не отчита нуждите нито на средата, нито на индивида. Модерните разбирания за обучението изискват учениците да задават темпото - но това твърде рядко се случва на практика. Резултатът е, че учениците от по-трудна среда, от по-беден произход все по-често изостават от другите (във Франция цели 40% от тях вече срещат "сериозни трудности" с материала на 15-годишна възраст). А резултатът от това на свой ред е рекордна безработица сред младите - достигаща до 65% в някои общини. Неслучайно президентът Макрон и новият образователен министър Бланке започнаха реформи в посока намаляване на размера на паралелките в началните училища, за да получават децата повече внимание и индивидуално отношение. Някои страни отдавна залагат на такъв подход - в Норвегия например 65% от учителите приспособяват преподаването си към индивидуалните способности на учениците, срещу едва 20% във Франция и 11% в Испания. За България няма подобна статистика. А и всъщност тя може да почака: по-належащият въпрос е дали изобщо ще има учители. ■

WHEN THERE ARE “NO PEOPLE”

Business is increasingly suffering from a shortage of skilled workers.
But education, the root of the problem, suffers from the same

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография OLEG POPOV

If you're driving from Pernik to Sofia, you will see a huge billboard at the last rise before Vladaya. It doesn't invite you to buy perfume or stay at a spa hotel. In fact, it is not even an advertisement, but a classified ad: it tells you

that the Pernik enterprise Stomana is looking to hire a qualified crane operator, with such-and-such pay.

THIS DESPERATE MOVE is a perfect illus-

tration of Bulgaria's major problem today: the shortage of skilled labour. For most Bulgarians, this still sounds strange – until recently unemployment was seen as the more serious problem. But it is a fact, and Stomana is by far

DRITA
Founded in 1990

**INNOVATIVE
SCHOOL**

Private Primary and
Secondary Language School
and Kindergarten
13 Kamenitsa str.
Sofia 1434, Simeonovo
phone. +359 2 961 32 42
www.dritaschool.com

Kindergarten
Primary School
Secondary School
Arts
Foreign Languages
Sports
Anglia Examinations England

not the only enterprise that has trouble finding skilled workers, despite offering above average salaries. In the IT sector it has become common practice for companies to create their own "academies" and even "universities" to train the needed staff. In sectors such as mechanical engineering and pharmaceuticals, increasingly more companies are starting to look for workers and engineers in countries like Ukraine, Moldova and even Western European destinations such as Portugal.

THE REASONS FOR THIS SHORTAGE

seem obvious. Ever since the 1980s, Bulgaria has had a negative birth-rate; added to this is the huge emigration which started in 1989 and still continues today. According to censuses, the country has lost almost two million people over the last twenty years – or over one fifth of its entire population. Moreover, the statistics are not very reliable – many of the 7.153 million Bulgarians counted in 2015 actually live and work abroad (permanently or seasonally). The country's accession to the European Union in 2007 gave Bulgarians the right to work freely in other EU countries, compounding the situation on the labour market still further. The attempts to remedy this with "imports" – i.e. by granting Bulgarian citizenship to Macedonians or Ukrainians with presumed Bulgarian roots – have generally failed. The "new" Bulgarians get their passports and then leave with them for the West, just like a large part of the country's natives. "The problem with foreigners holding a Bulgarian passport is the same that Bulgaria has with its own young people – they are part of the EU and are looking for every possible opportunity within it," Dr. Steven Sullivan, President of the American University in Bulgaria, told Bloomberg TV.

BUT MIGRATION IS ONLY one of the explanations for the shortage of labour. The education system is equally to blame. After a quarter century of half-baked and not always well-considered reforms, its philosophy remains almost unchanged from the time of socialism – while the world has changed beyond recognition. The latest PISA survey of 2015 showed that in terms of functional literacy, Bulgarian pupils rank last in the European Union. The same is true of teamwork skills.

At the same time, the disintegration of industry in the 1990s turned a disproportionate number of young people to humanitarian studies, to specialties like law or economics. Absurdly enough, the universities offered more

Dr. Steven Sullivan

vacant places than the number of prospective students, while the system of professional schools was destroyed. "You will recall that secondary vocational schools were very good nurseries of skilled labour," Alexander Alexandrov, General Manager of Stomana Industry S.A. says. "This has disappeared over the years and cannot be restored. We organise separate training programmes, cooperate locally with specialised schools, but that's not enough. It is not government policy."

THIS LACK OF OPPORTUNITIES for vocational education also partly explains the large number of working-age Bulgarians who do not even try to find a job. Statistics put the figure at between 200,000 and 250,000 people. "This is a resource that is not used – a loss both to the economy and the people themselves," Dr. Sullivan says. "It will certainly be very expensive to reintegrate all those who are not part of the labour market. But allowing such a large part of human resources not to work, is also very expensive."

A HUGE FINANCIAL RESOURCE will be needed one way or another by Bulgarian education because, like almost every other sector in the country, it too suffers from an acute shortage of people. In the next eight years, 40% of all secondary school teachers will retire, Deputy Minister of Education, Denitsa Sacheva, said on Bulgarian National Radio. She believes that urgent measures are needed to raise the prestige of the teaching profession. "For the first time, a twofold increase in teacher's salaries is being discussed. This is one of the crucial measures that need to be taken. We are talking about investments of more than 600 million leva – and even this sum won't be enough to meet all needs."

AT THE SAME TIME, the educational sys-

tem in Bulgaria needs a fundamental change of concept – simply because information technologies and automation are about to radically transform the global labour market. "The very concept of education will change – in the sense that we will learn throughout life," says Detelina Smilkova, Vice President of the University of Finance, Business and Entrepreneurship. "Until now we followed a simple linear cycle: birth – training – work – retirement. This cycle will change: birth – training – work – break – further training and retraining – work – another break, and so on... Universities are already adapting to new age limits for their students. Technology will certainly change many professions. In five years' time there will be professions we can't even imagine now... A cycle at university lasts five years, and I find it impossible to predict the future for more than two or three years ahead. Even employers are at a loss when asked what type and how many employees they will need in two years."

ACTUALLY, BULGARIA IS NOT THE ONLY country with problems in the education sector. The whole system needs rethinking. Starting from the cost of education – in the United States, for example, university fees have tripled since 1976 (and half the graduate students think it was not worth the money, a recent Pew Research Centre survey showed). In 1945 there were about 500 universities in the world. Today there are over 10,000, without this having a particularly visible effect on general education. In many places education has become a formality that does not take into account the needs of either the environment or the individual. The modern understanding of learning requires pupils to set the pace – but this rarely happens in practice. The result is that students from a more difficult environment, from a poorer background, are increasingly lagging behind (in France, a full 40% of them already experience "serious difficulties" with the material at age 15). This, in turn, results in record unemployment among the young – up to 65% in some municipalities. Not surprisingly, President Macron and the new Education Minister Blanquer have initiated reforms to reduce class size in primary schools in order to give children more attention and individual treatment. Some countries have long relied on such an approach – in Norway, for example, 65% of teachers adapt their teaching to the individual abilities of the students, against just 20% in France and 11% in Spain. No such statistics are available for Bulgaria. Actually, they can wait: the more urgent question is whether there will be any teachers at all. ■

НАЙ-ДОБРИТЕ УНИВЕРСИТЕТИ ЗА БИЗНЕС МАГИСТРАТУРА

16 от първите 20 в класацията на Economist са от САЩ

Съединените щати са мястото, където да придобиете прословутата МВА, или магистратура по бизнес администрация, показва последното проучване в тази област на Economist Intelligence Unit. В първата десетка на тазгодишната класация са изцяло американски университети, а в първите 30 само 9 са от други страни.

Всяка година EIU, изследователското поделение на Economist Group, класира МВА курсовете на базата на детайлни анкети и със самите университети, и със студентите. При випускниците оценката се базира на различни фактори - създадени нови възможности за кариерно развитие вследствие на магистратурата (35%), личностно развитие и удовлетвореност от учебния процес (35%), повишаване на заплатата в резултат на придобитата МВА (20%) и предимства от създадената мрежа

от контакти (10%).

Тази година първата позиция е за магистратурата в Kellogg School of Management към Северозападния университет в щата Илинойс. Възпитаниците му цитират като най-големи предимства доброта база и

създадената култура на сътрудничество. Те имат и най-добра реализация благодарение на огромната мрежа от контакти на университета: 97% от завършилите си намират работа до три месеца след дипломирането, със средно повишение на заплатата от 72%.

И десетте водещи университета в класацията са американски и се славят с високите си такси (средно 134 600 долара), отбелязва EIU. Средната заплата на випускниците след завършването им е 127 300 долара годишно - със 70% над доходите им отпреди придобиването на степен МВА. ■

Kellogg School of Management

ЧСУ „ЮРИЙ ГАГАРИН“, „КАМЧИЯ“ – УНИКАЛЕН МЕЖДУНАРОДЕН ОБРАЗОВАТЕЛЕН ЦЕНТЪР

Частното средно училище „Юрий Гагарин“ в Санаторно-оздравителния комплекс „Камчия“ е сред най-големите частни училища в България, в което учат деца от 15 страни по света.

То е лицензирано от българското министерство на образованието и науката за прием на ученици от предучилищна група до 12 кл. и е с усилено изучаване на руски и английски език, и IT. Училището има и руски лиценз за началната образователна степен - това го прави единственото училище в Европа, което може да издава едновременно български и руски сертификати за начално образование. В момента кандагастства за руски лиценз от 5 до 12 кл. Интензивното езиково обучение е подходящо както за деца с майчин руски език, така и за ученици, изучаващи руския като чуждестранен. Училището е и пункт за полагане на руска матура (ЕГЭ).

ЧСУ „Юрий Гагарин“ е Училище на бъдещето!

Всеки ученик носи в себе си талант, който се разкрива и развива. Благодарение на иновационните подходи, възпитаниците му показват отлични резултати в международни състезания и олимпиади. СОК „Камчия“ е уникален международен център за образование, култура, отгих, спорт и здраве. Авторските програми и дългогодишния опит в работата с деца го утвърдиха като световната столица на щастливото детство.

ЧСУ „Юрий Гагарин“ в „Камчия“ приема деца през цялата година!

За повече информация / For more information:

www.gagarin-kamchia.bg

www.facebook.com/gagarin.kamchia

www.sok-kamchia.com

SECONDARY SCHOOL „YURI GAGARIN “ „KAMCHIA“ – A UNIQUE INTERNATIONAL EDUCATIONAL CENTRE

The Private Secondary School „Yuri Gagarin “ at the Wellness and Health complex „Kamchia“ is among the largest private schools in Bulgaria, in which children from 15 countries around the world are studying.

It has been licensed by the Bulgarian Ministry of Education and Science for enrollment of students from a pre-school group to the 12th class and is with intensive studying of the Russian and English languages and IT. The school also has a Russian license for the primary educational degree - this makes it the only school in Europe, which is entitled to issuing both Bulgarian and Russian Certificates for primary Education. At the moment it is applying for a Russian license from the 5th to the 12th class. The intensive language studies are suitable both for children with Russian language as their mother tongue, and for students who are studying Russian as a foreign language. The school is also a point where a Russian Matriculation Examination (ЕГЭ) may be sat for.

Private Secondary School „Yuri Gagarin“ is a School of the future!

Every student carries within himself/herself a talent, which is being revealed and developed. Thanks to the innovative approaches, its alumni are displaying excellent results in international competitions and Olympiads.

Wellness and Health complex „Kamchia“ is a unique international centre for education, culture, relaxation, sport and health. The original programmes and the long standing experience in working with children have established it as the world capital of the happy childhood. Private Secondary School „Yuri Gagarin “ in „Kamchiya“ is admitting children throughout the entire year!

ЦКБ Сила
пенсионноосигурително
акционерно дружество

С грижа за вас!

ИЗБЕРИ ПОАД „ЦКБ-СИЛА“: **ПЪРВОТО РЕГИСТРИРАНО В БЪЛГАРИЯ ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНО ДРУЖЕСТВО ПРЕЗ ФЕВРУАРИ 1994 Г. КЪМ 31.12.2017 Г. - С НАД 420 ХИЛЯДИ КЛИЕНТИ И 1,2 МИЛИАРДА ЛЕВА УПРАВЛЯВАНИ НЕТНИ АКТИВИ В ПЕНСИОННИТЕ ФОНДОВЕ (ДАННИ НА КФН WWW.FSC.BG).** **ИЗПЛАЩА ПЕНСИИ ОТ ДОБРОВОЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД ОТ МАРТ 1996 Г.**

*Посочените РЕЗУЛТАТИ НЯМАТ ПО НЕОБХОДИМОСТ ВРЪЗКА С БЪДЕЩИ РЕЗУЛТАТИ.

1113 София, бул. Цариградско шосе 87
Клиентски център - тел.: 0700 11 322, e-mail: office@ccb-sila.com
www.ccb-sila.com

THE BEST MBA COURSES

16 of the top 20 in the chart of Economist are from the USA

USA is the place where you can get the so desired MBA, or to break it down Master's Degree in Business Administration, shows the latest study in this field, conducted by Economist Intelligence Unit. The top ten in this year's chart are all American universities and in the top 30 only 9 contestants come from other countries.

Each year EIU, the research unit of Economist Group, does a chart of MBA curriculums based on detailed enquires with the universities and with students. With graduates, the scoring is based on different factors – created new career possibilities after the Master's degree (35%), personal development and satisfaction from the learning process (35%), salary raise after acquiring the MBA (20%) and advantages originating from the

contacts network created (10%). This year's number one is the Kellogg School of Management at the Northwestern University in the State of Illinois. Its graduates point out that the good base and the environment of cooperation. These graduates also enjoy the best realization afterwards due to the enormous network of university – affiliated contacts: 97% of all graduated students find employment within the first three months after they get their diploma with average salary raise of 72%. The top ten is all American and notorious with its high tuition fees (averaging 134 600 USD), notes EIU. The average salary of a graduate, however is circa 127 300 USD / year – 70% more than their income before acquiring the MBA. ■

1.	Northwestern University	САЩ / US
2.	University of Chicago	САЩ / US
3.	Harvard Business School	САЩ / US
4.	University of Pennsylvania	САЩ / US
5.	Stanford University	САЩ / US
6.	UCLA	САЩ / US
7.	University of California at Berkeley	САЩ / US
8.	Dartmouth College	САЩ / US
9.	Columbia Business School	САЩ / US
10.	University of Virginia	САЩ / US
11.	Yale School of Management	САЩ / US
12.	University of Michigan	САЩ / US
13.	Duke University	САЩ / US
14.	New York University	САЩ / US
15.	HEC School of Management	Франция / France
16.	The University of Queensland	Австралия / Australia
17.	University of Navarra	Испания / Spain
18.	University of Warwick	Великобритания / UK
19.	Massachusetts Institute of Technology	САЩ / US
20.	University of Florida	САЩ / US
21.	INSEAD	Франция / France
22.	Indiana University	САЩ / US
23.	Vanderbilt University	САЩ / US
24.	University of North Carolina	САЩ / US
25.	University of Hong Kong	Хонконг / Hong Kong
26.	Cornell University	САЩ / US
27.	University of Melbourne	Австралия / Australia
28.	SDA Bocconi	Италия / Italy
29.	IMD	Швейцария / Switzerland
30.	Carnegie Mellon University	САЩ / US

ST. GEORGE INTERNATIONAL SCHOOL & PRESCHOOL

 CAMBRIDGE
International Examinations
Cambridge International School

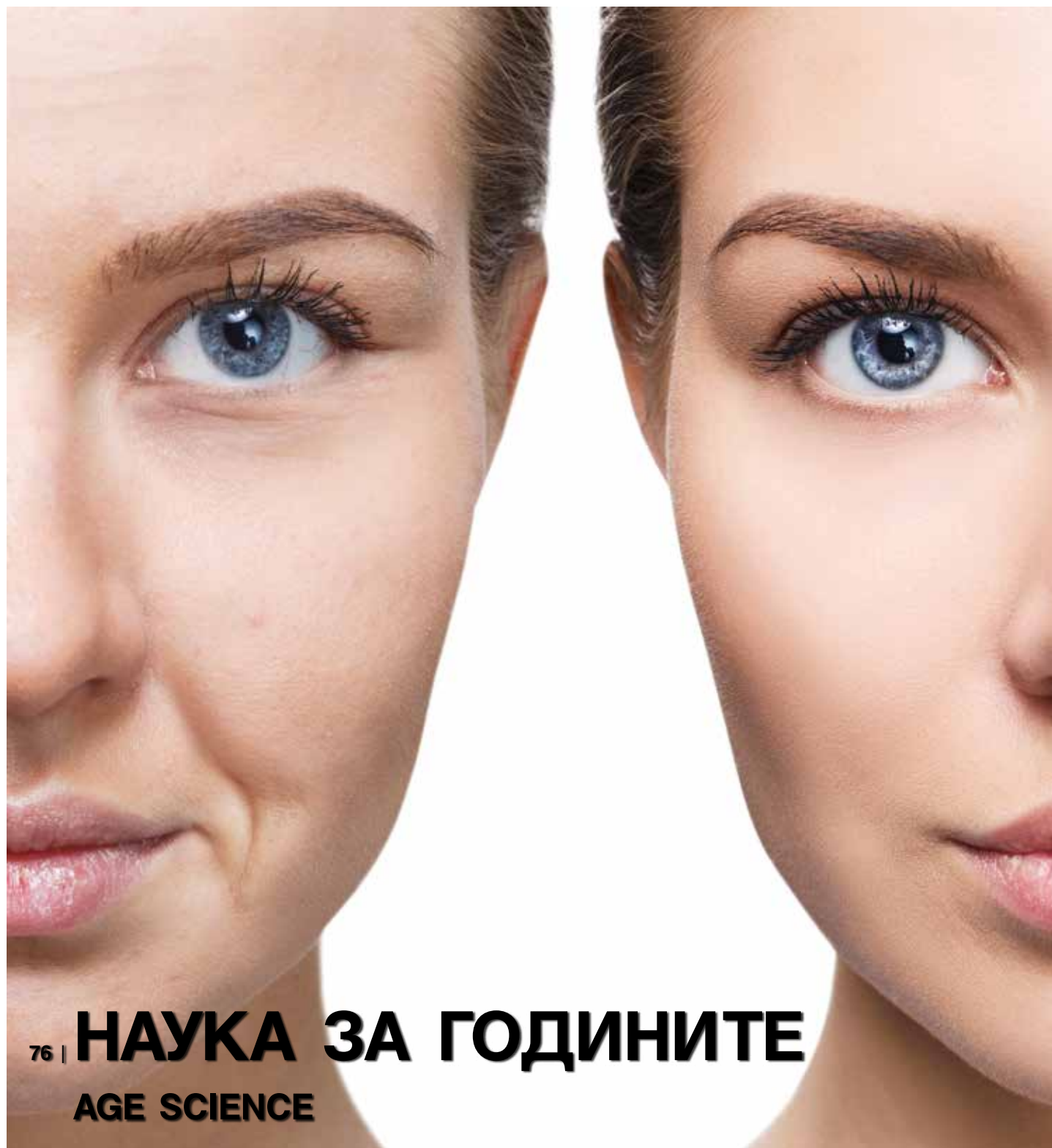
 COBIS
COUNCIL OF
BRITISH
INTERNATIONAL
SCHOOLS

 edexcel
Approved Centre

Квалификации IGCSE и A-Level

ПРИЕМ за
ПГ и 1. клас
5. и 8. клас

76 | **НАУКА ЗА ГОДИНИТЕ**
AGE SCIENCE

60 | **РЕВОЛЮЦИЯ ОТВЪТРЕ**
REVOLUTION FROM WITHIN

80 | **КРАСОТАТА ИСКА ЖЕРТВИ**
BEAUTY NEEDS SACRIFICES

КАЛИФОРНИЯ РАЗРЕШИ КОЛИТЕ БЕЗ ШОФЬОР

CALIFORNIA AUTHORIZED THE USE OF CARS WITHOUT A DRIVER

Улиците ще се превърнат в смъртоносна видеоигра, тревожат се правозащитници. Американският щат Калифорния прие първото в света законодателство, позволяващо на автомобили да се движат и без шофьор зад волана. Промените бяха оповестени от Департамента по моторни превозни средства (ДМС) за радост на лобистите от Силициевата долина. Съобщението обаче предизвика гневната реакция на правозащитни организации, които прогнозираха, че това ще превърне пътищата на щата в "потенциално смъртоносна видеоигра".

ДО МОМЕНТА ЗАКОНЪТ изискваше задължително да има човек зад волана, който да поеме управлението в критична ситуация. Някои групи щати (Аризона, Мичиган и Невада) разрешават автомобили без шофьор, но само за целите на полетите изпитания. "Това е голяма крачка напред за автономното управление", коментира Жан Шиомото, директор на калифорнийския ДМС.

Новите правила са били разработвани повече от три години под активния натиск на лобистите на големи компании от автомобилния сектор и Силициевата долина. Изпитания на безпилотни коли в щата провеждат Alphabet (компанията-майка на Google), Apple, General Motors, Ford, Toyota, Uber и още близо 50 групи фирми.

АКО ТЕЗИ КОМПАНИИ успеят да докажат пред ДМС, че автомобилите им са защитени от хакерски атаки, до броени седмици жителите на щата ще могат да се возят в коли без шофьор. Разрешителните ще започнат да се издават в началото на април. Лобистите натискат за подобен закон и в национален мащаб, но засега проектът е заседнал в подкомисиите на Конгреса във Вашингтон.

ОТ WAYMO, ПОДЕЛЕНИЕТО на Google за безпилотни автомобили, приветстваша промяната. Засега тя не позволява напълно безконтролно движение - онези коли, в които няма шофьор, ще трябва да бъдат наблюдавани дистанционно от човек-оператор. В безпилотните коли непременно трябва да има и "черна кутия" като в самолетите, която да записва и да може да възпроизведе събитията 30 секунди преди инцидент.

УСЛОВИЕТО ЗА ДИСТАНЦИОНЕН ОПЕРАТОР обаче възмути някои потребителски организации. Джон Симпсън от Consumer Watchdog обяви, че това превръщало улиците в истинска видеоигра - "само че в нея са заложили човешки жизни". Симпсън припомни данните от досегашните тестове, според които в безпилотните коли на Waymo се е налагало човекът да се намесва веднъж на всеки 5596 пропътвани мили, а в машините на GM - веднъж на всеки 1254 мили. ■

The US State of California adopted the first in the world legislation, authorizing the movement of automobiles without a chauffeur driving them. The changes were announced by the Department of Motor Vehicles (DMV), fortunately for the lobbyists from the Silicon Valley. However the announcement caused the angry reaction of human rights organizations, which prognosticated that this will transform the state's roads into "a potentially deadly videogame".

UP UNTIL THIS MOMENT THE LAW

obligatorily required a person to be behind the wheel, who would take control of the car in a critical situation. Some other states (Arizona, Michigan and Nevada) are permitting automobiles without a driver, but only for the purposes of field tests. "This is a big step forward for autonomous driving", Jean Shiimoto, Director of the California Department of Motor Vehicles, comments.

The new rules had been in a process of elaboration for more than three years under the active pressure of the lobbyists of large companies from the automotive sector and the Silicon Valley. Tests of unmanned automobiles in the state are being carried out by Alphabet (the parent company of Google), Apple, General Motors, Ford, Toyota, Uber and nearly 50 more other companies.

IF THESE COMPANIES manage to prove to the DMV that their automobiles are protected against hacking attacks in a matter of weeks the inhabitants of the state will be able to take rides in cars without drivers. The licenses will begin to be issued in the beginning of April.

The lobbyists are pulling wires for such a law on a national scale as well, but for now the project is stuck in the congressional subcommittees in Washington.

WAYMO, THE SECTION OF Google for unmanned automobiles have welcomed the change. But for the time being it does not allow for a completely uncontrolled movement - the cars in which there is no driver will have to be remotely monitored by a human operator. In the unmanned cars there must obligatorily also be a "black box" as in airplanes, which is to record and to be able to reproduce the events 30 seconds before an incident.

THE CONDITION REGARDING A REMOTE OPERATOR roused the indignation of some consumer organizations though. John Simpson from Consumer Watchdog declared that this was to turn the streets into a real videogame - "but human lives are at stake in it". Simpson reminded of the data from the tests until now, according to which in Waymo's unmanned cars the person had to intervene once every 5596 travelled miles, and in those of GM - once every 1254 miles. ■

РЕВОЛЮЦИЯ ОТВЪТРЕ

Наистина ли електричеството и автопилотите ще преобразят транспорта още след 2-3 години?
Разговаряме с Клаус Фрьолих - човека, който чертае бъдещето на BMW

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография КОЛЕЛА, BMW

В автомобилния свят предстои най-голямата революция, откакто двигателят замени коня. Но как точно ще протече тази революция? Хипотезите и спекулациите са безброй. Затова Bulgaria ON AIR предпоче да зададе тези въпроси на един от хората, които всъщност я организират. Клаус Фрьолих, директор на BMW Group по развойната дейност, е на практика човекът, който чертае стратегията за бъдещето на баварците през последните 14 години. Естествено, първият въпрос е ще караме ли всички електрически коли след десет години.

"НИЕ МИСЛИМ, ЧЕ ПРЕЗ СЛЕДВАЩИТЕ 20-30 години отделните региони по света ще се развият по много различен начин", казва Фрьолих. "В Китай например в големите градове флотилиите ще са изцяло електрически, особено на места като Пекин. Освен това те са заинтересовани да имат местно производство... В САЩ според мен ще е съвсем различно. Горивата няма да поскъпнат сериозно, защото с целия този фрактинг те могат да контролират цените. Три долара за галон ще е горната граница, да речем, така че американците няма да имат никаква причина да се пренасочат към електрическите коли. Но в отделни райони - най-вече щатите на източното и западното крайбрежие, които са особено важни за нас - електромобилите ще се развият. Там ще ни трябва много мощен плъг ин хибрид - примерно X5 или X7. Европа е вече съвсем отделен случай. В Германия например имаме много дълги дискусии, научно обосновани, но въпреки това никои не купува електрически коли. Хората ги подкрепят, говорят за тях, но не ги купуват.

В Холандия или Норвегия ги купуват, но това е движено изцяло от регулациите. А регулациите се променят. В Холандия например миналата година най-продаваната ни кола беше X5

хибрид, но сега вече държавата стимулира само чисти електромобили, така че най-продаваният ни модел е i3".

ИМА ЛИ БЪДЕЩЕ ЗА ДВИГАТЕЛЯ с вътрешно горене при това разнопосочно развитие на световните пазари? Фрьолих е убеден в това. "Ако погледнете света като цяло - представете си пазари като Русия например - и ако погледнете доколко е достъпна електрическата инфраструктура, много страни ще продължат да се нуждаят от двигателя с вътрешно горене поне през следващите 50 години. Затова трябва да продължим да развиваме чисти двигатели с вътрешно горене, и да добавим 48-волтови системи към тях, за да намалим разхода още повече..."

При електромобилите ни трябва най-вече гъвкавост - да можем да я използваме в ниски модели и във високи модели, в чисти електромобили и в хибриди. Защото никои не знае в коя страна кой ще е предпочитаният вариант".

Това развитие не е неочаквано: Фрьолих, който отговаря за стратегията на BMW от над десетилетие, споделя, че още през 2009 заедно със сегашния главен изпълнителен директор Харалд Крюгер са решили да запазят място в завода в Спартанбърг, САЩ, за електрическо задвижване - което реално ще започне да се монтира едва тази година.

НЕ Е ЛИ ОБАЧЕ СЕГАШНОТО УВЛЕЧЕНИЕ по електромобилите залитане в другата крайност? Правителствата се кънат в електричеството със същия плам, с който преди двайсетина години се кънях в дизела. В същото време алтернативи като водородните горивни клетки, смятани от мнозина експерти за по-перспективни, сякаш се пренебрегват напоследък. "Водородната кола като архитектура е също електромобил", казва глава Фрьолих. "Единствената разлика е, че разделяте батерията на две. И тук също имате ▶

Revolution from Within

Will electricity and autonomous driving really transform transport in just a couple of years? We talk to Klaus Froehlich, the man who maps out BMW's future

By KONSTANTIN TOMOV / Photography KOLELA, BMW

The automotive world is in for the biggest revolution since the engine replaced the horse. But how exactly will this revolution take place? The hypotheses and speculations are countless. That's why Bulgaria ON AIR opted to put these questions to one of the persons who actually organise it.

Klaus Froehlich, Member of the Board of Management of BMW AG, responsible for development, is practically the man who has been designing the company's strategy for the future during the last 14 years. Naturally, the first question is whether we will all be driving electric cars in ten years' time.

"WE THINK THAT OVER THE NEXT 20-30 YEARS the different regions in the world will develop very differently," Froehlich says. "In China and the big cities, for example, the fleets will be fully electric, especially in places like Beijing. Besides this, they are interested to have local production... Things in the US, I think will be very different. Fuel prices won't increase dramatically, because with fracking they can control oil prices. Three dollars per gallon might be the threshold and so a lot of customers do not have any reason to buy an electric car. But in certain areas – especially the states along the East and West Coast, which are very important for us – a population of electric vehicles will develop. There we will need a very powerful plug-in hybrid

- an X5 or X7, for example. And Europe is very, very different. In Germany we have long, very scientific discussions, but nobody buys electric cars there. We can support them in any aspect, people talk about them, but they don't buy them. In the Netherlands or in Norway they do, but there regulations drive electric mobility. And regulations change. In the Netherlands, for example, our most sold car last year was the X5

"In short, we think that only the cost and functional leader in electrical mobility will survive in this race. It is easy to build an electric vehicle, but it is more difficult to earn money with it."

hybrid, but now they support only BEVs, so that our best-selling model is the i3".

DO INTERNAL COMBUSTION ENGINES HAVE A FUTURE, considering this different development in the world markets? Froehlich is convinced of this. "If you look around the world - imagine markets like Russia, for example – and if you look at the availability of electrical infrastructure, a lot of countries will require internal combustion engines for the next 50 years at least. That's why we have to continue to develop clean combustion engines and add 48-volt systems to reduce fuel consumption even further... In the case of EVs we mainly need flexibility – for low cars and high cars, for PEVs and BEVs. Nobody knows what each country will prefer."

This development is not unexpected: Froehlich, who has been in charge of BMW's strategy for over a decade, says that back in 2009, together with current CEO Harald Krueger, they decided to reserve space in Spartanburg, USA, for the production of electric powertrains which will effectively start this year.

BUT IS THE CURRENT ENTHUSIASM for electric vehicles not falling into the other extreme? Governments swear by electricity with the same ardour with which they swore by diesel 20 years ago. At the same time, alternatives like hydrogen fuel cells, considered more promising by many

experts, seem to be ignored. "A hydrogen car, honestly, is in its architecture a battery electric vehicle," Froehlich says. "The only difference is that you cut the battery in two halves. So you have the battery on one side and some kind of range extender, a fast charging unit, which is essentially the fuel cell." BMW continues to develop the hydrogen powertrain in partnership with Toyota. "But because battery density has developed so rapidly lately, this technology is only relevant for very big cars – for example the X7 in the States after 6-7 years could have fuel cells."

ELECTRIC CARS ALSO HIDE ANOTHER PIT-FALL: because they are a lot easier and simpler to make than conventional cars, this probably means a future shrinking of the workforce in the automotive industry. At Mercedes last year workers even threatened to go on strike unless they got some guarantees that their plant would make electric cars and batteries. "That's true, we discussed the same topic ten years ago," Froehlich laughs. "I'm not joking, we have a long-term master plan. That's why we decided that electric powertrains are our core competence. As you know, all BMW engines are produced at BMW. So we decided that this would also apply to electric motors, batteries and power electronics. We make everything, or almost everything in-house, so our workforce in the powertrain area is more

or less constant."

In fact, there are absolutely no guarantees that the production of electric cars in five years will look as it does today. "We often hear how EVs are actually old technology, of a hundred years ago. That's completely wrong," Froehlich says. "You know, for example, for high efficiency you need rare earth elements, which are available mainly in China, and it is not at all certain that they will be accessible in sufficient quantities for mass production. That's why we developed an electric motor we will bring in 2021, which will be highly efficient without any rare earth elements... In short, we think that only the cost and functional leader in electrical mobility will survive in this race. It is easy to build an electric vehicle, but it is more difficult to earn money with it."

THE DOMINATION OF ELECTRIC CARS seems mapped out in advance, since the authorities in some of the biggest cities on the planet, and even some governments like the British one, confirmed that they are preparing a complete ban on internal combustion engines. The question is whether the vision of politicians is sufficiently firmly rooted in reality. "The customers will decide," Froehlich says. "But, honestly, I think that in time a more rational, a more fact-based discussion about engines will be possible again. We will have to judge how many resources are available – such as cobalt, nickel, lithium.

Some people will learn that the laws of physics are still relevant... I think that at the moment it is to a certain extent quite an irrational discussion.

THE OTHER TREND that promises to transform the automotive world is autonomous driving. BMW has announced that it will offer driverless cars as early as in 2021. But how much will it cost? Will it be a luxury option or something that is widely available, so that it really changes the market? For a start, the former, Klaus Froehlich admits. "It will be the first wave of truly autonomous driving, so I think it will be very expensive. At least for us in terms of costs – I'm talking about billions of euros. But the system itself won't be cheap either, let me explain why. It now includes 33 sensors, it is a chipset which needs two additional generations of Intel chips development because we need a chipset which is normally in the mainframe. We need computing power that is now the size of a fridge. Two metres high.

This is the power needed to calculate the environmental model, to calculate every possible trajectory of all road users. For every pedestrian and for every car, we have to calculate where they might go. So it's a huge step. But we think it's necessary... In 2021 we will have the technical ability to deliver level 3, level 4 and level 5 of autonomy. And the regulations will define which level will be used in each country. ■

► удължител на пробега, средство за зареждането ѝ в движение, което е по същество горивната клетка". BMW продължава да развива водородното задвижване в партньорство с Toyota. "Но понеже енергийната плътност на батериите се разви толкова бързо напоследък, тази технология запазва смисъла си само при много големи коли - примерно X7 в Америка след шест-седем години може да бъде с горивни клетки", обяснява директорът по развойната дейност.

ЕЛЕКТРОМОБИЛИТЕ КРИЯТ И ДРУГА КЛОПКА: понеже са доста по-прости като устройство и по-лесни за производство от конвенционалните коли, това вероятно означава масови съкращения в автомобилната промишленост в бъдеще. В Mercedes миналата година работници дори заплашиха със стачка, ако не им се гарантира, че точно техният завод ще прави електро-мобици и батерии. "Така е, ние обсъждахме същата тема преди десет години", смее се Фрьолих. "Не се шегувам, имаме много дългосрочен план. Затова и решихме, че електрическото задвижване е ключово за нас. Защото, знаете, всички двигатели на BMW се произвеждат в BMW. Така че решихме това да се отнася и за електромотори, батерии, електроника за електро-мобилите. Всичко се прави при нас, или почти всичко. Това ни дава възможност да поддържаме постоянна работна ръка в този сектор".

Впрочем съвсем няма гаранции, че производството на електрически коли след пет години ще изглежда като днешното. "Често чуваме как електро-мобилите са всъщност стара технология, отпреди сто години. Нищо подобно", казва Клаус Фрьолих. "Знаете например, че тези системи изискват редки земни елементи, които се намират най-вече в Китай и изобщо не беше сигурно, че ще са достъпни в достатъчни количества за масово производство. Затова ние разработихме електро-мобил, който ще пуснем през 2021 година, който е високоефективен и без редки земни елементи... Накратко, смятаме, че само лидерът по отношение на себестойност и ефективност ще оцелее в тази електрическа надпревара. Да се построи електро-мобил е много лесно. Но да се спечелят пари от него е доста трудно".

ГОСПОДСТВОТО НА ЕЛЕКТРОМОБИЛА изглежда предначертано, след като властите в някои от най-големите градове на планетата, а дори и някои правителства като британското, потвърдиха, че подготвят пълна забрана на двигателите с вътрешно горене. Въпросът е дали визията на политиците има достатъчно здрава връзка с реалността. "Клиентите ще решат", смя-

"Всички двигатели на BMW се произвеждат в BMW. Така че решихме това да се отнася и за електромотори, батерии, електроника за електро-мобилите. Всичко се прави при нас, или почти всичко."

та Фрьолих. "Но, честно казано, аз вярвам, че след време отново ще е възможна малко по-рационална, основана върху фактите дискусия за двигателите. Която да прецени с колко ресурси разполагаме - като кобалт, като никел, литий. И някои хора ще осъзнаят, че законите на физиката са все още валидни... Засега дискусията е доста ирационална".

ДРУГАТА ТЕНДЕНЦИЯ, КОЯТО обещава да преобрази автомобилния свят, е автономното управление. BMW декларира, че ще предложи самоуправляваща се кола още през 2021 година. Но колко ще струва това? Луксозна опция ли ще е, или нещо общодостъпно, така че наистина да промени пазара? На първо време по-скоро първото, признава Клаус Фрьолих. "Това ще е първата вълна на наистина автономно управление, затова мисля, че ще е много скъпо. Поне за нас като разходи за създаването му - говоря за милиарди евро. Но и самата система няма да е евтина, и ще ви обясня защо. За момента тя включва 33 различни сензора. А управлението им изисква не следващото, а по-следващото поколение чипове от Intel. Трябва ни изчислителна мощ, която сега е с размерите на хладилник. Два метра висока.

Това е необходимата мощ, която да изчисли пълния модел на околната среда, да предвиди всяка възможна траектория на всички участници в пътната обстановка. За всеки пешеходец и за всяка кола трябва да изчислим къде биха могли да отидат. Това е огромна стъпка. Но ние смятаме, че е необходима... През 2021 ще имаме техническата възможност да предложим ниво 3, ниво 4 и ниво 5 на автономност. Вече регулациите ще определят кое ниво ще използваме във всяка отделна държава". ■

до
50 000 лв.

срок на изплащане до

10 години

**НИСКА
ЛИХВА**

възможност за кредит

без поръчител

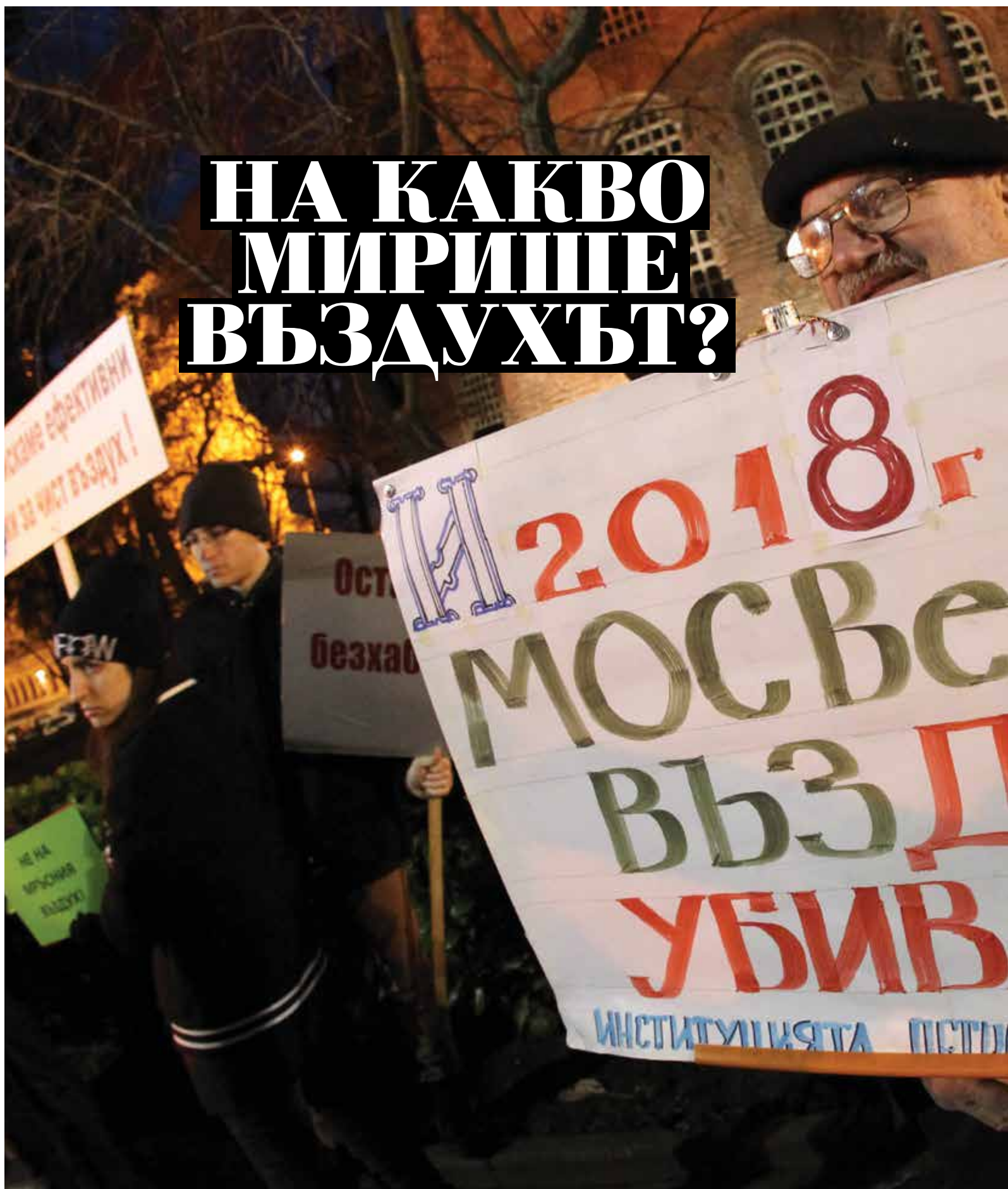
до 30 000 лева

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

0800 11 400
www.ccbank.bg

НА КАКВО МИРИШЕ ВЪЗДУХЪТ?

Неща като парфюми и дезодоранти имат неочаквано голям принос за смога в градовете

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Колите или печките? По някаква необяснима причина проблемът със замърсяването на въздуха в София и другите големи български градове напоследък се свежда до този въпрос. Дали вината за замърсяването е на все по-големия и твърде застарял автомобилен парк? Или главната причина за зимния смог са печките на дърва, въглища и дизел, с които се отопляват цели квартали?

НИТО ЕДИН ОТ ДВАТА ОТГОВОРА не е грешен, разбира се. Но и нито един не е изцяло верен. Причините за замърсяването на въздуха са множество и в сложна зависимост една от друга, така че всеки опит да се намали то, като се атакува само една - примерно ограничения върху автомобилния транспорт или по-високи данъци за отопление чрез горене - не биха постигнали никакъв ефект. Особено като се имат предвид и сензационните резултати от едно скорошно и много сериозно изследване на Брайън Макдоналд и неговите колеги от Института за изследвания върху околната среда в Боулдър, Колорадо. То показва недвусмислено, че огромен принос за мръсния въздух има и една трета група причинители - ползвани ежедневно от абсолютно всеки от нас.

РЕЗУЛТАТИТЕ НА МАКДОНАЛД, публикувани в реномираното списание Science, показват нещо удивително: най-сериозният фактор за смога в градовете, значително по-голям от праха или от пушеците на автомобилите, е битовата химия. Екипът е изследвал град Пасадена, в покрайнините на словичния със смога си Лос Анджелис. Според многократно проверените данни причинителите на смога се разпределят така: 19% за отработилите газове от бензиновите автомобили, 13% за изпаренията от бензина преди изгарянето му, 14% за запрашаването от природата от строителни дейности, 15% за промишлените емисии и цели 38% - за продукти от битовата химия. Това включва дезодоранти, парфюми,

спрейове за коса, ароматизатори, почистващи препарати, перилни препарати, мокри кърпички, течен сапун, боя и лепила.

ТЕЗИ ПРОДУКТИ МАСОВО СА НА петролна основа, и са основен източник на т. нар. летливи органични съединения (ЛОС) във въздуха. Под влияние на топлината и слънчевата светлина тези съединения се свързват с азотните оксиди във въздуха и се превръщат в най-различни отровни вещества и във фини прахови частици. Те на свой ред предизвикват заболявания на белите дробове и различни типове рак.

На пръв поглед е изненадващо, че козметичните и почистващите продукти имат толкова голям принос към смога - с 6% по-голям от комбинираното въздействие на всички петролни горива. В края на краищата около 95% от нефта отива именно за производството на горива, а битовата химия консумира не повече от 5 на сто. Разликата обаче е, че при изгарянето на горивата огромната част от летливите съединения се превръщат във въглероден диоксид и вода. Докато при козметиката и домашните препарати тези съединения просто се изпускат във въздуха, обяснява д-р Джесика Гилман, друг от съавторите на изследването.

РАЗБИРА СЕ, ДАННИТЕ на Макдоналд и екипа му не са универсални - съотношенията вероятно ще изглеждат различно в други градове. Лос Анджелис например е лишен от основните замърсители в София: заради дългогодишните рестрикции дизеловите автомобили са рядкост, а пък климатът на Калифорния отменя нуждата от отопление. Но изследването ясно подчертава, че борбата със замърсяването не бива да се води половинчато. Причините за него са комплексни и единственият начин да се преодолеят е в също толкова комплексен подход. Като начало може да опитате да намалите спрея за коса. ■

What Does Air Smell Like?

Things like perfumes and deodorants contribute to smog in the cities to an unexpected extent

By KALIN NIKOLOV / Photography SHUTTERSTOCK

Cars or stoves? Quite inexplicably, the problem with air pollution in Sofia and the other big cities in Bulgaria has been limited to this question lately. Is it the increasing park of very old vehicles or the stoves that burn wood, coal, and diesel to heat entire quarters that are the main reason for the winter smog?

NONE OF THE TWO ANSWERS is wrong, of course. However, none of them is entirely correct either. There are a number of reasons for the air pollution and they are mutually dependent, therefore making an attempt to reduce that pollution by attacking only one of them - for example, by imposing restrictions on the car transport or higher taxes on the heating with stoves, would bring no result. That is especially true considering the sensational results of a recent and very serious research conducted by Brian McDonald and his colleagues from the Cooperative Institute for Research in Environmental Sciences in Boulder, Colorado. It reveals unambiguously that there is a third group of culprits contributing enormously to the dirty air - and we all use them every day.

MCDONALD'S RESULTS published in the authoritative Science magazine show something amazing: the gravest factor for smog in big cities, much more significant than dust or car emissions, are household chemicals. The scientists examined the city of Pasadena, in the outskirts of Los Angeles which is notorious for its smog. According to the data which was checked many times, the reasons for the smog are distributed like this: 19% for the gases from petrol vehicles,

13% for the petrol fumes before it is burnt, 14% for the dust from nature and construction activities, 15% for industrial emissions, and 38% - for household chemicals. The last group includes deodorants, perfumes, hair sprays, aromatizers, cleaning chemicals, detergents, wet towels, liquid soap, dye, and glue.

THESE PRODUCTS ARE IN LARGE NUM-

Тези две снимки доста очевидно опровергават онези, според които автомобилният трафик няма отношение към смога в София. Едната е от ранно утро, преди сутрешния час пик. Втората е направена около час след него.

These two pictures evidently disprove people claiming that car traffic is not related to smog in Sofia. One of them is made in the early morning, before the rush hour, and the other - about an hour after the heaviest traffic.

BERS based on petrol and are a major source of the so called volatile organic compounds in the air. Because of the heat and the sun light these compounds combine with the nitrogen oxides in the air and transform into various poisonous substances and fine dust particles. In turn, they cause lung diseases and different types of cancer.

At first sight it may seem surprising that cosmetic and cleaning products have such a great contribution to smog - 6% bigger than the combined effect of all oil fuels. Eventually, about 95% of oil goes for the production of fuels and household chemicals only use about 5 per cent. However, the difference is that when fuels are burnt the enormous part of the volatile compounds transform into carbon dioxide and water. Whereas in the case of cosmetics and household chemicals these compounds are simply emitted in the air, Dr. Jessica Gilman, another co-author of the research explains.

OF COURSE, THE FIGURES quoted by McDonald and his team are not universal - the proportions will probably differ in other cities. Los Angeles, for example, is deprived of the main polluters that Sofia has: due to the long-time restrictions diesel cars are rarity there, and the climate in California makes heating useless.

Still, the research is clear in emphasizing that the fight against pollution should not be inconclusive. The reasons are complex and the only way to overcome them is to apply a complex approach. To start with, you might want to cut down the use of your hair spray. ■

СОФИЯ – ВАРНА – СОФИЯ – ВАРНА – СОФИЯ...
ДА. ИМАМЕ ДО 4 ПОЛЕТА ВСЕКИ ДЕН.

SOFIA – VARNA – SOFIA – VARNA – SOFIA...
YES. WE HAVE UP TO 4 FLIGHTS DAILY.

Варна Varna

OT
FROM
€ 29 [✈]

СОФИЯ – ВАРНА
SOFIA – VARNA

07:10 – 08:00

ВАРНА – СОФИЯ
VARNA – SOFIA

08:40 – 09:30

СОФИЯ – ВАРНА
SOFIA – VARNA

14:50 – 15:40

ВАРНА – СОФИЯ
VARNA – SOFIA

16:20 – 17:10

СОФИЯ – ВАРНА
SOFIA – VARNA

19:40 – 20:30

ВАРНА – СОФИЯ
VARNA – SOFIA

21:15 – 22:05

СОФИЯ – ВАРНА
SOFIA – VARNA

23:30 – 00:20

ВАРНА – СОФИЯ
VARNA – SOFIA

05:00 – 05:50

Цените са крайни и включват: 1 бр. ръчен багаж до 10 кг, кетъринг на борда, безплатен check-in. Чекиран багаж може да се закупи преди полет на летище или в офис на издателя на билета - цена на първо парче багаж до 23 кг - 15 евро за отсечка.

Prices are final and include: 1 piece of hand baggage up to 10 kg; free catering on board, free check-in. Checked in baggage could be purchased before flight at the airport or from the ticket issuer. The price for checked-in baggage up to 23 kg is 15 EUR per direction.

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

FLY GOOD

FEEL GOOD

www.air.bg

АКО ПТИЦИТЕ МОЖЕХА ДА СНИМАТ...

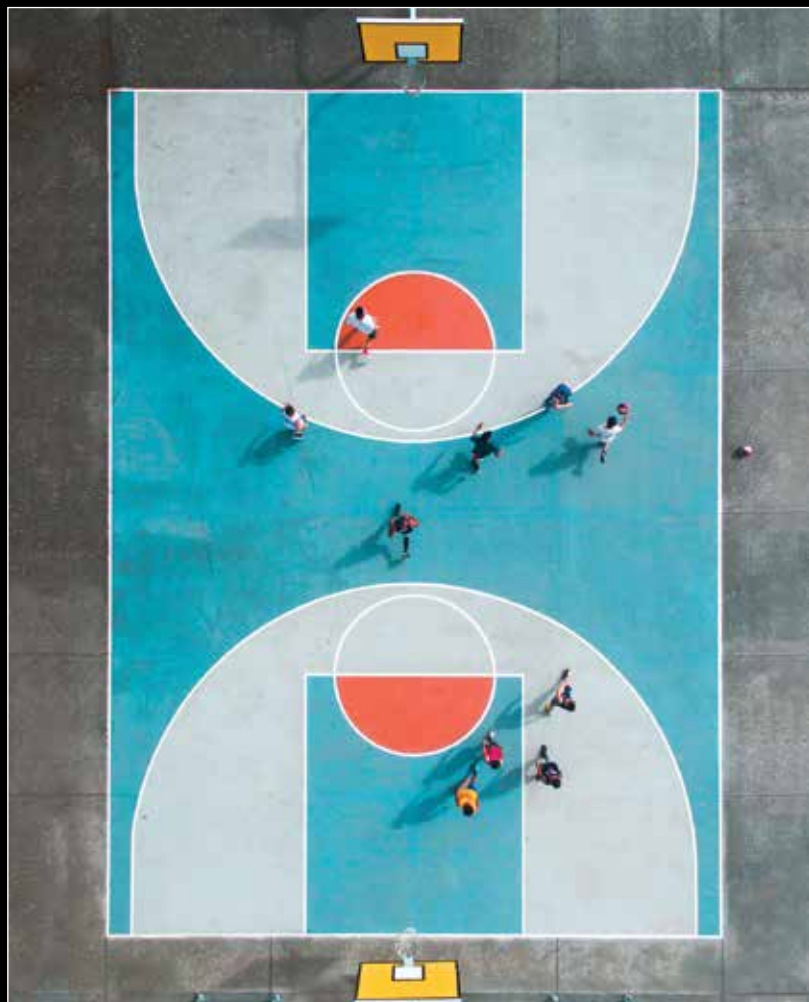
IF BIRDS COULD TAKE PICTURES...

SkyPixel е най-голямата общност за въздушна фотография, която организира и конкурс за най-добрите снимки на годината. Заедно с производителя на дрони DJI, SkyPixel отличават снимки в три категории – пейзаж, портрет и история. Тази година получените снимки са над 44 хил. от 141 държава. Големата награда отива при Флориан Леду, фотограф от Франция, който използва дрона си Phantom 4 Pro, за да улови бяла мечка в ледовете на Нунавут, Канада.

SkyPixel is the world's most popular aerial photography community which runs a contest for the best pictures of the year. In cooperation with DJI, the world's largest consumer drone manufacturer, SkyPixel awards photos in three category – Landscape, Portrait and Story. This year they received over 44,000 submissions from participants in 141 countries. The Grand Prize was awarded to Florian Ledoux, a photographer from France, who used his Phantom 4 Pro to capture a polar in Nunavut, Canada.

Маслинова горичка в Кастийа Ла Манча, Испания (Хавиер дел Серо/ SkyPixel)
An olive grove in Castilla La Mancha, Spain. (Javier del Cerro/Skypixel)

Топка в Балморал, Нова Зеландия (Петра Лиъри/ SkyPixel)
Balmoral Ball, New Zealand (Petra Leary/ Skypixel)

Прераждането (Андреа Маронгиу/ SkyPixel)
The Rebirth (Andrea Marongiu/ Skypixel)

Да отгледаш патици, Виетнам (saokynhan/ Skypixel)
Raising ducks, Vietnam (saokynhan/ Skypixel)

По следите на есента (Leng_vision/ Skypixel)
Seize the Autumn Tail (Leng_vision/ Skypixel)

Свободно спускане (nigelkwan/ Skypixel)
Free Wheeling (nigelkwan/ Skypixel)

Сушене на нудъли, Китай (Skypixel)
Hanging up Noodles, China (Skypixel)

Комета в тъмнината, Нюфаундленд (Drone Hikers/ Skypixel)
Comet Into Darkness, Newfoundland (Drone Hikers/ Skypixel)

Болката на Земята, Кумау (Skypixel)
Pain of the Earth (Skypixel)

Без име (Bobo/ Skypixel)
Untitled (Bobo/ Skypixel)

Рибарят (lalienware/ Skypixel)
The Fisherman (lalienware/ Skypixel)

Дългата разходка (Йеспер Гулбранд/ Skypixel)
The Long Ride (Jesper Guldbrand/ Skypixel)

Споделени велосипеди, Китай (Skypixel)
Shared bicycles, China (Skypixel)

Танцьор (cocoanext/ Skypixel)
Dancer (cocoanext/ Skypixel)

Елементи, Исландия (olivier.../ Skypixel)
Elements, Iceland (olivier.../ Skypixel)

Над полярната мечка (Флориан Леду/ Skypixel)
Over the Polar Bear (Florian Ledoux/ Skypixel)

Героят от Bogonaga, Kumaū (Skypixel)
Waterfall Hero, China (Skypixel)

НАУКА ЗА ГОДИНИТЕ

Кои са най-подходящите моменти да научите нов език,
да привлечете партньор или да получите увеличение на
заплатата... според учените

Текст КРИСТИНА НИГОХОСЯН / Фотография SHUTTERSTOCK

Противно на политически коректната поговорка „Възрастта не е порок“ сме свикнали да вярваме, че с напредването на годините човек става по-малко привлекателен, губи креативността си, трупва килограми и като цяло изпитва по-малко удоволствие от живота. Според различни изследвания

обаче се оказва, че пиковите моменти в различни сфери от живота ни се случват и на по-напреднала възраст.

ЧУЖД ЕЗИК: НА 7-8 ГОДИНИ. Лингвистите и психолозите не са категорично на едно мнение, но като цяло са обединени

ни около идеята, че човек възприема най-ефективно втори език между 6 и 12 години. Възрастните много рядко достигат до почти майчино ниво, което децата в предпубертетна възраст добиват при учене на чужд език. Едно от обясненията е базирано на теорията за Универсалната граматика,

ЖЕНИТЕ СА НАЙ-ПРИВЛЕКАТЕЛНИ НА 23.

Твърдението е базирано на огромната база данни, събрана от сайта за запознанства OKCupid. Като цяло мъжете възприемат жените в началото на 20-те за най-привлекателни, като тенденцията се запазва независимо от възрастта на мъжете. Жените на тази възраст пък предпочитат мъже с няколко години по-възрастни от тях. Когато прехвърлят 30-те, дамите започват да търсят вниманието на по-млади мъже.

НАЙ-ДОВОЛНИ ОТ ЖИВОТА: НА 23. Бихейвиористичната и социална психология са стигнали до извода, че човешкото добруване следва формата на буквата U с течение на жизнения цикъл. Тоест най-доволни се чувстваме като много млади и като много възрастни. Спадът в средата съвпада с кризата на средната възраст, при която си даваме сметка за неосъществените мечти и несбъднатите очаквания. Затова пък на 23, както и на 69 години, се чувстваме най-щастливи от начина, по който протича живота ни, според сериозно изследване, проведено сред над 23 хиляди германци.

ЗДРАВИ МУСКУЛИ - НА 25. Мускулната сила достига върха си в средата на 20-те години - не особено изненадващ факт. Но тя може да се запази и в следващите 10-15 години от живота ви. Особено ако спортувате редовно.

БРАК: НАЙ-ДОБРЕ НА 26. Показва го не само скучната статистика, но и правилото за 37-те процента. До него са достигнали Брайън Крисчън и Том Грифитс, автори на книгата Algorithms to Live By: The Computer Science of Human Decisions. То гласи, че когато трябва да изберете между различни опции за ограничен период от време (кандидати за работа, огледи на жилища, нов чифт обувки), най-доброто време да вземете решение е, когато сте видели 37 % от предложенията. Тогава ще сте събрали достатъчно данни, за да вземете информирано решение. Когато прехвърлите правилото в романтичния живот, то гласи следното: ако търсите любовта между 18 и 40-годишна възраст, оптималната възраст да намерите най-подходящата си половинка е на 26. Преди това ще пропуснете потенциални добри бъдещи партньори, а след това хората, които ви устройват, може

вече да са заети.

КОСТИТЕ СА НАЙ-ЗДРАВИ НА 30. Ако приемате допълнително калций и витамин D, може да удължите оптималното им състояние още няколко години.

ОТКРИТИЕ ЗА НОБЕЛ: НА 40. Повечето значими изследвания и идеи, донесли впоследствие Нобелова награда, се правят на тази възраст. Това показва проучване на неправителствената организация National Bureau of Economic Research. Ако нямате амбиции да ви връчат „Нобел“, може да използвате тази възраст, за да достигнете пиковия момент в професионалното си развитие.

ЖЕНИТЕ ПЕЧЕЛЯТ НАЙ-МНОГО НА 39. МЪЖЕТЕ - НА 48. Изследването е на Payscale, цитирано от списание Forbes. След 39-годишна възраст жените могат и да получават някакво увеличение на заплатата, но то няма да изпревари темпа на инфлацията, така че средният им доход ще се запази същият. При мъжете положението е по-оптимистично, защото заплащането им расте пропорционално с възрастта, докато достигнат прага на 50-те.

РАЗБИРАМЕ НАЙ-ДОБРЕ ДРУГИТЕ МЕЖДУ 40 И 60. Вероятно сте правили подобни тестове – показват ви само очите от снимката на човек и по тях трябва да определите какво изпитва. Подобно проучване, проведено сред 10 хиляди души, показало, че хората над 40 години най-точно идентифицирали чуждите чувства.

НАЙ-ДОБРО САМОЧУВСТВИЕ: СЛЕД 70. Поне това твърди проучване на „Галъп“ сред американците над 65-годишна възраст. 75% от мъжете се съгласяват с твърдението „Винаги съм харесвал как изглеждам“, докато процентът при жените е малко под 70.

ВАЖНИ РЕШЕНИЯ: НА 29, 39, 49... Това явно е свързано с кръглите юбилеи и обяснява защо хората на 29, 39, 49 или 59 са склонни да взимат крайни (независимо дали добри или лоши) решения. Това са възрастните, когато най-често сте склонни да изневерите, да се самоубиете, да напуснете работа без причина или да пробягате марафон за първи път. ■

според която човек има вродено познание за универсалните лингвистични правила. Те помагат на децата лесно да възприемат нов език и макар Универсалната граматика да стои в главата ни и като възрастни, ни е по-трудно да променим параметрите на основния си език и да ги приложим за нов.

ПРЕРАБОТВАНЕ НА ДАННИ: НА 18. Учените, които се занимават с когнитивни науки, ползват прост тест, за да измерят колко ефективно мозъкът ни преработва данни. Те обвързват всяко число с определен символ, след което карат обекта на изследването си да превърне редица числа в символи. Според изследване на международната Асоциация за психологически науки от 2016, най-добре с теста са се справили 18-годишните.

Age Science

When is the right time to learn a foreign language, attract a new partner, or get a promotion... according to scientists

By CRISTINA NIGOHOSYAN / Photography SHUTTERSTOCK

Contrary to the politically correct saying that old age is not a curse, we are used to believe that as time goes by people become less attractive, lose creativity, put on weight, and enjoy life less as a whole. However, various research works have shown that the best moments in many aspects of our life come further in age.

FOREIGN LANGUAGE: AT THE AGE OF 7-8.

Linguists and psychologists do not all take the same view, but as a whole they share the opinion that a person is most effective in learning a second language between 6 and 12. It is quite rare that adults achieve the almost native speaker's level which children in prepubescent age acquire when learning a foreign language. One of the explanations is based on the universal grammar theory which states that humans have innate knowledge of the universal linguistic rules. They help children learn a new language easily and even though we still have the universal grammar in our minds as adults, we find it more

difficult to change the parameters of our native language and apply them to another one.

DATA PROCESSING: AT 18. Scholars who deal with cognitive science use a simple test in order to measure how efficiently our minds process data. They bind each number with a symbol and then ask people to transform a series of numbers into symbols. According to a 2016 research of the international Association for Psychological Sciences, 18-year-old youngsters showed the best results in the test.

WOMEN ARE MOST ATTRACTIVE AT 23. The statement is based on the huge data base gathered by the online dating website OKCupid. As a whole, men consider women in their early twenties as most attractive, and this remains a steady trend regardless of what age men are. In turn, women at that age prefer men who are several years older. As they turn 30, women begin to seek the attention of younger men.

HAPPIEST WITH ONE'S LIFE: AT 23. Behavioural and social psychology have come to the conclusion that human well-being follows a U shape in the course of the cycle of living. It means that we feel most satisfied when we are very young and very old. The decline in the middle coincides with the middle-age crisis, when we realize what our unfulfilled dreams and failed expectations are. At the age of 23, as well as at 69, however, we feel happiest with how our life is going, according to a reliable research conducted among 23,000 Germans.

STRONG MUSCLES: AT 25. The strength of our muscles reaches its peak in the middle of our twenties - and that is not a surprise. But you can keep it at that level in the following 10-15 years of your life. Especially if you go in for sports regularly.

BEST TIME TO GET MARRIED: AT 26. It is proven not just by dull figures, but also by the

rule of 37%. It was discovered by Brian Christian and Tom Griffiths, authors of the book *Algorithms to Live By: The Computer Science of Human Decisions*. According to that rule, when you have to choose among different options in a limited period of time (job applicants, apartments, new pair of shoes), the best time to make a decision is when you have seen 37% of the offers. By that time you will have gathered enough information in order to make an informed decision. When you put that rule in your romantic life, you will have the following: if you seek love between 18 and 40, the best age to find the perfect one is 26. When you are younger, you may have not yet seen potentially good future partners, and when you are older, those who suit you may be already engaged.

BONES ARE STRONGEST AT 30. If you take additional portions of calcium and vitamin D, you may prolong their optimum condition for a few more years.

NOBEL WORTH DISCOVERY: AT 40. Most of the significant researches and ideas that are later awarded a Nobel prize are made at that particular age. This is the result from a research made by the NGO National Bureau of Economic Research. In case you are not that ambitious to get a Nobel prize, you may use this age to do your best in your professional career.

WOMEN EARN MOST AT 39. MEN - AT 48. The research was conducted by Payscale and is quoted by Forbes magazine. When women turn 39, they may have their salaries increased to some extent but it will not exceed the rate of inflation, so their average income will remain unchanged. For men the situation looks brighter, because the remuneration they get goes up proportionally to their age until they reach their early fifties.

WE UNDERSTAND THE OTHERS BEST BETWEEN 40 AND 60. You might have done such

tests before: you only see the eyes of a person on a picture and you are asked to say what he feels. A research of this kind, conducted among 10,000 people, showed that people above 40 are most precise in identifying other people's feelings.

BEST SELF-CONFIDENCE: AFTER 70. At least this is what a Gallop research among Americans aged above 65 claims. Seventy-five percent of men agree with saying: I've always liked how I look, whereas the percentage among women is slightly less than 70.

IMPORTANT DECISIONS: AT 29, 39, 49... This probably has to do with the anniversaries and explains why people aged 29, 39, 49 or 59 are willing to take extreme (either good or bad) decisions. These are the moments when you are most likely to cheat your spouse, commit a suicide, quit your job for no reason, or run a marathon for the first time in your life. ■

КРАСОТАТА ИСКА ЖЕРТВИ

X2 е първият малко по-смел дизайн на BMW от десетилетия насам. Което почти оправдава по-високата му цена

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография BMW, КОЛЕЛА

Всеки стар фен на BMW ще ви каже, че истинският баварец трябва да е нисък, с шестцилиндров мотор и със задно предаване.

Новото X2, което карахме на международния прес тест в Португалия, не е нито едно от тези три неща. Но това не му пречи да е най-важният модел за компанията от доста години насам.

МОЖЕ И ДА ВИ ПРОЗВУЧИ СМЕШНО: една компактна семейна кола да е по-важна от машини като чудовищното M5, футуристичното i8 или смайващата Седма серия. На техния фон X2 предлага същата архитектура като X1, предно предаване и сравнително скромни три- и четирицилиндрови мотори. Никога няма да го видите по

пистите или в гаража на някоя футболна суперзвезда.

Но има една много съществена причина в Мюнхен да очакват със затаен дъх пазарния му дебют. X2 е първата кола с малко по-смел дизайн, която те са пускали от много, много години насам.

ПРЕДИ ПОВЕЧЕ ОТ ДЕСЕТИЛЕТИЕ BMW се опари здравата с експериментите на тогавашния си главен дизайнер Крис Бенгъл, и оттогава предпочиташе да залага на предпазливите форми. Дълго време това носеше успех - особено в годините след кризата. Но после икономиката укрепна, клиентите станаха по-смели и Mercedes, със своя радикално променен дизайн, изведнъж отне на баварците първото място в луксозния

сегмент.

X2 Е ПЪРВИЯТ ОТГОВОР от Мюнхен: не просто поредното умалено копие на X5 и X6, а изцяло нова визия, по-свежа и несравнимо по-закачлива.

Капакът е по-издължен, решетката е променена, отворите за въздух са по-агресивни. Задницата е далеч по-скошена, светлините са под наклон, калниците са набъбнали. В M Sport версията, която караме, се прибавят и тези контрастни сребристи вложки в бронята, калниците и праговете. Накратко, X2 е първото "масово" BMW, извън i-сериите, след което хората ще се обръщат на улицата.

ИНАЧЕ ПОД ТАЗИ ИЗЦЯЛО НОВА обвив-

192

к. с. максимална мощност
hp maximum power

400

Нм максимален въртящ момент
Nm maximum torque

7.7

секунди 0-100 km/h
seconds 0-100 km/h

ка се крие съвсем позната архитектура: същата като в X1 или в новото поколение на MINI Countryman. Това означава напречно разположен двигател и предно предаване за базовите модели. А също и лимит в размера на двигателите.

На старта X2 има само два агрегата: двулитров турбобензин, и двулитров турбодизел. Те са еднакво мощни - по 190 коня, еднакво бързи и дори с едни и същи вредни емисии. Има само две разлики: бензиновият харчи повечко, и освен това не се предлага с четири по четири задвижване. За момента няма ръчни скорости - бензиновите версии получават 7-степенен автоматик с двоен съединител, а дизелите - отличния 8-степенен автоматик на ZF.

ПО-НАТАТЪК ЩЕ СЕ ПОЯВЯТ трицилиндрови мотори, както и по-мощен дизел с над 230 коня. Но засега тестваме версията, която вероятно ще се продава най-много: 20d със задвижване на четирите колела и M Sport X оборудване.

Буквата "M" не трябва да ви лъже: това не е спортна кола. Високото ниво на оборудване добавя някои по-спортни елементи към ди-

зайна, като споменатите сребристи вложки, и снижено с около сантиметър окачване. Но не превръща X2 в ръмжашо чудовище.

НАПРОТИВ, ТОВА Е ПРИЯТНО успокояваща, комфортна, тиха кола. Удоволствието от карането не е пренебрежнато: воланът е прецизен, окачването е по-стегнато от това в X1, накланянето в завоите е още по-малко. Но идеята е по-скоро да имате една високотехнологична и сексапилна гравска кола.

Технологиите включват радарен круиз контрол и един много удобен асистент за задръствания, който може сам да спира и да потегля в тежък трафик - макар че ще трябва все пак да му хвърляте по едно около, вместо да си четете книга, например.

ИНТЕРИОРЪТ Е ИЗЧИСТЕН и практичен, както сме свикнали да очакваме от BMW. Екранът на мултимедията най-после е станал сензорен, но въпреки това кръглият контролер до скоростния лост си остава най-лесният начин да я управлявате в движение. Свързването на телефон с Apple Car Play или Android Auto е съвсем лесно и може да става чрез bluetooth, за да не ви се мотаят разни кабели.

МЯСТОТО Е В ИЗОБИЛИЕ, седалките са удобни, а отзад без прекалени унижения може да седне и висок човек. Минус за пътниците са твърде малките задни стъкла. Багажникът е по-малък от този на X1, но 470-те му литра превъзхождат почти всички конкуренти в този клас. Не ни е ясно само защо упорито няма USB порт за задната седалка, където в повечето случаи се возят невръстни богове на електронните игри. За компенсация има 12-волтов извод.

С ДВЕ ДУМИ, X2 е една по-интересна и забавна версия на X1, което през миналата година бе най-продаваният кросоувър на баварците. Единственият ѝ недостатък е, че е и забележимо по-скъпа.

Базовата бензинова кола с предно предаване започва от 73 000 лева. Добре оборудван дизел като тествания от нас вдига летвата до 94 000 - но това е преди да започнете да добавяте допълнителните екстри. 1400 лева за този златист металик. 3400 за кожен салон. 1600 за асистент при паркиране, 1900 за електрически седалки, 2500 за панорамен покрив... Без особено усилие може да докарате фактурата до 120 000 лева и дори повече. Аналогично X1 ще ви струва с две до пет хилядарки по-малко, и ще ви даде повече пространство и по-голям багажник. От груга страна, красотата открай време иска жертви. И все по-често - финансови. ■

VBS Rental Service

Rent a car

NEW CARS

EASY ONLINE RESERVATIONS

FREE DELIVERY*

10%
DISCOUNT
FOR ONLINE RESERVATIONS

08960 800 92

0700 800 92

SOFIA, 33 VASIL LEVSKI BUL.
WWW.VBSERVICE.BG

*FOR SOFIA AND VICINITY

Beauty Needs Sacrifices

The X2 is BMW's first daring design for decades, almost justifying its higher price

By KONSTANTIN TOMOV / Photography BMW, KOLELA

Any avid BMW fan will tell you that the true Bavarian is low, with a six-cylinder engine and rear-wheel drive.

The new X2 we test-drove at the international press test in Portugal conforms to none of these three things. But this does not prevent it from being the company's most important model for years.

IT MAY WELL SOUND ODD: a compact family car being more important than machines such as the monstrous M5, the futuristic i8 or the stunning Series 7. Against this backdrop, the X2 offers the same architecture as the X1, front-wheel drive and relatively modest three- and four-cylinder engines. You'll never see it in on the racing tracks or in the garage of a football superstar.

But there is one major reason why Munich awaits its market debut with bated breath. The X2 is the first car to feature a more daring design that BMW has rolled out in a very long time.

MORE THAN A DECADE AGO, BMW got its fingers badly burned with the experiments of its then chief designer Chris Bangle and has opted for more cautious shapes since then. For a long time this proved successful – especially during the post-crisis years. But then the economy revived, customers mustered courage and Mercedes, with its radically changed design, suddenly ousted the Bavarians from first place in the luxury segment.

THE X2 IS MUNICH'S FIRST ANSWER: not just yet another scaled down copy of the X5 or X6, but a completely new look that is fresh and much more playful.

The hood is longer, the grille has been changed, the air intakes are more aggressive. The tail is more vertical, the lights are tilted, the fenders flared. The M Sport version we test drove also features contrasting silver inserts in the bumpers, wheel arches and side skirts. In short, the X2 is the first "mass" BMW, outside the i-series,

which will make heads turn in the street.

OTHERWISE, THIS COMPLETELY NEW cover hides a familiar architecture: the same as in the X1 or in the new MINI Countryman generation. This means front-wheel drive and an engine size limit for the base models.

From launch, the X2 will be offered with only two engines: a two-litre turbo petrol, and a two-litre turbo diesel. They are equally powerful – with 190 hp each, equally fast and even with the same CO2 emissions. There are only two differences: the petrol engine has a higher consumption and is not available with four-wheel drive. For the time being there are no manual gears – the petrol versions have a seven-speed dual clutch automatic, the diesel versions – the excellent eight-speed ZF automatic.

THIS WILL LATER BE FOLLOWED by three-cylinder engines, as well as a more powerful diesel with over 230 hp. But for now we are testing the version that is likely to sell best: 20d with four-wheel drive and M Sport X equipment. Don't let the letter "M" deceive you: this is not a sports car. The high level of equipment adds some sportier design features, such as the above-mentioned silver inserts and an about half a centimetre lower suspension. But it does not turn the X2 into a roaring beast.

ON THE CONTRARY, THIS IS A PLEASANTLY

relaxing, comfortable, quiet car. A thought has been spared for driving pleasure: the steering wheel is precise, the suspension is firmer than in the X1, the lean in the curves is even less. But the idea is really to give you a high-tech and sexy urban car.

The technology includes radar cruise control and a very convenient traffic jam assistant with stop-go function in heavy traffic, although you will still have to keep a wary eye on it instead of reading a book, for example.

THE INTERIOR IS SLEEK and practical, as we have come to expect from BMW. The infotainment screen has finally become touch-sensitive, but despite this the rotary controller next to the gear-lever is still the easiest way to operate it while driving. Connecting your phone with Apple Car Play or Android Auto is quite easy and can be done over Bluetooth without any annoying wires.

SPACE IS IN ABUNDANCE, the seats are comfortable and even tall persons can fit into the back without loss of face. A minus for passengers are the rather small rear windows. The trunk is smaller than that of the X1, but its 470 litres surpass almost all competitors in this class. The one thing we failed to understand is why there's no USB port for the back seat, where mostly the young electronic games wizards are riding. To make up for it, there's a 12-volt port.

IN A NUTSHELL, the X2 is a more interesting and fun version of the X1, which was BMW's best-selling crossover last year. Its only shortcoming is that it is also considerably more expensive.

The base petrol car with front-wheel drive starts at 73,000 leva. A well-equipped diesel as the one we tested raises the bar to 94,000 leva – but that's before you start adding extras. 1,400 leva for Gold Metallic, 3,400 leva for leather interior, 1,600 leva for park assist, 1,900 leva for electric seats, 2,500 leva for a panoramic roof... Almost without trying, you can up the price to 120,000 leva and more. A comparable X1 will cost you two to five thousand leva less and will give you more space and a bigger trunk. On the other hand, beauty has always required sacrifices. And ever more often – financial ones. ■

LISA GERRARD & GENESIS ORCHESTRA

Този концерт събира на едно място три значими имена за съвременната музика: маестро Йордан Камджалов, известен с авангардните си проекти, дирижира оркестъра си „Дженезис“ със солист Лиза Джерард, легендарната вокалистка на Dead Can Dance, за да изпълнят „Симфония N 3“ на новатора в съвременната класическа музика Хенрик Гуреcki. Освен известната още като „Симфония на скръбните песни“, ще звучат още песни от соловата кариера на австралийката, както и композиции на Dead Can Dance.

14 март, Зала 1 на НДК, София

This concert brings together three significant names for modern music: Maestro Yordan Kamdzhlov, renowned for his advanced-guard projects, conducts his “Genesis” orchestra and Lisa Gerrard, the legendary vocalist of Dead Can Dance, in order for them to perform “Symphony No. 3” by the innovator in contemporary classical music Henryk G recki. Besides the work, also known as the “Symphony of Sorrowful Songs”, songs will also sound from the solo career of the Australian, as well as compositions by Dead Can Dance.

14th of March, Hall 1 of the National Palace of Culture, Sofia

106 | **И НЕКА СИЛАТА БЪДЕ С ТЕБ**
AND MAY THE FORCE BE WITH YOU

110 | **ПЪТЕШЕСТВИЯ С ВИЛИЦА: ПАРИЖ**
TRAVEL WITH A FORK: PARIS

АФИШ

Събитията
и нещата, за
които ще се
говори през
март

КОНЦЕРТ

CARO EMERALD // Тази година „женският“ месец е белязан с няколко концерта на впечатляващи дами в България. Освен Лиза Джерард и Лара Фабиан, на родна сцена ще видим и Каро Емералд. Холандката стана популярна със заразителната смесица от танцуваден джаз, танго и латино ритми от албумите Deleted Scenes from the Cutting Room Floor и The Shocking Miss Emerald, както и с атрактивния си ретро стил на обличане.

2 март, Зала „Универсиада“, София

КНИГА

ВИВИАН УЕСТУД // „Любопитна. Отворена. Сърдита. Изобретателна. Някой път е груба. Друг път ти сгръбва сърцето с преданост и любовообилност. Вивиан е неуморима, а умът ѝ е по-остър от карфиците в ръкава ѝ.“ Това казва за нея Иън Кели, с когото в съавторство гранддамата на британската мода пише автобиографията си. Уестуд е човек, от когото може да се научи не само за мода (тя е абсолютен новатор, който качва пънка на модния подиум), но и за философията на човек, който не прави компромиси с убежденията си.

Издателство „Колибри“

КИНО

СОФИЯ ФИЛМ ФЕСТ // Повече от 150 филмометражни игрални и документални заглавия, както и над 20 късометражни филма са в програмата на 22-ото издание на кинопанорамата. Откривашката прожекция е българският „Ага“ на Милко Лазаров. Сред останалите акценти в програмата са „Гълъбът“ на Бану Шивази, „Без милост“ на Фатих Акин, „Нелюбов“ на Андрей Звягинцев, „Другият любовник“ на Франсоа Озон, „Потапяне“ на Вим Вендерс, „Щастлив край“ на Михаел Ханеке.

7 – 29 март, София, Варна, Бургас, Пловдив

EN

CONCERT

CARO EMERALD // This year the „women's“ month is marked by several concerts of impressive ladies in Bulgaria. Besides Lisa Gerard and Lara Fabian, we will see on the home stage Caro Emerald as well. The Dutchwoman became popular with the infectious mix of dance Jazz, tango and Latin rhythms from the albums Deleted Scenes from the Cutting Room Floor and The Shocking Miss Emerald, as well as with her attractive retro style of dressing.

2nd of March, „Universiada“ Hall, Sofia

BOOK

VIVIENNE WESTWOOD // „Curious. Open. Angry. Inventive. She's sometimes rude. Other times she warms up your heart with devotion and lovingness. Vivienne is tireless and her wits are sharper than the pins up her sleeve.“ That is what Ian Kelly, with whom as a co-author the grande dame of British fashion is writing her biography, says about her. Westwood is a person from whom one can learn not only about fashion (she is an absolute innovator who put Punk on the catwalk), but also about the philosophy of a person who is not compromising on her beliefs.

„Colibri“ publishing house

CINEMA

SOFIA FILM FEST // More than 150 feature-length and documentary films, as well as over 20 short films are part of the programme of the 22nd edition of the cinematic panorama. The opening show is the Bulgarian „Aga“ by Milko Lazarov. Among the other focuses of the programme are Banu Sivaci's „Güvercin“, Fatih Akın's „Aus dem Nichts“, Andrey Zvyagintsev's „Nelyubov“, François Ozon's „L'amant double“, Wim Wenders's „Submergence“, Michael Haneke's „Happy End“.

7th – 29th of March, Sofia, Varna, Burgas, Plovdiv

Events and
things that
will be
discussed in
March

POSTER

ТУРИЗЪМ

УИКЕНД В ПЛОВДИВ // Съветът по туризъм на Града под тепетата организира новаторско събитие, чиято цел е да стимулира туризма в „най-стария жив град в Европа“ по време на слабия туристически сезон. Заведения, места за настаняване и релакс центрове ще предлагат ваучери и промоционални карти, а музеите, галериите и другите културни институции в Пловдив ще са със свободен вход. Доброволци ще помагат на посетителите с информация за града.

9 – 11 март, Пловдив

ФЕСТИВАЛ

GRAND CHOCOLATE FESTIVAL // Шоколадовият фестивал в София вече има верни фенове, които очакват поредното му издание. Както и в трите издания досега, на изложението ще бъдат представени шоколад и шоколадови продукти в различни категории: ръчно правен шоколад, бонбони, фабричен шоколад, био шоколад, кремове, торти, петифури, пачи и сладки от шоколад, съпътстващи продукти като кафе, чай, СПА терапии с шоколад, книги за шоколада и други.

10-11 март, Интер Експо Център, София

ПОП

LARA FABIAN // Белгийската поп икона се завръща на българска сцена, за да представи песните от последния си англоезичен албум Camouflage. Турнето по представянето му вече започна в Северна Америка, но за да не разочарова феновете си, свикнали с романтичните ѝ песни на френски, Фабиан ще изпълни и най-известните си парчета като Je T'aime, Je suis Malade и Adagio.

27 март Зала 1 на НДК, София

EN

TOURISM

A WEEKEND IN PLOVDIV // The Tourist Board of the City Under the Hills is organising an innovative event, the aim of which is to stimulate the tourism in „the oldest living city in Europe“ during the weak tourism season. Places of resort, places for accommodation and relax centres will offer vouchers and promotional cards, and the museums, galleries and the other cultural institutions in Plovdiv will be open for attendance free of charge. Volunteers will help the visitors with information about the city.

9th – 11th of March, Plovdiv

FESTIVAL

GRAND CHOCOLATE FESTIVAL // The chocolate festival in Sofia already has its devoted admirers, who are waiting for its next edition. As in the three editions so far, chocolate and chocolate products will be presented at the exhibition in various categories: handmade chocolate, sweets, factory-made chocolate, bio chocolate, creams, cakes, petits fours, bakings, pastries made of chocolate, accompanying products such as coffee, tea, SPA therapies with chocolate, books about chocolate and others.

10th - 11th of March, Inter Expo Center, Sofia

POP

LARA FABIAN // The Belgian pop icon returns on the Bulgarian stage in order to present the songs from her last English language album Camouflage. The tour for its presentation has already started in North America, but in order not to disappoint her fans, accustomed to her romantic songs in French, Fabian will also perform her most famous tracks such as Je T'aime, Je suis Malade and Adagio.

27th of March, Hall 1 of the National Palace of Culture, Sofia

Текст: КРИСТИНА НИГОХОСЯН / ВЪ: КРИСТИНА НИГОХОСЯН

Стопаджията и галактиката

От "Доктор Снагълс" до "Пинк Флойд": какво не знаете за Дъглас Агамс, автора на една от най-прочутите книги в историята

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

На 8 март се навършват точно 40 години от раждането на най-забележителната книга във Вселената. Книга, която според автора ѝ никога не е писана и издавана на Земята, и която превъзхожда останалите в две важни отношения: първо, малко по-евтина е, и второ, на корицата ѝ с големи приветливи букви са изписани думите БЕЗ ПАНИКА.

АКО ОЩЕ НЕ СТЕ СЕ ДОСЕТИЛИ, става дума за "Пътеводител на галактическия стопажия". Или по-точно - за годишнината от първото ѝ излъчване като комедийна поредица по BBC Radio 4. От тази пиеса по-късно авторът, някой си Дъглас Нол Адамс, съгласи едноименната повест, която се продаде в десетки милиони екземпляри по цял свят, доведе до още четири продължения и преди няколко години в британската версия на "Голямото четене" бе обявена за четвъртата най-значима книга на последния век.

РОДЕН НА 11 МАРТ 1952 в Кеймбридж, Дъглас Адамс е дете на разведени родители и отрасва в приюта за животни на дяго си. Още в училище изпъква сред съучениците си - от една страна, с ръста си (на дванадесет години вече е 1.82 см, после израства до 1.96 см), а от друга - с удивителния си усет към езика.

Завършва английска литература в Кеймбридж и се опитва да си изкарва хляба с писане. Известно време помага на прочутата комедийна група "Монти Пайтън" (дори се снима в епизодични роли в два епизода). Автор е на сценария за две серии от популярната и у нас детска анимация "Доктор Снагълс". Като цяло обаче ангажиментите му са епизодични и Дъглас е принуден да се прехранва с твърде необичайни занимания - бил е строител на плевни, чистач на курници и дори, за кратко, телохранител на богато катарско семейство.

ГОЛЯМАТА ПРОМЯНА В ЖИВОТА МУ идва през 1977 с "Пътеводител на галактическия стопажия" - фантастично-сатиричен радиотеатър, идеята за който му хрумва по време на една ваканция в Инсбрук, Австрия ("Бях пиан, лежах на ливадата и гледах звездите", отговаря на въпроса как въобще му е хрумнало).

Излъчен за пръв път по Радио 4 на BBC през 1978, сериалът има огромен успех и скоро излиза в отделна книга. Следват още четири продължения: "Ресторант на края на Вселената", "Животът, Вселената и всичко останало", "Сбогом и благодарение за рибата" и "Почти безобидна". Поредицата е издадена в десетки езици и продадена в над 30-милионен тираж.

АДАМС Е ПОСЛОВИЧНО НЕПРОИЗВОДИТЕЛЕН автор - пише малко, презира крайните срокове ("Обичам крайните срокове. Харесвам свистящия звук, който издават, докато отличат") и веднъж издателите му дори са принудени да го заключат в хотелска стая за повече от седмица, за да завърши "Сбогом и благодарение за рибата".

Дъглас има още няколко книги (например поредицата за холистичния детектив Дърк Джентли), но си остава прочут най-вече като "автора на Пътеводителя". Малцина знаят, че той е писал няколко сценария за популярния английски сериал "Doctor Who", а също и за някои от първите по-сложни видеогри през 80-те.

САМ НЕУСПЯЛ МУЗИКАНТ, Дъглас е страстен почитател на Pink Floyd и близък приятел на солиста на групата Дейвид Гилмор. Тъкмо Адамс избира името на последния студийен албум на "Флойд" - The Division Bell.

ДЪГЛАС АДАМС УМИРА на 11 май 2001 година от сърдечен удар след обичайната си тренировка във фитнеса. Едва е навършил 49 години. До последния момент води преговори в Холивуд за екранизацията по "Пътеводителя". След смъртта му сценарият е поверен на Кари Къркпатрик, който дотогава е работил основно по детски филми и комедии с Еди Мърфи. Резултатът е пълно фиаско - "Пътеводител на галактическия стопажия" е боксофис катастрофа и е съспен от критиката като безсмислен и напълно отдалечен от оригинала.

В ПАМЕТ НА ДЪГЛАС АДАМС всяка година на 25 май почитателите му празнуват Международния ден на хавлията. Както се казва в "Пътеводителя", "Хавлията е навярно най-полезното нещо, което един междузвезден стопажия може да притежава. На първо място тя е много ценна в чисто практическо отношение - можеш да се загърнеш с нея, за да се топлиш, докато подскачаш по мразовитите луни на Джаглан Бета; можеш да легнеш върху нея на плажа, покрит с жарък мраморен пясък, и да дишаш опияняващия морски въздух на Сантрагинуус V... можеш да си завиеш главата с нея, за да не дишаш отровните изпарения или за да не срещнеш погледа на кръвожадния звяр Бъгблатер от Траал (едно невероятно глупаво животно, което си мисли, че ако ти не го виждаш и то не може да те види — но макар и тъпо като галов, то е много, много кръвожадно); ако изпаднеш в беда, можеш да я размахаш над главата си в знак, че се нуждаеш от помощ, и, разбира се, можеш да се избършеш с нея, ако все още ти се струва достатъчно чиста". ■

The Hitchhiker and the Galaxy

From Doctor Snuggles to Pink Floyd: what you don't know about Douglas Adams, author of one of the most famous books ever

By KALIN ANGELOV / Photography SHUTTERSTOCK

March 8 marks exactly 40 years since the birth of the most remarkable book in the Universe. A book which, according to its author, was never written and published on Earth, and which surpasses the rest in two important respects: first, it is a bit cheaper, and second, the words DON'T PANIC are written in large inviting letters on its cover.

IF YOU STILL HAVEN'T GUESSED IT, we're talking about "The Hitchhiker's Guide to the Galaxy". Or, more precisely, about the anniversary of its first broadcast as a comedy series on BBC Radio 4. Based on this series, later the author, a certain Douglas Noel Adams, wrote the eponymous novel which was sold in tens of millions of copies worldwide, led to another four books, and a few years ago was ranked as the fourth most read book of the last century in the British version of The Big Read.

BORN ON 11 MARCH 1952 in Cambridge, Douglas Adams was a child of divorced parents and grew up on his grandfather's animal shelter. Even at school, Douglas stood out among his classmates – not only with his height (by age 12 he was 1.82 m tall, and eventually grew to 1.96 m), but also with his amazing feeling for the language.

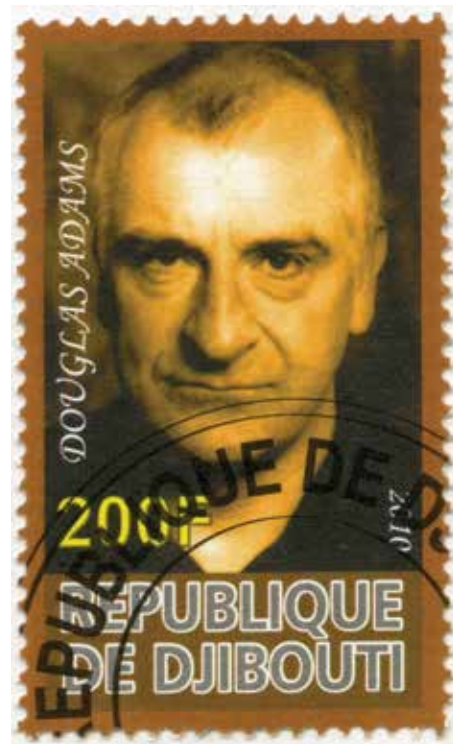
He graduated in English literature from Cambridge and tried to earn a living as a writer. For a while he helped the famous Monty Python comedy group (he even had two brief appearances in two episodes). He wrote the script for two episodes of the popular children's animated series "Doctor Snuggles". As a whole, however, his work was irregular and Douglas was forced to make ends meet by doing some unusual odd jobs, including as a barn builder, chicken shed cleaner and for a while even as the bodyguard of a wealthy Qatari family.

HIS BIG BREAK came in 1977 with "The Hitchhiker's Guide to the Galaxy" – a science fiction comedy radio series, the idea for which occurred

to him during a holiday in Innsbruck, Austria ("I lay drunk in a field, gazing at the stars," he said when asked how he first thought of it.)

Broadcast for the first time on BBC Radio 4 in 1978, the series scored huge success and was soon published in a separate book. Another four series followed: "The Restaurant at the End of the Universe", "Life, the Universe and Everything", "So Long, and Thanks for All the Fish" and "Mostly Harmless". They were published in dozens of languages and sold more than 30 million copies.

ADAMS WAS NOT A PROLIFIC WRITER – he wrote little and detested deadlines ("I love deadlines. I like the whooshing sound they make as they fly by.") On one occasion his publishers were even forced to lock him in a hotel room for more than a week to make him complete "So Long, and Thanks for All the Fish".

Though Douglas wrote a few more books (e.g. the series of holistic detective Dirk Gently), he remains best known as the "author of the Guide". Not many know that he wrote several scripts for the popular British series "Doctor Who", as well as for some of the first sophisticated video games in the 1980s.

HIMSELF AN UNSUCCESSFUL MUSICIAN, Douglas was an ardent fan of Pink Floyd and a close friend of the band's soloist David Gilmour. In fact, it was Adams who chose the name of Pink Floyd's last studio album - The Division Bell.

DOUGLAS ADAMS DIED on 11 May 2001 from a heart attack after his regular workout in the gym, aged just 49. Until the last minute he negotiated with Hollywood for the screen adaptation of the Guide. After his death, the screenplay was assigned to by Karey Kirkpatrick, who until then had worked mainly on children's films and comedies starring Eddie Murphy. The result was a complete flop - The Hitchhiker's Guide to the Galaxy was a box office bomb and was slammed by critics as meaningless and having nothing in common with the original.

IN TRIBUTE TO DOUGLAS ADAMS, on 25 May each year his fans celebrate International Towel Day. As The Guide says: "Towelng is probably the most useful thing an interstellar hitchhiker can possess. First of all, it is very valuable in a purely practical way - you can wrap it with it to warm yourself while jumping on the chilly moons of Jaglan Beta; you can lie on it on the beach, covered with jagged marble sand, and breathe the breathless sea air of Santraginus V... you can turn your head with it so you do not breathe the poisonous vapors, or you cannot meet the sight of the bloody beast Bugblatter of Traal (an incredibly stupid animal that thinks if you do not see it and it cannot see you - but though dull as a galosh, it is very, very bloodthirsty); if you fall into trouble, you can swing it over your head as a sign that you need help, and of course you can wipe it out if it still seems clean enough." ■

ОЩЕ ЦИТАТИ ОТ ДЪГЛАС АДАМС: OTHER DOUGLAS ADAMS QUOTES:

„ИСТОРИЯТА на всяка велика галактическа цивилизация преминава през три различни и ясно очертани периода: Оцеляване, Любознателност и Изтънченост, известни също и като периодите „Как?“, „Защо?“ и „Къде?“. Например първият период би могъл да се характеризира с въпроса „Как да се нахраним?“, вторият с въпроса „Защо се нахраним?“, а третият с въпроса „Къде ще обяваме?“

„THE HISTORY of every major Galactic Civilization tends to pass through three distinct and recognizable phases, those of Survival, Inquiry and Sophistication, otherwise known as the How, Why, and Where phases. For instance, the first phase is characterized by the question 'How can we eat?' the second by the question 'Why do we eat?' and the third by the question 'Where shall we have lunch?'

„РИЧАРД, веднага пристигај тук - каза най-накрая Сюзън с онова спокойствие, което обзема хората, щом разберат, че колкото и зле да изглежда положението, няма абсолютно никаква причина да не продължи да се влошава

„RICHARD, get here right away, "Susan finally said, with the calmness that occupied the people when they realized that no matter how bad the situation was, there was absolutely no reason not to continue to get worse.

„ДА ОБОБЩИМ: добре известен е фактът, че онези хора, които ЖЕ-ЛАЯТ да управляват хората, са по правило тъкмо тези, които най-малко са способни да вършат това. Да обобщим обобщението: всеки, който е способен да направи така, че да бъде избран за президент, в никакъв случай не бива да му се позволява да изпълнява тази длъжност. Да обобщим обобщението на обобщението: хората са един голям проблем.

„TO SUMMARIZE: it is a well-known fact that those people who must want to rule people are, ipso facto, those least suited to do it. To summarize the summary: anyone who is capable of getting themselves made President should on no account be allowed to do the job. To summarize the summary of the summary: people are a problem.

„СЪЩЕСТВУВА една теория, според която ако някой някога открие какво точно представлява Вселената и защо я има, тя моментално ще изчезне и на нейно място ще се появи нещо още по-странно и необяснимо. Съществува и една друга теория, според която това вече се е случило.

„THERE IS A THEORY which states that if ever anyone discovers exactly what the Universe is for and why it is here, it will instantly disappear and be replaced by something even more bizarre and inexplicable. There is another theory which states that this has already happened.

Кукери от Кошарево гониха злите сили в нощта на 13 срещу 14 януари 2018. В брезнишкото село предстои да бъде открит Музей на кукерската маска.

Mummers from Kosharevo chased the evil spirits on the night between 13 and 14 January 2018. The village in Breznik municipality is soon to become the home of a Museum of Mummers Masks.

Фотография: Олег Попов
Photography: Oleg Popov

ОСИРОТЕЛИ ХРАМОВЕ

Опазването на културната памет е особено трудно
на места като Пенкьовци, където просто не е
останал кой да помни

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография КОЛЕЛА

В"Угасващи съкровища" сме се сблъскали с много случаи, в които паметници с огромна стойност се унищожават просто заради хорската незаинтересованост. А понякога дори заради хорската злонамереност. Но какво се случва с културните съкровища на България там, където просто вече няма хора?

ПЕНКЬОВЦИ, СЕЛО С МНОГОВЕКОВНА история между Земен и Трън, е чудесна илюстрация за демографската трагедия на модерна България.

Според легендата селото било основано през XIII век от избягали от Търново боляри. След Освобождението го населявали около 1200 души. При последното преброяване местните жители са 20, всички в напреднала възраст. Съвсем скоро и селото ще си отиде, както си е отишла старинната му църквичка.

ПО ВСИЧКИ БЕЛЕЗИ "Свети Никола" гамира от края на XV век. Но в края на XIX е била опожарена от разбойници черкези, преселени в България след руския геноцид срещу този кавказки народ. Оттогава не са правени опити за спасяването ѝ.

В доста по-добро състояние е другият старинен храм на Пенкьовци: манастирската църква "Света Параскева", или "Света Петка".

КОЛКО ТОЧНО Е СТАРИНЕН, е трудно да се каже. Местните хора говорят за XIV век и сочат вековния гръб го храма за доказателство. Според легендата при османските нашествия селяните заровили под могила църквата, за да не пострада, и с поколенията я забравили, преди един пастир да я открие случайно.

По-научните методи подсказват, че източната част на храма е най-вероятно от XV или XVI век, а през XIX е построен и много-

ъгълният западен притвор - особено архитектурно решение, което се среща само в Земенския и Трънския край.

ЗА ЖАЛОСТ ПРЕЗ ВЪЗРАЖДАНЕТО избледнелите средновековни стенописи са били варосани и покрити и с нов пласт от фрески. На отделни места още личат следи от тях, а под дебелата мазилка вероятно са се запазили и други изображения. Но едва ли някога ще разберем със сигурност.

Храмът е в прилично състояние, със здрав покрив. От няколко години в старата манастирска сграда край него живее монах, който се грижи за обителта. А от това лято ще започне реконструкция по проект от европейските фондове.

За жалост обаче проектът е насочен изцяло към манастирската сграда. За църквичката не се предвиждат никакви работи - въпреки очевидната нужда от консервирани на възрожденските стенописи и от ▶

Orphaned Churches

The preservation of cultural memory is particularly difficult in places like Penkyovtsi where there's simply nobody left to remember

By KONSTANTIN TOMOV / Photography SHUTTERSTOCK

In our “Fading Treasures” series we have come across many instances in which monuments of immense value are being destroyed simply because of people's lack of interest. And sometimes even because of human malice. But what happens to Bulgaria's cultural treasures in the places where there simply are no people left?

PENKYOVTSI, A CENTURIES-OLD VILLAGE located between Zemen and Tran, is a perfect illustration of the demographic tragedy of modern Bulgaria.

Legend has it that the village was founded in the 13th century by boyars who had fled Tarnovo. After the Liberation it was inhabited by about 1,200 people. During the last census the local population had shrunk to 20, all at an advanced age. Quite soon the village, too, will disappear, just as its old church has.

EVERYTHING INDICATES that St. Nicholas Church dates from the end of the 15th century. In the late 19th century, however, it was burned by Circassian rebels who had migrated to Bulgaria after the Russian genocide against this Caucasian ethnic group. No attempts have been made to save it since then.

The other old church in Penkyovtsi, the St. Paraskeva or St. Petka monastery church, is in

much better condition.

EXACTLY HOW OLD IT IS, is difficult to say. The locals speak of the 14th century, pointing to the old oak tree next to the church as proof. Legend has it that during the Ottoman invasions the villagers buried the church under a mound to keep it from being destroyed. Later it was forgotten by the generations, until a shepherd accidentally discovered it.

More scientific methods suggest that the eastern part of the church probably dates from the 15th or 16th century, while the polygonal western narthex was built during the 19th century – a characteristic architecture seen only in the Zemen and Tran area.

UNFORTUNATELY, DURING THE NATIONAL REVIVAL PERIOD the faded mediaeval murals were whitewashed and covered with a new layer of frescoes. Traces of them still remain in some places, and the thick plaster possibly also hides other paintings. But we'll probably never know for sure.

The church is in a decent condition, with a solid roof. In the last few years, the nearby old monastery building has been home to a monk who looks after the premises. This summer will see the start of the monastery's reconstruction under a EU-funded project.

Unfortunately, the project only encompasses the monastery building, to the exclusion of the church – despite the glaring need for the conservation of the National Revival frescoes and the study of the mediaeval murals.

ST. PETKA CHURCH has been a cultural monument of national importance for decades. But for the Bulgarian church authorities it is above all a church and as long as it is fit for divine service, that's enough. Even more so since the congregation in Penkyovtsi is unlikely to grow in the near future.

The position of the Orthodox Church is understandable. Regrettably, the other position has been lacking for years – the one that should regard mediaeval churches as monuments and treasures of our national memory. The National Institute for Monuments of Culture, once a powerful structure with over 3,000 staff, has today been reduced to 50 people, constantly pressured by lobbying interests and the notorious “restorers” of architectural heritage.

IN SOME SENSE, it might even be for the best that St. Petka won't be restored the way it has been done in recent years.

This gives you the chance to go and personally take a look at this particular place. Before it has disappeared, just as Penkyovtsi itself will disappear. ■

Новата Dacia Duster

Гордост без
предразсъдъци

от **21 990** лв. с ДДС
Запиши се за тестдрайв
на dacia.bg

Среден разход на гориво: от 4,4 до 7 л/100 км.
Емисии на CO₂ при смесен цикъл: от 115 до 158 г/км.
Снимката е илюстративна.

► проучване на средновековните.

ЦЪРКВАТА "СВЕТА ПЕТКА" от десетилетия е обявена за културен паметник от национално значение. Но за българските църковни власти тя е преди всичко храм - и щом е годна за свещенослужения, това е достатъчно. Още повече, че не се очертава паството в Пенкьовци да се увеличи в близко бъдеще.

Позицията на православната църква е разбираема. За съжаление от години вече липсва другата позиция - онази, която би трябвало да гледа на средновековните храмове именно като на паметници и съкровища на националната памет. Институ-

тутът за паметниците на културата, някога могъща структура с над три хиляди служители, днес е сведен до петдесетина души, под постоянния натиск на лобистки интереси и на прословутите "възстановители" на архитектурно наследство.

В ИЗВЕСТЕН СМИСЪЛ може дори да е за добро, че "Света Петка" няма да се реставрира по начина, по който това се прави в последните години.

Това ви дава шанса да идете и да погледнете с очите си това особено място. Преди да е изчезнало, както ще изчезне и самото Пенкьовци. ■

КЛИЕНТЪТ ВИНАГИ Е ПРАВ

Масаж за кукла Барби, превоз за тигър и приспивна
песничка в хотела: най-абсурдните молби, отправяни
(и изпълнявани) в туристическата индустрия

Текст АСЯ ДИМИТРОВА / Фотография SHUTTERSTOCK

Ако понякога ви се струва, че на работното място изискват от вас невъзможното, припомнете си, че може да е и по-зле. Можеше да работите в туристическа агенция, хотел или авиокомпания. И да прекарвате дните си в опити да задоволите всевъзможни претенции на клиентите – от досадни дреболии (чаршафите, храната) до откровени лудости. THE INFLIGHT MAGAZINE подбра няколко от най-необичайните изисквания, с които са се сблъскали хората от туристически бранш. Само имайте едно наум – за да погледнат на подобни претенции сериозно, класата трябва да е от пет звезди нагоре.

ПАЗИ МЕ, АКО МОЖЕШ. Когато в хотел се регистрирала група от "Анонимните сексуални манияци", мениджърът вероятно е предусещал, че ще има малко по-необичайни условия. Но едва ли е допускал, че ще се наложи да създаде по спешност нова длъжност. Искането на пристрастените било да се осигурят няколко човека, които да ги следят и да се уверяват, че всеки от групата се прибира в стаята си сам всяка вечер.

Статус: Изпълнено

ДВОЙНА ИГРА. Тренираните рецепционисти вероятно дори не са повдигнали вежди, когато клиент поискал да му дадат две стаи на различни етажи в хотела – едната за него и жена му, а другата – за любовницата му. Ни най-малко не одобряваме постъпката, но не можем да не се възхитим на куража на човека.

Статус: Изпълнено

ЦЕНАТА НА СЛАВАТА. Миналата година футболните звезди на „Барселона“ помолили Turkish Airlines да им осигурят екипаж само от жени за полета. Не е това, което си мислите. На Меси и компания просто им било писнало да дават автографи на всеки пилот и стюард, когото срещнат.

Статус: Изпълнено

ЛЕКА НОЩ. Всеки знае, че не е лесно да заспиш в непозната обстановка. Малко хора обаче са достатъчно смели, за да решат проблема си както един от гостите на хотел в Гаутенг, Южна Африка. След безуспешно въртене в леглото, той отишъл при мениджъра и пожелал в стаята му да бъде пратен човек, който да му пее, докато заспи.

Статус: Изпълнено

ДОМАШНИ ЛЮБИМЦИ. Заможен британец отишъл да посети приятелката си в Маями, за да я помоли да се премести при него в Лондон. Девойката поставила само едно уж невинно условие – да вземе със себе си домашния си любимец. Които обаче се оказал тигър. Нещастият влюбен се сетил да помоли персонала на сградата, в която живее, да уреди транспортирането на животното. И заживели щастливо.

Статус: Изпълнено

В КЛУБА. Мениджърът на хотелската верига Best Western бил помолен да организира сбирка на Клуба на високите хора във Великобритания и Ирландия. Иначе непретенциозната компания имала едно-единствено изискване – минималната дължина на леглата да е 215 см.

Статус: Тъкмо това просто желание се оказало не по силите на всемогъщите хотелиери.

ИМА ЛИ ПИЛОТ В САМОЛЕТА. Сред най-онеправданите хора са стюардесите и стюардите. Освен да се грижат за удобството и сигурността на пътниците, често им се налага и да се отнасят търпеливо към явно безумни молби. Стюардеса на Virgin Atlantic например била помолена от пътничка да отвори прозореца, защото ѝ е загушно. В същата категория се нареждат и исканията пилотът да намали двигателите, защото са шумни, или да спре турбуленцията. В друго измерение на абсурда е въпросът дали в самолета има ресторант McDonalds. Най-странното оставаме за десерт – член на екипажа бил помолен да уреди масаж за кукла Барби.

Статус: Не сме сигурни единствено за куклата.

МИСИЯ ЛОНДОН. Наскоро британското външно министерство публикува някои от най-необичайните молби, отправяни към служителите му по цял свят. В посолството във Франция се обадил човек, който искал информация за номера на обувките на принц Чарлс, за да му изпрати чифт като подарък. От българското посолство в Лондон пък били принудени любезно да отклонят молбата на британец, който искал съдействието им, за да продаде къщата си. Други по-невинни молби на пътуващите били запазването на маса в ресторант и съвети как да отстранят мравки от бунгалото си. ■

THE CUSTOMER IS ALWAYS RIGHT

A massage for a Barbie doll, arranging transport for a tiger or singing a lullaby in a hotel: the following are some of the most absurd demands that have been made (and fulfilled) by the tourist industry.

By ASYA DIMITROVA / Photography SHUTTERSTOCK

If you feel that your job sometimes asks you to do the impossible, remind yourself that it could be much worse. You could be working for a tourist agency, a hotel or an airline. Then you might be spending your days trying to fulfill all kinds of customer demands – from vexing trifles (bed sheets or food) to outright hints of insanity. GO on Air has picked out some of the most unusual demands that have been made of those working in the tourism sector. Keep in mind, however, that such pretensions are taken seriously only if the class of service is five-star or better.

GUARD ME IF YOU CAN. When a group from Sex Maniacs Anonymous checked into a hotel, the manager anticipated that they might have a few special requirements. But he could hardly imagine that he would have to quickly hire several new employees. The maniacs' demand was for the hotel to provide people to keep an eye on their members and make sure that each one retired to his room alone at the end of every day.
Status: Fulfilled.

DOUBLE GAME. The experienced receptionists probably didn't even raise their eyebrows when a customer asked for two separate rooms in the hotel on two different floors. The first was for him and his wife, and the other for his mistress. We do not approve of this in the slightest, yet we cannot but admire this man's courage.
Status: Fulfilled.

THE PRICE OF GLORY. Last year Barcelona's star footballers asked Turkish Airlines to provide them with a female-only cabin crew for their flight. The reason was not what you might think. Messi and company were simply sick of giving autographs to every pilot and flight attendant they met.

Status: Fulfilled.

GOOD NIGHT. Everybody knows that it is hard to fall asleep in an unfamiliar environment. However, few people are brave enough to solve this problem in the way that a guest at a hotel in Gauteng, South Africa did. Having tossed and turned in his bed without any success, he went to the manager and asked him to send somebody to his room to sing him lullabies until he could fall asleep.

Status: Fulfilled.

PETS. An affluent Briton went to Miami to visit his girlfriend, where he planned to ask her to move into his home in London. The girl had one seemingly innocent condition – she wanted to bring her pet with her. The pet, however, turned out to be a tiger. It dawned on the unlucky lover that he would have to ask the staff of the building where he lived to arrange for the animal's transportation, after which he and his girlfriend lived happily ever after.

Status: Fulfilled.

IN THE CLUB. The manager of the Best Western hotel chain was asked to organize a meeting for the Tall Persons Club GB & Ireland. The otherwise unpretentious group had but one condition – the minimum length of the beds had to be 215 cm.

Status: This simple, yet specific demand proved to be beyond the powers of the almighty hotel staff.

IS THERE A PILOT ON THE PLANE. Flight attendants are among the most wronged people. Besides caring for the comfort and safety of passengers, they often have to bear patiently with obviously insane demands. One Virgin Atlantic air-hostess was asked by a passenger to open the window because it felt too stuffy inside. In the same category are demands such as asking pilots to reduce the power to the engines because they are too noisy, or to stop the turbulence. Another dimension of absurdity is represented by the question of whether there was a McDonald's restaurant on the plane. Finally, we are left with the strangest demand for "dessert" – a member of the aircrew was asked to arrange a massage for a Barbie doll.

Status: We are unclear only about the outcome regarding the doll.

MISSION LONDON. Recently, the British Foreign Office published some of the oddest requests that have been made of their staff around the world. A man called their Embassy in France to ask for Prince Charles' shoe size in order to send him a pair of shoes as a gift. The British Embassy in Bulgaria had to courteously decline the request of a Briton who wanted assistance in selling his house. Included among other innocent requests of travelers is booking a table in a restaurant and seeking advice about how to eliminate ants from a bungalow. ■

Здраве и красота чрез силата на водата

Аквахаус Термал & Бийч и Хотел Балнео & СПА Азалия

Съвместни пакетни програми

7
дневна

Лечебна	791 лв.
Алготерапия	791 лв.
Таласотерапевтична	791 лв.
Детокс програма	901 лв.
Аюрведична програма	901 лв.

*цената е за 7 нощувки на човек на база ВВ в двойна стандартна стая в Хотел Балнео & СПА Азалия с включени процедури в Аквахаус Термал & Бийч

*удобен трансфер

*офертата е валидна до 30.04.2018, без официалните празници

Health and beauty by the power of water

Aquahouse Thermal & Beach and Azalia Hotel Balneo & SPA

Package programs

7
days

Therapeutic	791 BGN
Algotherapy	791 BGN
Thalassotherapeutic	791 BGN
Detox program	901 BGN
Ayurvedic program	901 BGN

*the price is for 7 nights per person on BB in DBL standard room in Azalia Hotel Balneo & SPA with treatments in Aquahouse Thermal & Beach

*a comfortable transfer

*the offer is valid until 30.04.2018, not valid for public holidays

Varna, St. St. Constantine and Helena Resort, T: +359 52 812 812, info@aquahouse.bg, aquahouse.bg
Varna, St. St. Constantine and Helena Resort, T: +359 52 358 777, reservations@azaliahotel.com, www.azaliahotel.com

В куфара на Силвен Коло

Силвен Коло е управител на „Мелексис България“ - инженерна компания в областта в на микроелектрониката, която обяви плановете си за разширяване в София през февруари 2018. Нещата, които винаги носи със себе си по време на честите си пътувания:

Lanmon Lenovo: Лаптопът ми е основата на целия ми професионален живот. Немислимо е да тръгна на път без него: с него осъществявам комуникация, анализирам, развивам идеи, изучавам планове и стратегии, работя по документи, съхранявам. Много ми е важен.

iPad: Пътуването ми дава перфектна възможност да чета, за да съм в крак със световните тенденции, както и да се развивам. Ползвам таблета за четете на пресата и на книга. В момента чета „Drive“ на Даниъл Х. Пинк.

Маратонки за бягане Adidas: Когато имам възможност, не пропускам сутрешния крос. Честите пътувания не са много здравословни, а бягането ми помага да поддържам форма.

Работните ми файлове: Те са моя личен органайзър – всеки проект, по който работя, си има своя папка. Нося със себе си всичките текущи проекти, за да съм в течение кой е приоритетен.

Визитки: Абсолютно задължителни за всичките ми срещи. Да запазиш контакт след ползотворна дискусия или дебат може да се случи само с тяхна помощ.

Шоколаг Guylian: Винаги нося шоколаг за семейството и колегите си в „Мелексис“ - такава е отдавна установената традиция. ■

In the Suitcase of Sylvain Collot

Sylvain Collot is the Site Manager of Melexis Bulgaria, microelectronic, engineering company that announced in February 2018 plans for further expansion in Sofia. The things he always takes with him during his frequent traveling:

Laptop Lenovo: My laptop is the "angular stone" of my professional life, so indispensable during travels: communicating, analyzing, elaborating ideas, studying plans and strategy, documenting, storing... So essential.

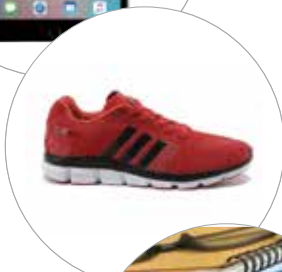
iPad: I find a perfect opportunity to read when on the road, to stay aware with the trends of the world as well as to develop myself. My handy pad is my reading device: checking the press and reading books. Currently I am reading the book 'Drive' by Daniel H. Pink.

Adidas running shoes: If occasion occurs and have the time I do not miss on an early morning running. Frequent traveling is not very healthy and running can help in trying to stay fit.

My working files: My very personal organizer: every project I am working on has its own folder. I bring with me all those on my ongoing projects, visualizing the focus and priorities required.

Business cards: The business cards are a staple for all of the face-to-face interactions I am having. Staying in touch after a good discussion and debate is well facilitated by them afterwards.

Guylian chocolate: I always bring back chocolate for family and colleagues in Melexis, as the well established tradition dictates. ■

Samsnite

BY YOUR SIDE

ВРЕМЕ ЗА МЪЖЕ

Доиде време да обърнем внимание на актуалните трендове в пролетната мъжка мода

Текст КРИСТИНА НИГОХОСЯН

Лежерна и неангажираща – така най-общо можем да определим пролетно-лятната визия на господата през 2018. Свободни силуети, принтове и шик от 70-те години са характеристиките на мъжките колекции за топлия сезон, а това означава, че ще изглеждате подходящо облечени както за неформална работна среща, така и за разпускащо питие във вечерните часове.

Работно облекло

Под това имаме предвид кройки, напомнящи работни гащеризони, сафари якета и много деним. Цветовете са тъмносиньо, бежово и кафяво.

Oversize

Любимият ни Dries Van Noten винаги е залагал на свободните силуети, а този сезон обемните жилетки, дълги тишърти и сака със смъкнати рамене са не само в неговата колекция, но и в тези на Balenciaga и Junya Watanabe. За да не изглеждате прекалено неглиже, внимавайте материалите да са качествени, а изработката – добра.

Бледи цветове

Лилавото и червеното може да са хит в дамските колекции, затова пък мъжете това лято ще са облечени в приглуше-

ни тонове. За да не скучаете в пастелите, пробвайте да ги съчетавате помежду им – бледожълто с кафяво, приглушено червено с деним.

Принтове

Тенденцията е повсеместна вече няколко сезона – якета с принтове и тениски с логотипи или забавни слогани има както в колекциите за дами, така в мъжките дефилета. Ако сте ъ фен, гледайте останалите части от тоалета ви да са неутрални.

Очила от 70-те

Авиаторски модел, жълти стъкла, големи рамки. Ако се чудите как точно да ги носите, просто пуснете Image search с името Стив Маккуин.

Сандали и чехли

Знаем, че да ги обуем извън плажа е доста коварно за много мъже. Но затова са тук дизайнери като Bottega Veneta и Tom Ford, които ни показват как да ги комбинираме без да изглеждате смехотворно на градските улици. Чехлите са подходящи са панталони със свободна кройка и мека материя, докато сандалите ви позволяват да ги обуем с джинсови и чино модели. Ако ви се носят шорти, по-добре заложете на кецове. ■

1.

2.

3.

4.

1. Gucci
2. Off-White
3. Prada
4. Incotex
5. Kent & Curwen
6. Bottega Veneta

*World Luxury
Spa
Awards
WINNER 2015*

★★★★★
VICTORIA SPA
THE REAL ASIAN SPA
VICTORIA SPA CENTERS:

- Hotel Ramada Princess, Sofia - +359 895 79 29 38**
- Pulse fitness, 132 Bulgaria blvd + 359 897 99 41 01**
- Hotel Royal Spa, Velingrad - + 359 895 79 28 39**
- Grand Hotel Bansko +359 897 99 41 00**
- Grand Hotel Sveti Vlas + 359 892 222 818**
- Hotel Royal Beach Barcelo, Sunny Beach + 359 893 88 29 29**
- Park, Hotel & Spa Infinity, Velingrad +359 887 99 06 99**
- Hotel Wyndham Princess Batumi, Georgia +995 599 31 30 12**

www.victoria-spa.com

TIME FOR MEN

The time has come to pay attention to the current trends in spring men's fashion

By KRISTINA NIGOHOSYAN

Leisurely and casual - that is how we may define in general terms the spring-summer appearance of the gentlemen during 2018. Unrestricted silhouettes, prints and 70s chic are the characteristics of the men's collections for the warm season, and this means that you will look appropriately dressed both for an informal work meeting and for a relaxing drink during the evening hours as well.

Workwear

By this we mean cut, resembling work overalls, safari jackets and lots of denim. The colours are dark blue, beige and brown.

Oversize

Our favourite Dries Van Noten has always staked on the unrestricted silhouettes, and this season the voluminous waistcoats, long T-shirts and coats with a lowered shoulder line are part not only of his collection, but also of those by Balenciaga and Junya Watanabe. In order for you not to look too negligee, be careful for the fabrics to be of high quality, and the workmanship - fine.

Pale colours

Purple and red may be a hit in women's collections, however this summer men will be dressed in more subdued shades. In order not to get

bored in the pastels, try combining them with each other - pale yellow with brown, subdued red with denim.

Prints

The trend is ubiquitous for several seasons already - jackets with prints and T-shirts with logos or amusing slogans can be found both in women's collections and in men's fashion shows. If you are its fan, make sure the other parts of your dress are neutral.

Sunglasses from the 70s

Aviator style, yellow lens, big frame. If you're wondering precisely how to wear them, just perform an Image search with the name Steve McQueen.

Sandals and slippers

We know that putting them on outside the beach is quite tricky for many men. But that is why designers such as Bottega Veneta and Tom Ford are here, who are showing us how to pair them without looking ridiculous on the city streets. Slippers are suitable for trousers with an unrestrained cut and soft fabric, while sandals allow you to wear them with jeans and chinos. If you want to wear shorts, you better stake on the sneakers. ■

И НЕКА СИЛАТА БЪДЕ С ТЕБ

10 съвсем елементарни трика, от които
тренировките ви ще станат не само по-приятни, но и
доста по-ефективни

Текст КРИСТИНА НИГОХОСЯН / Фотография SHUTTERSTOCK

Колкото и съвестно да тренирате, желаните резултати винаги идват по-бавно, отколкото ви се иска. Но преди да обвините организма или пък мързела си, прегледайте долния списък. Твърде вероятно е с няколко лесни промени във физическата ви активност и времето, свързано с нея, да успеете да постигнете резултатите, които си представяте.

КАФЕ ПРЕДИ ТРЕНИРОВКА. Комбинацията от упражнения и определен начин на хранене се смята за най-балансиран и резултатен начин за намаляване на теглото. Затова не е учудващо, че ако пиете кафе или кофеинова напитка половин час преди да влезете във фитнеса, престоят там ще ви се стори по-приятен, а заниманията – по-лесни. Освен това централната ви нервна система ще е стимулирана и ще ви кара да сте по-енергични.

РАБОТЕТЕ С ПЛАН. Ако имате яснота какво точно ще правите, когато сте във фитнеса, ще спестите много време в чудене и лутане между уредите. Мислено планирайте кои упражнения ще направите днес, в какъв ред са и къде се намират нужните ви уреди. Добре е да

имате и втори вариант, в случай, че набелязаният е зает.

ТЕЛЕФОН В САМОЛЕТЕН РЕЖИМ. Времето за тренировка е времето, което инвестирате в себе си и здравето си. Така че се отнесете отговорно към него и не го пилейте в чатове и ровене из Facebook. Най-добре оставете телефона си в съблекалнята.

ЗАПОЧНЕТЕ С РАЗТЯГАНЕ. Изберете динамичен стречинг за начало на тренировката си. За разлика от статичния, при него движенията са плавни, бавни, но непрекъснати и съчетани с ходене. Целта му е да затопли мускулите и да повиши еластичността на сухожилията, за да бъдат готови за същинското натоварване.

СИЛОВИ ТРЕНИРОВКИ. Не е нужно да имате амбиции на културист, за да тренирате мускулите си. Силовите упражнения увеличават плътността на костите, което намалява рисковете от фрактури и остеопороза. Така предотвратявате и загубата на мускулна маса, която настъпва с възрастта, а и работите за сърдечносъдовата система, понижаването на кръвното налягане

и холестерола.

НАМАЛЕТЕ ПОЧИВКИТЕ. С това автоматично се повишава интензивността на тренировката, а сърдечният ритъм се задържа учестен. Така тренирате не само тялото, но и ума си да работи ефективно и да не се поддава на умората. Основното правило при интервалите между упражненията е да почивате толкова, че да имате сили да изпълните ефективно следващата си серия, но не толкова, че да сте напълно възстановени.

ДОБАВЕТЕ ТЕЖЕСТИ. Става дума за обикновените упражнения като клякания или коремни преси. Ако ги владеете почти до съвършенство, може би е време да добавите гъмбел или медицинска топка – така ще натоварите още малко тялото си.

МИСЛЕТЕ, ДОКАТО ТРЕНИРАТЕ. Може да ви звучи като съвет от холистичен лечител, но да насочите мисълта си към групата мускули, с която работите в момента, ще направи упражнението ви по-ефективно. Докато правите лицеви опори например, си пред-

ставете как изглежда тялото ви отстрани, достатъчно изпълнато ли е, как се съкращават мускулите на ръцете ви.

ИНДИВИДУАЛНА ПРОГРАМА. Ако така и така сте решили да сте постоянни с посещенията си във фитнеса, защо не инвестирате още малко в грижата за себе си и не помолите инструктор да изработи програма за упражнения, която е съобразена с вашите нужди и очаквания? Ако работите по един и същи начин всеки път, тялото ви ще „разбере“ какво искате от него и ще се променя именно там.

АЛТЕРНАТИВИ НА ФИТНЕСА. През цялото време говорим за тренировки във фитнес зала, но може би подобен тип физическа активност не ви вълнува въобще? Няма проблем - важно е да намерите правилната за вас, така че да ви доставя удоволствие. Ако фитнес залата не ви предразполага, може да започнете сутрешен джогинг. Йогата ви е прекалено бавна? Тогава може би интензивно групово занимание като някакъв вид танци ще е по-подходящо за вас. ■

And May the Force Be With You

10 quite elementary tricks, from which your workouts will become not only pleasant, but also considerably more effective

By KRISTINA NIGOHOSEYAN / Photography SHUTTERSTOCK

No matter how scrupulously you are training, the desired results are always coming slower than you like them to. But before you blame your body or your laziness, take a look at the following list. It is quite probable that with a few easy changes in your physical activity and the time, connected with it, you may be able to achieve the results that you are imagining.

COFFEE BEFORE A WORKOUT. The combination of exercises and a certain diet is considered to be the most balanced and productive way of reducing bodyweight. Therefore it is no surprise that if you drink coffee or a caffeine drink half an hour before entering the gym, your stay there will appear to you as more pleasant, and the activities - easier. Besides that your central nervous system will be stimulated and will make you be more energetic.

WORK WITH A PLAN. If you have clarity as regards to what exactly you will be doing while you are at the gym, you will save a lot of time wondering and roaming about between the machines. Plan mentally which exercises you will perform today, in what order, and where are the machines necessary to you. It is good to also have a second variant, in case the one you selected is occupied.

PHONE PUT IN AIRPLANE MODE. The time for a workout is the time that you invest in yourself and your health. So treat it with responsibility and don't waste it chatting and surfing Facebook. It is best if you leave your phone in the changing room.

START WITH STRETCHING. Choose dynamic stretching for a start of your workout. In contrast to the static one, with it the movements are easy, slow, but continuous and combined with walking. Its aim is to warm up the muscles and to increase the elasticity of the tendons for the real workload."

STRENGTH TRAINING. It is not necessary to have the ambitions of a bodybuilder in order to train your muscles. Strength training increases bone density, which reduces the risks of fractures and osteoporosis. In this way you are also preventing the muscle loss, which occurs with age, and you are also working for the cardiovascular system, for lowering the blood pressure and the cholesterol.

REDUCE THE REST PERIODS. With this the intensity of the workout is

Hotel Marinela
NDFIA
19 FLOOR

0887 080 080
00:00-24:00

 Gentleman Club Geisha
 /Gentleman Club Geisha

automatically increased, and the heart rate is kept fast. This way you are training not only your body, but also your mind to work effectively and not to succumb to fatigue. The essential rule with the intervals between the exercises is to rest that much, so as to have the strength to implement your next series effectively, but not that much, so as to be completely recovered.

ADD WEIGHTS. We are speaking of the ordinary exercises such as squats or crunches. If you have mastered them almost to perfection, maybe it is time to add dumbbells or a medicine ball - this way you will exert your body a little more.

THINK WHILE YOU ARE TRAINING. It may sound like an advice by a holistic healer, but aiming your thought towards the group of muscles with which you are working at the moment, will make your exercise more effective. While you are making push-ups for example, imagine how your body looks, is it stretched enough, how are the muscles of your arms contracting.

AN INDIVIDUAL PROGRAMME. If you have already decided to persevere with your visits to the gym, why not invest a little more in the care for yourself and ask an instructor to elaborate an exercises programme, which is appropriate to your needs and expectations? If you are working in the same way every time, your body will "understand" what you want from it and will change precisely there.

ALTERNATIVES TO FITNESS. The whole time we are speaking of work-outs at a gym, but maybe such kind of physical activity is not interesting to you at all. No problem - the important thing is to find the right one for you, so that it gives you pleasure. If the gym does not predispose you, you may start jogging in the mornings. Yoga is too slow for you? Then maybe an intensive group occupation such as some kind of dancing will be more suitable for you. ■

DENTAL CLINIC

EO Dent

И ДЕНТАЛЕН ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ

Подарете си красива усмивка в ЕО Дент и решете своите проблеми със зъбите за една седмица в България.

Цялостна грижа – от изобелване до имплантология, 3D-диагностика, лечение с лазер, фасети и циркониеви конструкции. Всичко това е реалност в дентални клиники ЕО Дент.

Много години опит, доверие и сигурност.

ЕО Дент е клиниката, която преобрази усмивката на Силвестър Сталоун и на още много други известни личности.

ПЪРВАТА БЪЛГАРО-НЕМСКА
ИМПЛАНТОЛОГИЧНО-ХИРУРГИЧНА
ДЕНТАЛНА КЛИНИКА

THE FIRST BULGARIAN-GERMAN
DENTAL SURGERY AND
IMPLANT CLINIC

EO DENT AND DENTAL TOURISM IN BULGARIA

Treat yourselves to a beautiful smile at EO Dent and find a solution to your teeth problems during one week in Bulgaria.

Complete care for your smile – from teeth whitening to implant dentistry, 3D diagnostics, laser treatment, veneers and zirconia constructions – all this is a reality in the EO Dent dental clinics.

Many years of experience, confidence, and security.

EO DENT is the clinic that transformed Sylvester Stallone's smile – and many other celebrities, too.

www.eo-dent.com info@eo-dent.com EODent
мел./tel.: +359 888464666, +359 888615487, +359 884434363

Restaurant salle au 1er

Restaurant

La Bohème

MOULES
FRITES
12.
Coca-Cola

RUE
NORVINS

ПЪТЕШЕСТВИЯ С ВИЛИЦА: ПАРИЖ

Французите открий време са прочути с умениято да се наслаждават на виното и храната – и съвсем заслужено

Текст: МАРГАРИТА СПАСОВА / Фотография: SHUTTERSTOCK

TRAVEL WITH A FORK: PARIS

The French have long been famous for their ability to enjoy wine and food – and quite deservedly so

By MARGARITA SPASOVA / Photography SHUTTERSTOCK

Admit it: when it comes to wine and tourism, what is the first place that comes to mind? Paris, of course! The French have long been famous for their ability to enjoy the small (and big!) pleasures in life – from wine and food to fashion, art and love. In everyday life this philosophy is reflected in the culture of coffee that flows freely on the chic boulevards and narrow streets. Coffee has long been something of a ritual – it is usually enjoyed at an outdoor café, which ena-

bles you to contemplate the eternal river of life, to chat with friends, or to flirt with a passerby.

EATING IS ANOTHER THING ALTOGETHER.

The confusion starts as soon as you cross the threshold of the seemingly friendly bistro. Instead of inviting you in, the waiter raises an eyebrow, looks you up and down, and then through clenched teeth utters the damning: Avez-vous réservé? Do you have a reservation?

Well yes, dinner in a Paris restaurant is a major feat that requires advance planning, attention and discipline. First, the restaurants serve food only during strictly fixed hours for lunch (12-2 pm) and dinner (7:30-11 pm). Loyalty to your bistro is proverbial, and it explains the meaning of the magic word “reservation.” Second, it is normal to wait to be served here. You sit, let’s say for about 15 minutes, with no waiter anywhere in sight. There’s nothing left to do but to

shrug your shoulders like a true Frenchman. The explanation? Hiring staff in France is a madly expensive business, so waiters are generally few and far between and are extremely overworked. So don't get annoyed – after all, you are in for a long stay (2-3 hours with an aperitif, a three-course meal, coffee and a digestif after dessert). In France personal charm will open many doors, and a practiced smile can work wonders! Seduction in the French sense of the word -- i.e. the knack to charm the other person -- is the salt of life. Charm is your most powerful weapon. If you don't use it, the taxi driver will ask for more money, the waiter will look at you with disdain, and you will be given the worse possible hotel room.

AS A RULE IN THE RESTAURANT you have to ask for the bill – it is considered extremely rude

for a waiter to “urge” you to leave after you've had your meal. You won't see any drunk revelers here – the French value wine for its taste and not for its intoxicating quality – nor will you hear any loud voices. “They are like eggshells in a soufflé,” the Parisians say.

If you want to acquire Parisian manners, first act carelessly and don't get all dressed up. Always order a minimum of three dishes, regardless of whether you are hungry or not, and eat all the food down to the last bite (besides, the servings are small). Dip your bread in the sauce – this is a law here. Have some cheese before or instead of dessert. Round cheeses are cut like cakes. Have coffee with milk in the morning and an espresso in the afternoon. Leave a small tip, but do it regularly. Smoke anywhere and at any time. And never start a quarrel about wine with the sommelier – he knows his job, believe me!

FIVE PARIS FASCINATIONS

You can sit for hours in a charming place, meditating over a cup of coffee with cream, without ever getting a hint that it's time for you to go.

Try the hot, freshly baked croissants from the corner boulangerie (bakery), where there is always a line because everyone in the neighborhood knows that it is the best. The same thing happens in every neighborhood.

Visit the markets with their abundant fruits and vegetables, which are arranged in pyramids, and, when bought, are carefully wrapped in colored paper and tied with a curled ribbon.

Appreciate the elegant 80-year-old ladies with their immaculate coiffure, make-up, high heels and fishnet stockings, which simply convinces you that life is wonderful.

Sample as many of the more than 400 smelly cheeses and thousands of wines priced below 10 euros a bottle that you can.

SOME REFINED TASTES. A chief element in French cuisine is the small bouquet of spices - bouquet garni. The classic version includes a bay leaf, parsley and thyme, wrapped in celery stalks and tied with a string or placed in a small cloth bag. It is used to season soups and bouillons during cooking, but is removed before serving. You will experience this taste on the tip of your palate. Another emblem of French cuisine dates from 1759 when the English troops besieged the then French island of Menorca and Port Mahon. Food supplies were running low – only vegetable oil and eggs remained. The soldiers and officers were so fed up with omelets that the French chief commander Duke Richelieu ordered that a new dish be invented. And his chef created an ambrosia that, in honor of the town, was called mayonnaise! Be sure to try French mayonnaise and you'll find out what the word means. ■

Признайте си честно: когато говорим за вино и туризъм, кое е първото място, което ви хрумва? Париж, разбира се. Французите открай време са прочути с уменията да се наслаждават на малките (и големите!) удоволствия на живота - от виното и храната до модата, изкуството и любовта. Във всекидневието това светоусещане се отразява в културата на кафенето, което се лее по шикозните булеварди и тесните улички. Кафето открай време се е превърнало в своеобразен ритуал - обикновено се пие в кафене на открито, така че да съзерцавате вечната река на живота, да бърбите с приятели или да флиртувате с минувачите.

ПОХАПВАНЕТО Е СЪВСЕМ ДРУГА РАБОТА.

Объркването започва, още щом прекратите прага на приветливото наглед бистро. Вместо да ви покани, келнерът повдига вежда, оглежда ви високомерно от главата до петите и процежда проклятието: Avez-vous reserve? Имате ли резервация?

Мда, вечерята в парижки ресторант е висш пилотаж, изискващ предварително планиране, внимание и дисциплина. Първо, ресторантите сервират храна само в строго определените часове за обяд и вечеря - обикновено от 12 до 14 часа и от 19.30 до 23 часа. Верността към вашето бистро е

ПЕТ ПАРИЖКИ ОЧАРОВАНИЯ

Можете да седите часове наред в някое очарователно заведение, медитирайки над чаша кафе със сметана, без да получите и намек, че е време да си ходите.

Да опитате топлите, прясно изпечени кроасани от ъгловата boulangerie (хлебарница), където винаги има опашка, понеже всички в квартала знаят, че е най-добрата. И това е във всеки квартал.

Да видите пазарите с пъстрите плодове и зеленчуци, подредени в хеопсови пирамиди, старателно увишани при покупка в разноцветна хартия и завързвани с нахърнена панделка.

Да оцените елегантните 80-годишници с безупречна фризура, грим, високи токчета и мрежест чорапогашник, които просто ви дават увереност, че животът е прекрасен.

Да се опитате да дегустирате колкото може повече от над четиристотинте вмирисани сирена и хилядите вина на цена под 10 евро бутилката.

пословична и обяснява смисъла на магическата дума "резервация". Второ, тук е нормално да чакаш да те обслужат. Седиш примерно 15 минути, а келнера никакъв го няма. Не ви остава нищо друго, освен да вдигнете рамене като истински французин. Обяснението? Във Франция наемането на персонал е убийствено скъпо удоволствие, така че по правило келнерите са малко на брой и страшно претоварени. Така че не се впрягайте - и без това ви се очертава дълъг престой (2-3 часа с аперитив, три блюда, кафе и джестив след десерта). Във Франция личният чар е велика сила, така че една отработена усмивка може да сътвори чудеса! Съблзняването във френския смисъл на думата - тоест уменията да очароваш другия - е солта на живота. Чарът е вашето най-мощно оръжие. Ако не го използвате, таксиджията ще ви вземе повече пари, келнерът ще ви погледне с презрение и ще ви гадат най-кошмарната хотелска стая.

ПО ПРАВИЛО В РЕСТОРАНТА вие трябва да си поискате сметката - смята се за върховна грубост келнерът да ви "подтикне" да си вървите, след като се нахраните. Тук няма да видите пийнали гуляджии - французите ценят виното заради вкуса, а не заради неговото опиянение, и няма да чуete високи гласове. "Те са като яйчени черупки

в суфлето", казват парижани.

Ако искате да усвоите парижките маниери, първо, раздавайте го небрежно и недейте да се "изтупват". Винаги поръчвайте минимум три блюда, независимо дали сте гладни, и изяждайте храната до последния зълък (порциите и без това са малки). Топете си хляба в соса - тук това е закон Божи. Хапнете сирене преди или вместо десерта. Кръглите сирена се режат като торта. Сутрин пиете кафето си с мляко, а следобед - еспресо. Давайте малък бакшиш, но редовно. Пушете навсякъде и по всяко време. И в никакъв случай не влизайте в спор за вино със сомелиера - той си знае работата, поварвайте ми!

НЯКОИ ТЪНКИ ВКУСОВЕ. Основен момент във френската кухня е малкият букет от подправки - bouquet garni. В класическия вариант влизат дафинов лист, магданоз, мащерка, увити в стебла от целина и завързани с конец или поставени в тензухена торбичка. Използва се за овкусяване на супи и бульони, като се поставя по време на готвенето и се изважда преди да се сервира ястието. Ще усетите този вкус на върха на небцето.

Друга емблема на френската кулинария

гатира от 1759, когато английските войски обсаждали френския остров Майоран и пристанището Майон. Хранителните запаси били на привършване - останали само олио и яйца. На войниците и офицерите толкова им втръснало от омлети, че френ-

ският главнокомандващ херцог Ришелю наредил да се измисли ново ястие. И неговият майстор готвач сътворил амброзия, която в чест на града нарекли майонеза! Непременно опитайте френската майонеза, за да знаете какво означава тази гума. ■

Bedroom Premium Club

София, ул. Лега 2
телефон: 0888 764 422, 0888 860 666
e-mail: reservation@bedroom.bg
www.bedroom.bg

bedroom
PREMIUM CLUB

Bedroom Premium Club

2, Lege Street, Sofia, Bulgaria
Phone: +359 888 764 422, +359 888 860 666
e-mail: reservation@bedroom.bg
www.bedroom.bg

Един от най-атрактивните клубове в центъра на София е Bedroom Premium Club. С неповторимия си дизайн, гостуването на световноизвестни диджеи и постоянно присъствие на популярни личности, той е притегателен център за ценителите на лукса и забавленията.

Клубът отговаря на най-високите европейски стандарти - първокласно обслужване, перфектен звук, мултимедийно шоу, VIP зона, служители, паркиращи автомобили...

Bedroom Premium Club напомня на античен храм, а бъдещето е добавено към миналото с нови архитектурни елементи в синтетичен модерен растер, екрани с 3D video mapping, метални перфориран пана. Използваните материали са първо, метал, камък, стъкло, естествена кожа, натурален текстил. Акцент в интериора е таванът на клуба, който е уголемена проекция на картината "Shhh", в която са събрани забранени образци от еротичното изкуство. Клубът притежава динамично осветена сцена с интегриран catwalk, който дава възможност за разгръщане на мащабна балетна хореография.

Bedroom Premium Club предлага на своите гости богат ентъртеймънт, авангардни шоу-спектакли, екстравагантни костюми, високотехнологични светлинни ефекти, допълнен с перфектен звук и мултимедийно шоу!

Амбициите на Bedroom Premium Club е в създаването на собствена публика и издигането на нощния живот у нас до най-високи стандарти!

One of the most attractive clubs in Sofia city center is Bedroom Premium Club. With its unique design, guest world famous DJs and the permanent presence of celebrities, it attracts luxury and entertainment lovers.

The club meets the highest European standards - first class service, perfect sound, multimedia show, VIP area, valet parking...

Bedroom Premium Club reminds of an ancient temple and the future is added to the past with new architectural elements in synthetic modern raster, 3D video mapping screens, metal perforated panels.

The materials used are wood, metal, stone, glass, genuine leather, natural

textile. The emphasis in the interior design is the ceiling of the club, which is an enlarged reproduction of the painting "Shhh", gathering erotic art forbidden examples. The club has a dynamically lit stage with an integrated catwalk, which enables the unfolding of large-scale ballet choreography.

Bedroom Premium Club offers its guests great entertainment, avant-garde shows, extravagant costumes, high tech lighting effects, complemented by perfect sound and a multimedia show!

Bedroom Premium Club's ambitions are in building its own audience and the rise of Bulgarian nightlife to the highest standards!

Spaghetti Kitchen*Bar

София, площад Св. Неделя 3
www.spaghetti-kitchen.bar
e-mail: office@spaghetti-kitchen.bar
тел.: 089 304 66 66

Ако трябва да забодем карфица в центъра на София, ще бъде точно тук – на площад Света Неделя 3, при чисто новият Spaghetti Kitchen*Bar. Отпращайки се към парадния вход, виждаме едно съвсем различно място – интериор на няколко нива и съвсем различни зони с много акценти и детайли, живеещи в пълна хармония.

Вкусната обиколка на мястото започва с това, с което обикновено свършваме – десерта. На входа ни посреща витрина с авторски десерти, приготвени на място от майстор сладкарите на Spaghetti Kitchen.

Ако си решил да преоткриеш италианската храна, просто се отдай на прясна паста и добре препечена по ръбчетата пица в Morello фурната. Разбира се, Италия не е самотна на вкусната карта, която стои пред нас. Тръгваме на околосветско пътешествие с японското патешко, норвежка сьомга, октопод от Санторини, както и няколко предложения от българската кухня. Зоната с прошуто бара пък е прекрасно място за вино и тапаси. Нова-торските коктейли, които се предлагат, са истинско произведение на алкохолното изкуство.

Накратко – Spaghetti Kitchen*Bar е мястото, на което можеш да се срещнеш с приятели, да хапнеш хубава храна или да пиеш любимия си коктейл в приятна атмосфера.

SPAGHETTI KITCHEN★BAR

EAT • DRINK • SOCIALIZE

and tapas. The innovative cocktails they offer are a real work of the alcoholic art. In a nutshell – Spaghetti Kitchen*Bar is the place where you can meet friends, eat good food or have your favorite cocktail in a pleasant atmosphere.

Spaghetti Kitchen*Bar

3, Sveta Nedelya Square, Sofia
www.spaghetti-kitchen.bar
e-mail: office@spaghetti-kitchen.bar
phone: +359 89 304 66 66

If we need to put a pin in downtown Sofia, it will be right here – at 3 Sveta Nedelya Square, at the brand new Spaghetti Kitchen*Bar. Heading for the front door, we see a completely different place – interior on several levels and completely different zones with a lot of highlights and details, living in perfect harmony.

The delicious tour of the place begins with what we usually end with – dessert. A window with original desserts, prepared here by Spaghetti Kitchen's pastry chefs, welcomes us at the entrance.

If you've decided to rediscover Italian food, just indulge in fresh pasta and crispy pizza round the edges in the Morello oven. Italy, of course, is not alone on the delicious map we have in front of us. We set off on a round-the-world trip with Japanese duck, Norwegian salmon, Santorini octopus, as well as a few offers from the Bulgarian cuisine. What's more, the prosciutto to bar zone is a great place for vino

Spaghetti kitchen

София, ул. 6-и септември №9
Резервации тел.: 0890 5 66666
office@spaghetti-kitchen.com
www.spaghetti-kitchen.com

Няма как да преминете по улица „6-и септември“ и да останете безразлични към вида на този наистина необикновен ресторант. Какво го прави такъв, ще разберете в момента, в който прекрачите прага му. С една-единствена крачка забравяте за работната суматоха на големия град и се пренасяте в един друг сюжет с въздушна атмосфера и безброй кулинарни предложения. Тук ще откриете приятна комбинация от съвременен дизайн в обзавеждането, изискано меню с интернационална кухня и отпускателна музика. От месец ноември се открива и отопляема външна градина. Заведението впечатлява и с деликатно лично отношение към клиента и усещане за домашен уют. Всичко това превръща Spaghetti Kitchen в най-модерното и желано място в София.

SPAGHETTI KITCHEN★

ITALIAN FOOD AMERICAN GRILL

Spaghetti kitchen

9, 6th of September Str., Sofia, Bulgaria
Reservations: +359 890 5 66666
office@spaghetti-kitchen.com
www.spaghetti-kitchen.com

It is not possible to pass 6th of September Street and to remain indifferent to the appearance of this unusual restaurant. You will understand what makes it so unusual the minute you cross its threshold. Only one step and you forget about the busy turmoil of the city, and move into another reality that has a magic atmosphere and countless culinary propositions. Here you will find a pleasant combination of contemporary interior design, exquisite international cuisine and relaxing music. The restaurant also impresses with its delicate personal attitude towards the customer and the feeling of home comfort. All this makes Spaghetti Kitchen the most modern and desired place in Sofia.

Център по дентална медицина Свети Георги

ул. Константин Иречек 20, София, България
тел. 02/954 47 83, тел./факс 02/952 41 94
моб. тел.: 0886 129 213, 0898 526 082
e-mail: dc_st.george@abv.bg

Ако имате два свободни дни в София, идете на зъболекар дори да смятате, че не ви е необходимо. Повечето българи, които живеят в чужбина, редовно се прибират с единствената цел да си лекуват зъбите в България, където стоматолозите не само се справят доста добре, но и за по-малко пари.

В денталния център на г-р , специализиран ендодонтия, парадонтология и имплантология в Австрия, Италия, Швейцария и Франция, може да получите и козметични услуги. Една от възможностите е да си избелите зъбите по най-популярните в Европа технологии или просто да си направите профилактичен преглед. Новост в центъра е лечението с лазерен апарат без болка и без анестезия.

St. George Dental Services Centre

20 Konstantin Irechek Str., 1000 Sofia, Bulgaria
phone: +359 2/ 954 47 83, phone/fax: +359 2/952 41 94
cell phone: +359 886 129 213, +359 898 526 082
e-mail: dc_st.george@abv.bg

If you have a couple of days to spare in Sofia then you should visit a dentist – even if you don't think you need to. The majority of Bulgarians who live abroad regularly return with the single aim of having their teeth taken care of in a country where the dentists not only perform a very decent job, but also charge a lot less.

At Dr. Tsalov's Dental Services Centre you can also have cosmetic treatments. Dr. Tsalov has studied endodontics, paradontology, and implantology in Austria, Italy, Switzerland and France. Therefore, you will have the opportunity to have your teeth whitened with the latest European technology, or simply have a check-up.

Laser treatment, which is performed without anesthesia and is completely painless, is one of the centre's more novel procedures.

Медицински комплекс „Доверие“

София, ж.к. Овча купел 2, ул. Фридрих Грюнангер №2
тел.: 02 40 36 100; 02 40 36 143
www.mbal.doverie.bg
info@mbal.doverie.bg

МК „Доверие“ е модерен медицински комплекс, разделен функционално на диагностично-консултативен център и многопрофилна болница за активно лечение.

В МБАЛ „Доверие“ за пръв път в България с роботизираната система „Да Винчи“ е извършен серкляж – хирургична манипулация, която цели предотвратяването на преждевременно раждане. В МБАЛ „Доверие“ много жени, чиито единствен шанс за износване на бременността е серкляжът, имат възможност да получат качествено лечение по съвременен метод с най-съвременна апаратура и инструментариум.

Болница „Доверие“ е една от първите частни болници в България. Създадена е в края на 2005 г. и вече над 10 години е част от „Доверие Обединен холдинг“ АД. Тя е модерна европейска болница, различна от стандартните български болници във всяко отношение, като предлага много по-съвременно обслужване, апаратура и леглова база.

На разположение на пациентите на МК „Доверие“ са:

- Медицински център, разполагащ със собствени лаборатории и високотехнологично диагностично оборудване.
- Многопрофилна болница за активно лечение с 8 специализирани отделения за болнична помощ.
- 4 операционни зали и стационар от над 100 легла.

Освен високотехнологично оборудване и специализирани отделения, Медицински комплекс „Доверие“ може да предложи на своите пациенти оперативно лечение с единствената в София система за роботизирана хирургия „Да Винчи“. Над 80% от всички диагностични и лечебни процедури се извършват чрез прилагане на минимално инвазивен (безкръвен) метод от висококвалифицирани екипи чрез съвременна ендоскопска апаратура.

Doverie Medical Complex

Sofia, Ovcha Kupel 2 District, 2, Friedrich Grunanger Street
phone: 02 40 36 100; 02 40 36 143
www.mbal.doverie.bg
info@mbal.doverie.bg

MC "Doverie" is a modern medical complex functionally divided into a diagnostic-consulting center and a multiprofile hospital for active treatment.

At Doverie Hospital for the first time in Bulgaria with the robotic system "Da Vinci" a surgical manipulation aimed at the prevention of premature birth was performed. At Doverie Hospital, many women whose only chance of wearing pregnancy is the robotic treatment, have the opportunity to receive high-quality treatment using ultramodern method and instrumentation.

Doverie Hospital is one of the first private hospitals in Bulgaria. It was established at the end of 2005 and has been part of Doverie United Holding AD for more than 10 years. It is a modern, European hospital, different from the standard Bulgarian hospitals in every respect, offering much more modern service, equipment and bed base.

The patients of MC "Doverie" are at the disposal of:

- A medical center with its own laboratories and high-tech diagnostic equipment.
- Multi-profile Active Treatment Hospital with 8 specialized hospital care units.
- 4 operating halls and more than 100 beds.

In addition to high-tech equipment and specialized departments, Doverie Medical Complex can offer its patients an operative treatment with the only Da Vinci robotic surgery system in Sofia. Over 80% of all diagnostic and treatment procedures are performed by applying a minimally invasive (bloodless) method by highly qualified teams using modern endoscopic equipment.

ВАЖНО!

ПРАВИЛА ЗА ПРЕВОЗ НА БАГАЖ ПО ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР

Всички пътници на България Ер имат право на превоз на безплатен ръчен багаж в салона и регистриран багаж /в багажника на самолета/, в зависимост от избраната тарифа. Безплатните норми за брой и тегло на багажа могат да бъдат различни, в зависимост от класата на пътуване /бизнес или икономична/, както и от тарифата, по която е издаден билета. Превозът на багаж по редовните линии е съобразен и с някои общи правила и политиката на България Ер, които трябва да имате предвид.

Авиокомпания България Ер въвежда по линиите си правила за превоз на багаж за билети, издадени след 2 май 2011 г. Системата **PIECE CONCEPT** се базира на броя, теглото и размерите на чекирания багаж.

ТАРИФИ БЕЗ РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен само ръчен багаж, има право да превози в кабината на самолета безплатен багаж както следва:

Класа на обслужване	Норма на безплатен багаж	Такси за багаж
Икономична класа	1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55x40x23 см (сумарна дължина до 118 см)*	Първи брой регистриран багаж до 23 кг и до 158 см*: • Вътрешни полети – 15 евро на посока • Международни полети – 20 евро на посока

ТАРИФИ С РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен регистриран багаж, има право да превози в багажниците на самолета безплатен багаж както следва:

1. По международни и вътрешни линии

Класа на обслужване	Норма на безплатен багаж
Бизнес класа	1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55x40x23 см (сумарна дължина до 118 см)* 2 броя чекиран багаж по 23 кг или 1 брой до 32 кг, до 158 см* всеки**
Икономична класа	1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55x40x23 см (сумарна дължина до 118 см)* 1 брой чекиран багаж до 23 кг и до 158 см*

2. Изключения

Вид карта	Пояснения
Златна карта FLY MORE	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
За билети заплатени с карта VISA Platinum от ЦКБ	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
За билети заплатени с кобрандирана карта България Ер и ЦКБ	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
За членове на програмата „CCB Club“	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
Моряци	2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**
Бебета от 0-2 години	В случай, че тарифата по която е издаден билета на възрастният, придружаващ бебето позволява 1 брой чекиран багаж до 23 кг, то бебето има право на 1 брой чекиран багаж до 10 кг. Превозът на бебешки колички се извършва безплатно, но те следва задължително да се предават и получават непосредствено при качване/слизване на/от самолета. Авиокомпанията не носи отговорност за щети в резултат на транспортиране по багажните ленти, в случай, че количката не е предадена/получена на/от самолета.

* Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l +h+w/. Пътникът може да превозва и повече от безплатната норма багаж срещу допълнително заплащане. Трети багаж се таксува по максималната такса за трети свръхбагаж.

** Ако билетите Ви са заплатени в сайта на компанията, както и в случаите на: притежание на златна карта FLY MORE, членство в програмата CCB Club, или за билети, заплатени с кобрандирана карта от ЦКБ и България Ер или карта Visa Platinum от ЦКБ, е необходимо да се свържете с нас на тел.: +359 2 4020 400 или на е-мел: callfb@air.bg за преиздаване на билета с право на 2 броя безплатен багаж. Притежанието на карти CCB Club, Visa Platinum от ЦКБ, кобрандирана карта от ЦКБ и България Ер, както и златна карта FLY MORE не дава право на безплатен допълнителен чекиран багаж по тарифа без багаж. Правото на два броя багаж за притежатели на златна карта FLY MORE и CCB Club и за билети, заплатени с кобрандирана карта България Ер и ЦКБ и карта Visa Platinum от ЦКБ, е само за полети, при които опериращ превозвач е авиокомпания България Ер.

ПЪТНИКЪТ МОЖЕ ДА ПРЕВОЗВА И ПОВЕЧЕ ОТ БЕЗПЛАТНАТА НОРМА БАГАЖ СРЕЩУ ДОПЪЛНИТЕЛНО ЗАПЛАЩАНЕ.

3. Такси за свръхбагаж - Международни линии

За тегло на багажа между 23 кг и 32 кг	50 евро
За големина на багажа между 158 см* и 203 см*	70 евро
Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг до 158 см*	50 евро
Допълнителна бройка - трети багаж до 23 кг до 158 см*	100 евро

Багаж с тегло над 32 кг може да се превозва само като карго.

4. Такси за свръхбагаж - Вътрешни линии

За тегло на багажа между 23 кг и 32 кг	20 евро
За големина на багажа между 158 см* и 203 см*	30 евро
Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг до 158 см*	20 евро
Допълнителна бройка - трети багаж до 23 кг до 158 см*	50 евро

5. Специални категории багаж

Спортна екипировка	Багажът трябва да е с максимални размери до 23 кг и до 200 см Изключение: • Международни полети: един чифт ски/сноуборд на пътник - прилага се фиксирана такса от 30 евро. • Вътрешни полети: един чифт ски/сноуборд на пътник - прилага се фиксирана такса от 20 евро.
Велосипеди	Приемат се за превоз в специална опаковка (картон или специален калъф). Максимални размери на опаковката 160 x 90 x 25 см. Изисква се предварително потвърждение на услугата в резервацията. Международни линии: 70 евро. Вътрешни линии: 30 евро.
Оръжия	Превозът на огнестрелни оръжия и боеприпаси се извършва съгласно изискванията на Международната асоциация за въздушен транспорт /IATA/. Не се потвърждава на codeshare полетите на България Ер. Превозът на огнестрелни оръжия не може да бъде потвърден в случаите, когато авиокомпания България Ер е партньор по полет. Превозът на огнестрелни оръжия и боеприпаси, различни от спортно оръжие и боеприпаси, е забранен. В някои случаи, превоз на огнестрелни оръжия и боеприпаси за ловни и спортни цели, може да бъде разрешен. Пътникът трябва да се свърже с България Ер и да предостави информация за вида на оръжието, серийния му номер и припасите, които се внасят в резервационната система. Всички огнестрелни оръжия и боеприпаси, се приемат само като багаж за транспортиране в багажниците на самолета и в никакъв случай в салона с пътниците. Трябва да са разделно и подходящо опаковани, като теглото на мунициите не бива да надвишава 5 кг. Пътникът трябва да има всички документи, изисквани от закона и подзаконовите актове, приложими за превоз за съответната държава. България Ер си запазва правото да откаже превоз на огнестрелни оръжия и боеприпаси. • Ловни пушки и патрони – комплект до 15 кг: такса 50 евро. • Ловни пушки и патрони- при общо тегло над 15 кг: такса 70 евро. • Късо огнестрелно оръжие (пистолет): такса 20 евро. Ловната пушка и патроните се считат за едно парче регистриран багаж и се таксуват с еднократна такса за обслужване. Този вид багаж не се включва в безплатната норма и таксата се прилага независимо от това дали пътникът има друг чекиран багаж.
Домашни любимци в пътническата кабина /PETC/	Максимално тегло на животното и клетката – до 8 кг. За полети FB1431/1432 до и от Париж, където опериращ превозвач е Air France, максималното тегло е 6 кг. Максимални размери на клетката – 48 x 35 x 22 см. Приемат се само кучета и котки. България Ер не приема за превоз животни до и от Великобритания. При пътуване с домашен любимец /куче или котка/, е необходимо при закупуването на билет да свържете с авиокомпанията за потвърждение, тъй като ако няма предварителна заявка, превозът може да бъде отказан. Не се включва в безплатната норма багаж. Заплаща се такса от 50 евро.
Домашни любимци в багажника /AVIH/	Максимално тегло на животното и контейнера – 32 кг. Максимални размери на контейнера – 80 x 74 x 64 см. Приемат се само кучета и котки. България Ер не приема за превоз животни до и от Великобритания. При пътуване с домашен любимец /куче или котка/, е необходимо при закупуването на билет да се свържете с авиокомпанията за потвърждение, тъй като ако няма предварителна заявка, превозът може да бъде отказан. Не се включва в безплатната норма багаж. Заплаща се такса от 80 евро.

За смесени превози с участието на България Ер и други партньорски авиокомпани в маршрута могат да бъдат прилагани други условия за багаж.

IMPORTANT!

BAGGAGE ALLOWANCE ON BULGARIA AIR FLIGHTS

All passengers of Bulgaria Air are entitled to free carriage of cabin baggage and checked baggage (in the luggage compartment of the airplane) depending on the chosen tariff. Free allowances for pieces and weight of baggage may vary depending on the travel class (business or economy) and the tariff on which the ticket has been issued. Baggage transportation on regular lines also conforms to some general rules and the policy of Bulgaria Air, which you should consider.

Bulgaria Air introduces rules for baggage carriage on its destinations for all tickets, issued after May 2, 2011. The **PIECE CONCEPT** system is based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

TARIFFS WITHOUT CHECKED BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a tariff that includes only a hand baggage carriage, is allowed to transport in the cabin free baggage allowance as follows:

Class of service	Allowance for free of charge baggage	Fees for checked baggage carriage
Economy class	1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23 cm (total length up to 118 cm)*	First piece of checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm *: <ul style="list-style-type: none"> • Domestic flights – EUR 15 per direction • International flights – EUR 20 per direction

TARIFFS WITH CHECKED-IN BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a tariff that includes checked baggage, is allowed to transport in the luggage compartment of the airplane free baggage allowance as follows:

1. International and Domestic flights

Class of service	Норма на безплатен багаж
Business class	1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23 cm (total length up to 118 cm)* 2 pieces checked baggage up to 23 kg or 1 piece up to 32 kg, up to 158 cm* each**
Economy class	1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23 cm (total length up to 118 cm)* 1 piece checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm*

2. Exceptions

Card type	Explanations
Gold card FLY MORE	2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**
For tickets paid with VISA Platinum card by CCBank	2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**
For tickets paid with co-branded card Bulgaria Air / CCBank	2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**
For members of the 'CCB Club' programme- free checked-in baggage	2 pieces of 23 kg. Third piece is charged as third excess baggage**
Seamen	2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**
Infants 0-2 years of age	If the fare of the ticket of the adult who is accompanying the baby allows 1 piece checked baggage up to 23 kg, the baby is entitled to 1 piece checked baggage up to 10 kg. Transportation of baby carriages is free of charge, but it is mandatory to hand them over/to receive them immediately before embarkation / disembarkation of the aircraft. The aviation company shall not be responsible for damages resulting from transportation on baggage belts, in case the carriage has not been handed over/received at the aircraft.

* The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.

** If your tickets are paid in the company's website, as well as in the cases of: possession of gold card FLY MORE, membership in CCB Club, or tickets paid with co-branded card from CCB and Bulgaria Air or Visa Platinum card from CCB you need to contact us by phone +359 2 4020 400 or e-mail callfb@air.bg to reissue the ticket entitled to free 2 pieces of luggage. Possession card CCB Club, Visa Platinum CCB, co-branded card from CCB and Bulgaria Air, and Gold Card FLY MORE entitle the additional free checked baggage on tariff without luggage. The right to two pieces of luggage for holders of Gold Card FLY MORE and CCB Club and tickets paid with co-branded card CCB and Bulgaria Air and Visa Platinum card from CCB is only on flights where the operating carrier is Bulgaria Air.

THE PASSENGER MAY CARRY MORE THAN THE FREE BAGGAGE ALLOWANCE AT ADDITIONAL COST.

3. Excess baggage fees – International flights

Baggage weight between 23 kg and 32 kg	EUR 50
Baggage dimensions between 158 cm and 203 cm	EUR 70
Extra piece – second bag up to 23 kg x 158 cm	EUR 50
Extra piece – third bag up to 23 kg x 158 cm	EUR 100

Baggage with weight over 32 kg may only be carried as cargo.

4. Excess baggage fees – Domestic flights

Baggage weight between 23 kg and 32 kg	EUR 20
Baggage dimensions between 158 cm and 203 cm	EUR 30
Extra piece – second bag up to 23 kg up to 158 cm	EUR 20
Extra piece – third bag up to 23 kg up to 158 cm	EUR 50

5. Special categories of baggage

Sport equipment	The baggage must be of maximum weight and dimensions 23 kg and 200 cm* Exception: <ul style="list-style-type: none"> • International flights: One pair of skis/snowboard per passenger – a fixed rate of EUR 30 applies. • Domestic flights: One pair of skis/snowboard per passenger – a fixed rate of EUR 20 applies.
Bicycles	Accepted for carriage in special packaging (cardboard or a special case). Maximum size of package 160 x 90 x 25 cm. This service requires pre-confirmation in the reservation. International flights: EUR 70. Domestic flights: EUR 30.
Firearms	Carriage of firearms and ammunition is carried out according to the requirements of the International Air Transport Association /IATA/. It is not confirmed on codeshare flights of Bulgaria Air. Carriage of firearms and ammunition other than sport weapons and ammunition is prohibited. In some cases, carriage of firearms and ammunition for hunting and sporting purposes may be permitted. The passenger should contact Bulgaria Air and provide information on the type of weapon, its serial number and the ammunition, which will be entered into the reservation system. All firearms and ammunition will be accepted only as baggage and must be transported in the luggage compartment of the airplane and under no circumstances in the passenger cabin. They must be suitably packed separately and the weight of the ammunition should not exceed 5 kg. The passenger should have all documents required by law and regulations applicable to carriage for the particular state. Bulgaria Air reserves the right to deny carriage of firearms and ammunition. <ul style="list-style-type: none"> • Hunting rifles and cartridges – total weight up to 15 kg: fee EUR 50. • Hunting rifles and cartridges – total weight over 15 kg: fee EUR 70. • Short-barrel firearms (pistol): fee EUR 20. Hunting rifles and cartridges are regarded as one piece of registered baggage and are charged with one-time fee for service. This type of baggage is not included in the free allowance and the fee is applied regardless of whether the passenger has other checked-in baggage.
Pets in the passenger cabin /PETC/	Maximum weight of pet and cage – up to 8 kg. For flights FB1431/1432 to/from Paris, where operator is Air France, the maximum weight is 6 kg. Maximum dimensions of the cage – 48 x 35 x 22 cm. Only dogs and cats are accepted. Bulgaria Air does not accept for carriage live animals to and from Great Britain. If travelling with an animal /dog or cat/, please be advised to contact the airline at the time of purchase of your ticket, because if there is no request in advance, the carriage of the animal may be refused. Not included in the free baggage allowance. A fee of EUR 50 applies.
Pets in the hold / AVIH/	Maximum weight of the animal and the container – 32 kg. Maximum dimensions of the container – 80 x 74 x 64 cm. Only dogs and cats are accepted. Bulgaria Air does not accept for carriage live animals to and from Great Britain. If travelling with an animal /dog or cat/, please be advised to contact the aviation company at the time of purchase of your ticket, because if there is no request in advance, the carriage of the animal may be refused. Not included in the free baggage allowance. A fee of EUR 80 applies.

For partner flights involving Bulgaria Air and other partner airlines, other luggage conditions may apply.

ГОТОВИ ЗА ПОЛЕТ

FIT TO FLY

Предлагаме ви няколко полезни съвета за това как да се чувствате добре по време на полета и след него. Изпълнявайте упражненията бавно и дишайте равномерно.

These handy exercises enable you to stay in top form – both during and after the flight. Perform each move with steady, even breathing.

Ходила

10 пъти

Поставете петите на пода и повдигнете нагоре пръстите на краката. После опрете пода с пръсти и повдигнете петите.

Глезени

15 пъти

Правете кръгови движения първо с единия крак, а после с другия.

Колене

30 пъти

Повдигнете единия крак, докато не усетите напрежение в бедрото.

Рамене

5 пъти

Поставете ръцете на бедрата и започнете да описвате кръгови движения с раменете.

Крака

10 пъти

Наведете се леко напред. Обгърнете с ръце коленете и ги повдигнете на нивото на гърдите. Загържете така 15 секунди.

Гръб и ръце

15 пъти

Поставете и двете стъпала на пода и стегнете корема. Наведждайте се напред, докато ръцете ви не опрат пръстите на краката.

EN

Feet

10 times

Placing your heels on the floor, stretch your toes upwards. Then, keeping your toes on the floor, raise your heels upwards.

Ankles

15 times

Rotate your foot – first in one direction and then the other.

Knees

30 times

Raise your legs, tensing the muscles in your thighs.

Shoulders

5 times

With your hands on your thighs, rotate your shoulders in a circular motion.

Legs

10 times

Bend forward slightly. Wrap your hands around one knee and raise it to your chest. Hold for 15 seconds. Repeat with the other knee.

Back and arms

15 times

Place both feet flat to the floor and hold your stomach in. Bend forward, moving your hands down your legs.

Да се лети не е страшно

- Статистиката сочи, че летенето със самолет е далеч по-безопасно от много други дейности
- Екипажът на вашия самолет е висококвалифициран и с богат опит
- Самолетите на България Ер са с безпрепятствена поддръжка и могат да устоят на всякаква турбуленция
- Опитайте да се отпуснете – вдишвайте дълбоко през носа и задръжвайте въздуха няколко секунди, преди да го издишате

EN

Relax!

- Statistics show that flying is much safer than many situations in daily lives
- The crew in control of the plane is highly trained and experienced
- Bulgaria Air aircraft are thoroughly maintained and designed to withstand various forms of turbulence
- Try to relax – breathe in deeply through your nose, hold for three seconds before exhaling slowly

По време на полет

- Усещате болка в ушите? Запушете носа, затворете устата и започнете да преглъщате или да се опитвате да изкарате въздуха, без да отваряте уста. Дъвченето на дъвка също помага
- Стимулирайте кръвообращението си, като се разходите по пътеката в самолета
- Избягвайте да седите с кръстосани крака, защото това може да ограничи кръвообращението
- Може да се почувствате по-удобно, ако свалите обувките
- Пийте повече вода и по-малко алкохол, чай или кафе

EN

During the flight

- Ear pain? Pinch your nose shut, close your mouth and swallow or blow out against your closed mouth. Alternatively, chew some gum
- Stimulate your circulation by walking around the cabin and stretching
- Avoid sitting with your legs crossed as this restricts circulation
- Removing your shoes may provide you with more comfort
- Drink plenty of water and not too much alcohol, tea or coffee

Как да се приспособим по-бързо към часовите разлики

- Опитайте се да настроите биологичния си часовник към времевата зона на бъдещата ви дестинация, като вечерта преди по-лети си легнете един час по-рано или по-късно
- Не прекалявайте с тежката храна и не пийте твърде много алкохол или кафе вечерта преди полета
- Яжте богати на протеин храни в подходящи за новата часова зона отрязъци от денонощието
- Когато пристигнете на избраната от вас дестинация, направете си кратка разходка
- Прекарайте поне 30 минути на дневна светлина

EN

Reducing jetlag

- Begin adjusting your body clock to the time zone of your destination the night before departure by going to bed earlier or later
- Don't consume too much food the night before you leave, or drink too much coffee or alcohol
- Eat protein-rich meals at times that are normal for your new time zone
- At your destination, take light exercise – such as a walk
- Spend at least 30 minutes in daylight

УДОБСТВО И БЕЗОПАСНОСТ ВЪВ ВЪЗДУХА

YOUR COMFORT AND SAFETY IN THE AIR

Вашето здраве

Ако имате притеснения за здравето си, свързани с пътуването, и особено ако страдате от дихателни или сърдечно-съдови заболявания, посетете лекаря си преди заминаване. Аптеките могат да ви предложат лекарства без рецепта, но нашият съвет е винаги да се консултирате с лекар, който е най-подходящ за вас.

Вашият багаж

Избягвайте тежкия ръчен багаж. Носенето му може да претовари организма ви. Да седнеш в креслото уморен и загъхан, означава да започнеш пътуването си зле. В ръчния багаж носете само основното, което ще ви трябва по време на полета.

Срокът за явяване на летището

Опитайте се да пристигнете на летището рано. Оставте си достатъчно време за формалности, пазаруване и отвеждане към самолета. Времето за регистриране на пътниците е различно на различните летища и може да варира според дестинацията. Добре е да се информирате предварително за часа, в който трябва да сте на летището.

Вашата сигурност

Запознайте се с изискванията за сигурност и ги спазвайте.

Не се съгласявайте да пренасяте чужд багаж.

Не оставяйте багажа си без надзор.

Слагайте ножове, ножици и остри предмети в куфара, който предавате за транспортиране в багажника на самолета. Ако са в ръчния ви багаж, летищните служби за сигурност ще ви забранят да ги качите в самолета.

Вашият ръчен багаж

Сложете тежките предмети под седалката пред вас, а леките – в багажните отделения над седалките. Не блокирайте с багаж пътя към аварийните изходи и пътеките между креслата. Отваряйте багажниците над седалките внимателно – ако съдържанието им е разместено по време на полета, при отваряне от тях може да паднат предмети.

Пушенето

Пушенето в самолета е опасно. Забранено е на всички

България Ер ви желае безопасен и удобен полет. Висококвалифицираните ни летци, стюардеси и стюарди са обучени да осигурят безопасността ви. Ето някои основни моменти от безопасността, с които може да се запознаете, докато почивате и се наслаждавате на полета на България Ер.

Bulgaria Air wishes you a safe and comfortable journey. Our highly trained flightdeck and cabin crews are here to take care of your safety. While relaxing and enjoying Bulgaria Air's inflight service, you may consider the basic points that follow.

полети на България Ер. На кабинния екипаж е наредено да следи за изпълнението на забраната. Не пушете в тоалетните, които са оборудвани с датчици за дим.

Упътванията за безопасност

Преди заминаване и пристигане кабинният състав на България Ер ще ви запознае с правилата за безопасност в самолета. Упътването включва сведения за предпазните колани, кислородните маски, изходите, аварийното напускане на самолета, спасителните жилетки. Молим за вашето внимание по време на демонстрацията. Разгледайте инструкцията за безопасност в самолета, която е в джоба на седалката пред вас.

Кабинен екипаж

Кабинният екипаж на България Ер се грижи да ви обслужва отлично и да осигурява безопасността по всяко време. Не се притеснявайте да повикате стюардесите и стюардите, като използвате разположения над креслото ви бутон, да споделяте коментарите си с тях и да ги убедомявате за потребностите си.

При пристигане

Пазете багажите си купони, за да намерите лесно багажа си. Отделете малко време, за да се аклиматизирате след пристигането си.

in, shop and board. Check-in times vary from airport to airport and from destination to destination. Please, inform yourself well in advance to avoid delays/cancellations.

Your security

Do read and follow the security requirements. Do not agree to carry other people's items with you. Never leave your luggage unattended. Store personal knives, scissors and other sharp objects safely inside your suitcase or hold luggage. If you do not, airport security staff will stop you taking them aboard in your cabin luggage.

Your hand luggage

Please store heavy items underneath the seat in front of you. Stow lighter items in the overhead luggage racks. Please ensure you do not block access to the emergency exits, and do not block the aisle. Please open the overhead lockers with caution: items there may have become disturbed and may fall onto the seats below.

Smoking

Smoking onboard is dangerous. All Bulgaria Air flights are non-smoking and cabin crew are under strict instructions to monitor observance. Please do not smoke in the lavatories; they are equipped with smoke sensors.

The safety briefing

Before departure and on approach, Bulgaria Air cabin crew will demonstrate the rules of safety on board our aircraft. The briefing includes information on your seatbelt, how to use your oxygen mask, how to locate exits, how to leave the aircraft in an emergency, and how to use your lifejacket. Please spare a moment to watch their demonstration. Please also consult the illustrated Safety on Board leaflet in the seat pocket in front of you.

Your cabin crew

The Bulgaria Air flight attendants are on board to provide you with top class inflight service and ensure your safety at all times. Please do not hesitate to use the overhead attendant call button and share comments or request service from your flight attendant.

At the destination airport

Have you luggage identification tags ready to help you find your luggage. Give yourself some time for initial acclimatisation with the weather and environment of your destination.

Your health

If you have any medical concerns about making a journey, or if you suffer from a respiratory or heart condition, see your doctor before traveling. There are over-the-counter medicines available, but we recommended always consult a doctor to determine which are suitable for you.

Your luggage

Try to travel light. Carrying heavy bags can cause considerable stress you may not be used to. Arriving at your sit exhausted and perspiring is not a good start to your journey. In your hand luggage, carry only essential items which you will genuinely need during the flight.

Your check in deadline

Arrive early at the airport. Give yourself plenty of time to check

Уважаеми пътници,

В съответствие с директива на Европейската комисия 68/2004 от 15 януари 2004г., в охраняемите зони на летищата и в ръчния багаж не бива да се слагат предмети, с които е възможно или изглежда възможно да се причини нараняване. Сред забранените предмети са:

- всякакви видове огнестрелно оръжие;
- катапулти и харпун;
- имитации на огнестрелно оръжие, в това число детски играчки;
- оръжейни части, с изключение на уреди за телескопично виждане;
- пожарогасител;
- електрошокови уреди;
- брадви, секири, сатъри, томахаки;
- лъкове, къси копия;
- всякакви заострени метални предмети,

- които могат да послужат за нараняване;
- ножове, независимо от предназначението им;
- саби, мечове;
- бръснари, скалпели;
- ножици, с режеща част по-дълга от 6см;
- бормашины, отвертки, клещи, чукове;
- кълки за лег;
- всички видове спортни стикове, бухалки, щетки и тояги;
- всички видове оборудване за бойни

- спортове;
- амуниции, гранати, мини, военни експлозиви;
- детонатори;
- газ и газови контейнери;
- всякакви пиротехнически средства;
- хлор, парализиращи спрейове, съзотворен газ;
- терпентин, разреждател и аерозолна боя;
- напитки с над 70% съдържание на алкохол;

Списъкът посочва някои от забранените за пренос предмети, без да бъде изчерпателен. Моля консултирайте се с летищния персонал за по-пълна информация.

From 6 November 2006 the European Union adopted new security rules that restrict the amount of liquids you can take through security checkpoints, in addition to other prohibited articles. These liquids must be in individual containers with a maximum capacity of 100 ml each, packed in one transparent, resealable plastic bag (with a capacity of no more than one litre). The restrictions apply to liquids such as water, drinks, soups, syrups, make-up, creams, lotions, gels, perfumes, deodorants, sprays, tooth paste and shaving foam. Liquid foods for babies and any medication a passenger may need during a flight are exempt from the above restrictions but must be presented at security checkpoints.

This is not an exhaustive list. If in doubt, please, consult the airport staff who will be happy to provide you with more detailed information.

Dear passengers,

In keeping with European Commission Regulation № 68/2004 of 15 January 2004, any object capable, or appearing capable of causing injury should not be carried into the security restricted areas of the airports and into the aircraft's cabins. These include, but are not limited to:

- all types of firearms;
- catapults and harpoons;
- replica or imitation firearms, toy guns;
- component parts of firearms (excluding telescopic sighting devices);
- fire extinguishers;
- stun or shocking devices;
- axes, hatchets, meat cleavers; machetes;
- arrows and darts;
- any type of sharpened metal objects, which could cause injury;

- all types of knives;
- sabers, swords;
- open razors and blades, scalpels;
- scissors with blades more than 6 cm in length;
- drills, screwdrivers, crowbars, hammers;
- ice skates;
- any type of sport bats, clubs, sticks or paddles;
- any martial arts equipment;
- ammunition, grenades, mines, explosives

- and explosive devices;
- detonators;
- gas and gas containers;
- any pyrotechnics;
- chlorine, disabling or incapacitating sprays, tear gas;
- turpentine and paint thinner, aerosol spray paint;
- alcoholic beverages exceeding 70% by volume.

НОВИ ПРАВИЛА ЗА ПРЕВОЗ НА ДЕЦА

От 1 юли 2012 година авиокомпания България Ер променя правилата за превоз на непридружени деца

За **НЕПРИДРУЖЕНО ДЕТЕ (UNACCOMPANIED MINOR - UM)** се смята дете, от 3 до 12 години, което по време на полета не се придружава от родител/настойник или друг пътник-придружител. Деца до 3 години не могат да ползват услугата непридружено дете

ПРИ УСЛУГАТА ПРЕВОЗ НА НЕПРИДРУЖЕНО ДЕТЕ (UM) служители поемат детето от изпращача на отправното летище, придружават го по време на всички летищни формалности и го предават на посрещача. Услугата е задължителна за деца на възраст от 3 до 5 години и възможна при поискване за деца с навършени 5 години.

ФОРМУЛЯР – ИНФОРМАЦИЯ ОТ РОДИТЕЛ/НАСТОЙНИК: Задължителен документ, в който се вписва пълна информация за детето, както и имената, адресите и телефони на изпращача и посрещача.

ЕСКОРТ – Стюардеса, която пътува с детето и се грижи за него по време на полета. За да бъде осигурен ескорт, агентът, създател на резервацията на детето, внася SR UMNR с неговата възраст и рождена дата, както и информация за посрещача и изпращача – имена, телефон за връзка и пълнен адрес. Запитването се прави поне две седмици преди полета. В рамките на 3 дни служителите от отдел Спейс контрол дават отговор на молбата. При потвърждение Спейс Контрол запазва място на стюардесата на желания полет и уведомява агента, който създава EMD в резервацията на детето в размер на дължимата сума за тази услуга.

ЗАДЪЛЖИТЕЛНАТА ИНФОРМАЦИЯ за потвърждаване на услугата UMNR включва три имена, възраст и рождена дата на детето; три имена, телефон за връзка и пълнен адрес на посрещача и изпращача. Непридруженото дете трябва да носи със себе си валиден паспорт. За вътрешните полети паспортът може да бъде заменен с акт за раждане – оригинал или нотариално заверено копие.

- Авиокомпания България Ер не приема непридружени деца, трансфериращи на летище София. Изключения се правят само при предоставени контакти на трансферния пункт.
- Деца до 3 години не се приемат за превоз без придружител.
- Деца, навършили 5 години, се приемат за превоз без придружител и се обслужват по реда за непридружени деца – UM.

ЗАПЛАЩАНЕ ЗА ПРЕВОЗА на непридружени деца: за всяко непридружено дете, независимо от възрастта, се събира UM такса в размер на 40 евро на отсечка за международни полети и 20 евро за вътрешни линии, като за София – Лондон таксата е 50 евро, а за Лондон – София 50 паунда. Една стюардеса може да придружава две деца от едно семейство – братя и сестри, които пътуват заедно, като се заплаща една UM такса за двете деца.

Допълнителни условия:

- от 3 до навършване на 5 години: за детето се заплаща пълната тарифа за възрастен пътник без детско намаление, плюс 50% от едноръчната тарифа в М класа за стюардесата-придружител. Всички дължими летищни такси за маршрута по билета също се събират;
- от 5 до 7 години: плаща се 100 % от тарифата за възрастен пътник;
- от 8 до 11 години: плаща се детски билет с приложимото по съответната тарифа детско намаление;
- по желание на родителите, деца от 12 до 18 години могат също да ползват услугата UM срещу заплащане на UM таксата.

NEW RULES FOR TRANSPORTING CHILDREN

From the 1st of July 2012, Bulgaria Air is changing its rules regarding transporting unaccompanied children.

AN UNACCOMPANIED MINOR (UM) – is any child of 3 to 12 years of age who is not accompanied by parent/guardian or another passenger-companion on the same flight. Children of less than 3 years of age may not use the service for unaccompanied minor.

THE SERVICE “TRANSPORT OF AN UM means that employees of Bulgaria Air take the child from the person that escorts him or her to the departure airport, accompanies the child through all airport formalities, and brings him to the person that will collect the child at the destination. The service is mandatory for children between 3 and 5 years old, and optional for children who have already turned 5 years.

FORM – INFORMATION FROM THE PARENT/GUARDIAN: A mandatory document that contains full information about the child, as well as names, addresses and telephone numbers of the persons who will be escorting the child to the departure airport and from the destination airport.

ESCORT – A flight attendant who travels with the child and cares for him or her during the flight. To provide an escort, Bulgaria Air requires the travel agent that books the flight for the child to submit SR UMNR with the child's age and date of birth, as well as information about the person who will deliver the child to the departure airport, and the person who will collect him or her from the destination airport – their full names, telephone numbers and full addresses. This service should be requested at least two weeks prior to the flight. Staff members from the Space Control Department will reply to your inquiry within 3 business days. Upon confirmation, Space Control books a place for the flight attendant on the desired flight and informs the travel agent who issues an EMD on the child's reservation in the amount of the sum payable for the service.

MANDATORY INFORMATION for the confirmation of the UMNR service includes the child's full name, age and date of birth, as well as the full names, telephone numbers and complete addresses of persons delivering the child to the departure airport and those who are collecting him or her at the destination airport. The UM must have a valid passport on him/her. For domestic flights the passport may be replaced by a birth certificate or a copy of it certified by a Notary.

- Bulgaria Air does not accept unaccompanied minors who transfer at Sofia Airport. Exceptions are made only when contact information has also been submitted for the persons who will take care of the child at the point of transfer.
- Children under 3 years of age cannot travel unaccompanied.
- Children who have turned 5 are permitted to travel unaccompanied and are served according to the rules for unaccompanied minors.

THE PRICE FOR THE TRANSPORT OF UM SERVICE:

For an unaccompanied child, regardless of age, a UM fee of EUR 40 per international flight segment and EUR 20 for domestic flights is collected, for Sofia - London the fee is EUR 50 and for London - Sofia GBP 50.

One flight attendant can escort two children from the same family simultaneously - brothers and sisters traveling together, and in that case one UM fee is collected for both children.

Additional conditions:

- For children between 3 and 5 years old: the price is the full adult tariff without a children's discount, plus 50% of the one-way tariff per segment in M class for the escorting flight attendant. All applicable airport fees for the route of the flight are also collected;
- Age 5 - 7: the customer pays 100% of the tariff for an adult passenger;
- Age 8-11: the customer pays a children's tariff (with the applicable child discount from the respective tariff);
- Upon parental request, children aged between 12 and 18 years old may also make use of the UM service if the UM fee is paid.

THE FACE OF

Bulgaria Air

National Carrier **www.air.bg**

Airbus A320-214

**Airbus A319-112
Airbus A319-111**

Boeing 737-300

Embraer 190-100

CODESHARE PARTNERS

Co-operative and marketing abetments with other airlines are an integral part of Bulgaria Air operating policy. Code sharing agreements enable travelers to take advantage of a greatly enhanced spectrum of global destinations with the minimum of procedural inconvenience.

SOFIA – MOSCOW

Both airlines operate codeshare flights between Bulgaria and Russia.

VARNA/BOURGAS – MOSCOW

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA – PARIS

Both parties operate and have a seat exchange programme.

SOFIA – ROME

Both parties operate and have a seat exchange programme.

SOFIA – MILAN

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA – MADRID, MADRID – LAS PALMAS,
MADRID – TENERIFE

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA – AMSTERDAM

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA – BUCHAREST

Jointly operated services using Tarom aircraft and crew.

SOFIA – PRAGUE, PRAGUE – BUDAPEST

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA – BELGRADE

Jointly operated services using Air Serbia aircraft and crew.

A STAR ALLIANCE MEMBER

SOFIA – ATHENS

Both parties operate and have a seat exchange programme.

SOFIA – VARNA, SOFIA – BURGAS, SOFIA – LARNACA

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

ATHENS – LARNACA, ATHENS – BEIRUT, ATHENS – TEL AVIV,

ATHENS – EREVAN, ATHENS – NICE, LARNACA – TEL AVIV

Jointly operated services using Aegean aircraft and crew.

Дестинации Destinations

CODESHARE PARTNERS

Code share партньорството позволява на авиокомпаниите да предлагат на своите пътници повече полети до дадената дестинация при облекчена процедура за резервация, както на собствените полети, така и на полетите на партньора по маршрута.

The Code share partnership enables airlines to provide for their valuable customers more frequencies to each particular destination at facilitating booking procedure, on every own operated or marketing flight en route.

SPA PARTNERS

Special prorate agreement е сред основните търговски договори, предоставящи на партньорските авиокомпани изключителната възможност да увеличат броя на предлаганите дестинации през даден пункт и да отговарят на търсенето на клиентите с приемливи цени.

The Special prorate agreement is among the basic commercial agreements, giving partner airlines a significant opportunity to enlarge number of global beyond destinations offered in response to customer demands at reasonable prices.

INTERLINE PARTNERS:

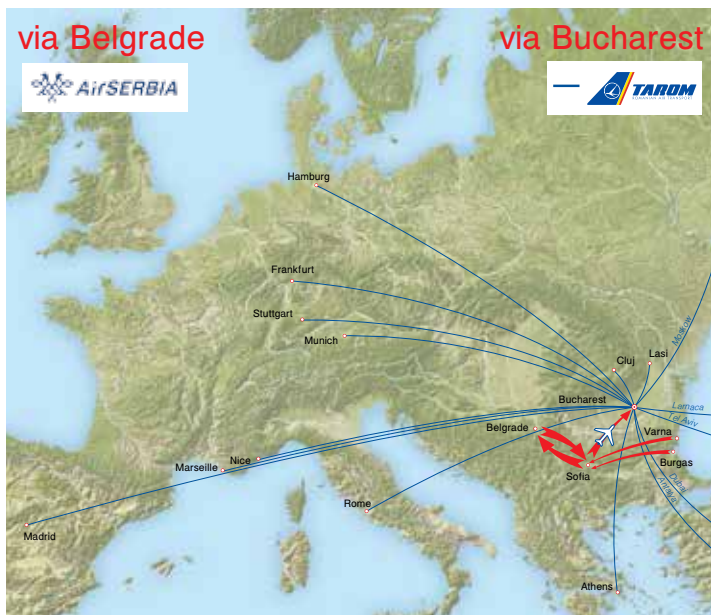
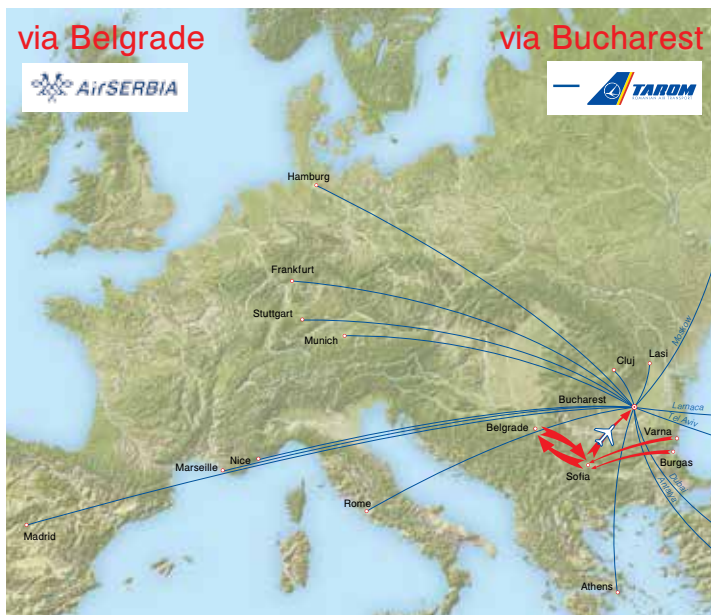
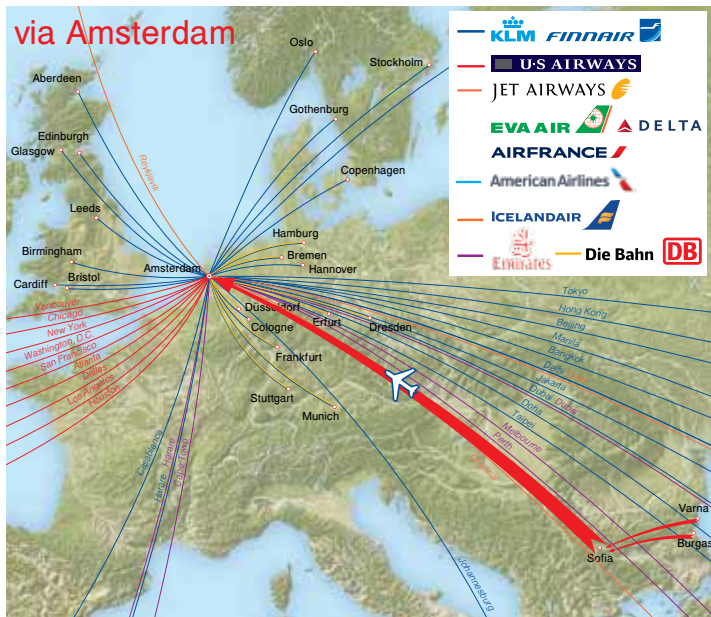
Interline agreement позволява взаимното признаване на билетите и по този начин съществено допринася за това двете авиокомпани да могат да предлагат продукта на партньора по редовни линии.

The Interline agreement permits the acceptance of each other's airtickets and that way contributes significantly both airlines to be able to offer customers reciprocally their product on schedule services.

Летете до всяка точка на света с България Ер и партньори.
Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

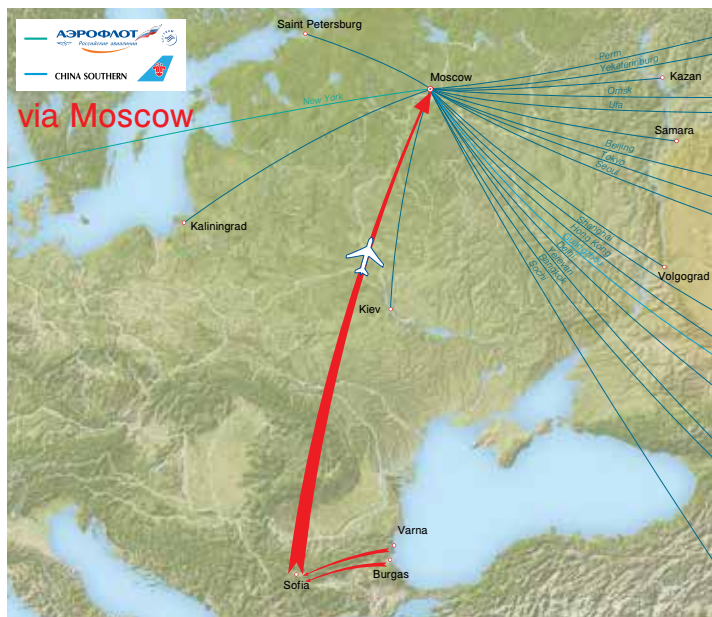

Летете до всяка точка на света с България Ер и партньори.

Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

БЪЛГАРИЯ ЕР: Къде да ни намерите?

BULGARIA AIR: Where to find us?

SOF BOJ VAR 	Customer Service Center 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> <i>Every day 08:00-22:00 Local Time</i>	phone: +359 2 402 04 00 e-mail: callFB@air.bg www.air.bg
	Head office 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i>	fax: +359 2 984 02 03 e-mail: office@air.bg www.air.bg
	Sofia City Office 2 Ivan Vazov Street <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>9:00-12:00/12:30-17:30 Local Time</i>	e-mail: tickets1@air.bg www.air.bg
	FLY MORE Office 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working hours:</i> <i>Every day: 09:00-12:00/13:00-18:00 Local Time</i>	phone.: +359 888 903 943 +359 2 984 02 96 e-mail: flymore@air.bg www.air.bg
	Varna Airport Office Varna Airport Terminal 2, Departures <i>Monday - Friday and Sunday:</i> <i>07:00-21:00 Local Time</i> <i>Saturday:</i> <i>03:00-18:00 Local Time</i>	phone: +359 52 573 321 fax: +359 52 501 039 e-mail: varna@air.bg www.air.bg
	Varna City Office 55, 8-mi primorski polk blvd <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday 09:00-20:00 Local Time</i> <i>Saturday 10:00-18:00 Local Time</i>	phone: +359 52 651 101 e-mail: varna_city@air.bg www.air.bg
	Bourgas Airport Office Bourgas airport, Terminal 2 Departures, floor 2 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i>	phone: +359 56 900 155 fax: +359 56 870 132 e-mail: boj@air.bg www.air.bg
BRU 	Belgium, Brussels <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>10:00-19:00 Local Time</i>	phone: +32 470 401 260 e-mail: brussels@air.bg www.air.bg

LCA PFO 	Cyprus, Nicosia "Louis Aviation" – 11 Lemesos Avenue, 2112 Nicosia, P.O. Box 21301, 1506 Nicosia, Cyprus.	phone: +357 225 88 182 fax: +357 223 76 606 e-mail: bulgariaair@louisgroup.com www.air.bg
BER 	Germany, Berlin Bulgarian Air Tour Leipziger str 114-115, 10117 Berlin, Germany <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-18:00 Local Time</i>	phone.: +49 30 2514405 +49 30 2514460 fax: +49 30 2513330 e-mail: info@berlin-bat.de www.air.bg
LON 	United Kingdom, London Ticket Pod 1 Terminal 4 London Heathrow Airport Hounslow, TW6 3FB <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:30 - 17:30 Local Time</i>	phone: +44 208 745 9833 +44 788 966 4174 e-mail: LHR@bulgaria-air.co.uk www.air.bg
MOW 	Russia, Moscow City Office 3 Kuznetzkiy Most Str., Moscow, 125009, Russia <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday:</i> <i>09:00-13:00/14:00-18:00 Local Time</i> <i>Saturday: 10:00-14:00</i> <i>(between June and September)</i>	phone: +7 49 5789 9607 e-mail: ticketmow@air.bg moscow@air.bg www.air.bg
	Airport office Sheremetyevo airport, Terminal F, fl. 2, ticket desks 10 and 14 <i>Working hours:</i> <i>Opens 2 hours before flight</i>	e-mail: svoapfb@mail.ru www.air.bg
TLV 	Israel - Tel Aviv Open Sky LTD 25 Ben Yehuda Str. Israel 63806, Tel Aviv <i>Working hours:</i> <i>Sunday - Thursday:</i> <i>09:00-17:00 Local Time</i>	phone: +972 379 51 355 fax: +972 379 51 354 e-mail: annie@open-sky.co.il www.air.bg
USA 	Mailing Address: 1819 Polk St #401 San Francisco, CA 94109 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday 9am - 5pm,</i> <i>Saturday - Sunday 9am - 1pm (EST)</i>	phone: 1-855-FLY-TO-BG (359-8624) e-mail: tickets@bulgariaairusa.com www.air.bg
VIE 	Austria, Vienna Intervega Reisen Tiefer Graben 9, A-1010 Wien, Austria <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Thursday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i> <i>Friday</i> <i>09:00-17:00 Local Time</i>	phone: +43 1 5352550 0 900 220013 (domestic line) fax: +431 5352552 e-mail: intervegareisen@aon.at office@intervega.at www.air.bg